

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
450

Subotica, 4. studenoga 2011. Cijena 50 dinara

GOSPODARSKI RAST
IMPERATIV SVIH U REGIJI

TRAGOVI DALEKE
PROŠLOSTI NA KAPONJI

OBITELJSKO BLAGO
PRED UNESCO-M

130. GODINA OD
OBNOVE TEKIJSKE CRKVE

INTERVJU
MIHÁLY NOVÁK

ČEMU SLUŽI
GRADSKA
SKUPŠTINA?

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

KREDIT ZA REFINANCIRANJE

PROFITIRAJ

REFINANCIRAJ
I UŠTEDI

PODVUCI
CRTU

EKS=NKS

15,75% godišnje
na dan 20.10.2011. godine

za zahtjeve podnijete do 30.11.2011. godine

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Sličnosti i razlike

Teza o sličnosti Vojvodine i Istre omiljena je vojvođanskim i istarskim političarima, osobito kada se održavaju »Dani Vojvodine u Istri«, i obratno »Dani Istre u Vojvodini«. Oni se pritom obično referiraju na »iskustvo življenja u zajednici različitih grupa«, odnosno u kulturnom kodu, u »upisanom razumijevanju za drugog i različitog«, kao što je to ove godine istaknuo vojvođanski ministar kulture *Milorad Đurić* u okviru manifestacije »Dani Vojvodine u Istri«.

Međutim, čini mi se kako ta teza o sličnosti Vojvodine i Istre ne stoji, naročito u posljednjim desetljećima. Ukoliko je netko proteklih godina išao put Istre, vidio je jednu uređenu, bogatu županiju, s dobrim cestama, brojnim turistima, razvijenim ruralnim turizmom, autohtonim proizvodima i kulturom, sve je čisto i lijepo, a čini se da stanovnici te županije i ne žive tako loše. Osobito kada se usporede s istočnim hrvatskim županijama, kao što su Vukovarsko-srijemska ili Osječko-baranjska županija. Reći će neki – da, ali je tamo bio rat, dok Istra nije opustošena ratom. Međutim, kada uspoređujemo Vojvodinu, u kojoj također nije bilo rata, s hrvatskim županijama, čini se kako više sliči svojim bližim susjedima nego Istri. Gospodarstvo u Vojvodini je razoreno, nezaposlenost visoka, a godišnji bruto domaći proizvod ispod prosjeka Republike Srbije. Što se tiče »razumijevanja za drugog i različitog«, iz Vojvodine je, točnije Srijema, prognano oko 40.000 Hrvata, iako ni tu nije bilo rata, no to malo tko spominje na ovakvim manifestacijama, bilo sa srpske, bilo s hrvatske strane. To zasigurno nije na ponos Vojvodini i ne potkrepljuje omiljenu tezu o tolerantnoj Vojvodini. No, barem bismo očekivali da to naši sunarodnjaci iz domovine matičnog naroda imaju ponekad u vidu i barem na simboličan način pokušaju pomoći Hrvatima koji i dalje žive u Vojvodini i pridonose ovdašnjoj interkulturalnosti. Milorad Đurić, kako to i doliči srpskom ministru iz Vojvodine, nije propustio založiti se za srpsku zajednicu u Istri. Među ostalim, tada je rekao kako je u interesu Istre da ima jaku srpsku zajednicu koja će afirmirati vlastitu kulturu i identitet, a u tom cilju planirana je i izgradnja Srpskog kulturnog centra u Puli. Zanima nas – je li i u interesu Vojvodine da ima jaku hrvatsku zajednicu i hoće li se ikada u tom cilju nešto planirati i izgraditi?

J. D.

SUBOTICA

Subotička vlast odlučila »otpiliti« gornji kat kazališta i graditi nove bazene

ČEMU SLUŽI GRADSKA SKUPŠTINA?.....18-19

Ružica Miković Žigmanov, slikarica
IDEJE SU SE JEDNOSTAVNO SAME NUDILE20-21

DOPISNICI

Književna večer u Bođanima posvećena duhovnom liku dr. Josipa Andrića
U SLUŽBI VLASTITOGA NARODA.....24

Glumačka ekipa HKUPD-a »Stanislav Preprek« izvela je u Baču predstavu »Atentatori«

SLOŽNA OBITELJ I SUSJEDA KOJA NE UMIRE.....29

KULTURA

Knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata između dvaju Dana Balinta Vujkova

KVANTITET BEZ NUŽNE KVALITETE.....34-35

SPORT

Mali nogometaši, budući veliki asovi
MINI-MAXI LIGA SUBOTICE...49

SADRŽAJ

AKTUALNO

Deseti »Dani Vojvodine u Istri«

USPJELI PRIMJER SURADNJE U REGIJI.....6

TEMA

Međunarodna peticija za spas centra Subotice

»OBITELJSKO BLAGO« I PRED UNESCO-M.....8-10

U Osijeku održana Međunarodna konferencija liberalnih demokrata Jugoistočne Europe

GOSPODARSKI RAST IMPERATIV SVIH U REGIJI.....11

INTERVJU

Mihály Novák, snimatelj i fotoreporter u socijalnom egzilu, utočište je pronašao kod »odmetnice od digitalne fotografije«

PROVOKATIVNOST JE DUŠA LOMOGRFIJE.....12-13

»DANI VOJVODINE U ISTRI« ODRŽANI PO DESETI PUT Regionalna suradnja za primjer

Ovogodišnja manifestacija »Dani Vojvodini u Istri«, koja predstavlja dobar primjer regionalne suradnje i interkulturalnog dijaloga, održana je od 27. do 29. listopada u Puli.

Pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje *Milorad Đurić* koji je predvodio izaslanstvo Vojvodine u Istri, sastao se ovom prigodom sa županom Istarske županije *Ivanom Jakovčićem*, načelnikom za kulturu *Vladimirom Torbicom*, veleposlanikom Srbije u Hrvatskoj *Stanimirom Vukićevićem* i konzulom *Zoranom Popovićem*.

Milorad Đurić je istaknuo sličnosti Vojvodine i Istre, jer obje regije imaju iskustvo življenja u zajednici različitih grupa, odnosno u svom kulturnom kodu imaju upisano razumijevanje za drugog i različitog. Pored ove tradicionalne manifestacije, istarski i vojvođanski umjetnici i ustanove kulture veoma dobro surađuju, tako da su »Dani Vojvodine« polazište za daljnju međusobnu suradnju.

Istarski župan Ivan Jakovčić rekao je da se nakon deset godina, ciklus međusobne gospodarske i kulturne suradnje Vojvodine i Istre veoma isplatio.

»Naša ambicija je bila da se premreže institucije i gospodarstvo, ali prije svega građani, i sa zadovoljstvom mogu reći da smo u tome uspjeli, jer smo izgradili jedan veliki most prijateljstva i suradnje. Danas brojne institucije iz Istre i Vojvodine veoma uspješno surađuju bez pokroviteljstva politike«, rekao je župan Jakovčić.

On je još dodao kako je u interesu Istre da ima jaku srpsku zajednicu, koja će imati afirmaciju vlastite kulture i identiteta, a u tom

cilju planirana je i izgradnja Srpskog kulturnog centra u Puli.

U okviru ove trodnevne manifestacije vojvođanska kultura je predstavljena izložbom slika Ilije *Bašičevića*, *Bosilja*, glazbom pijanistice *Tanje Gerdec-Mrđa*, promocijom časopisa »Nova misao« i »Interkulturalnost«, projekcijom kratkih igranih, dokumen-

tarnih i animiranih filmova, te izložbom kazališnih plakata novosadskog dizajnera *Atile Kapitanjia*.

»Dane Vojvodine u Istri« organiziralo je Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje, a održani su pod pokroviteljstvom predsjednika Srbije i Hrvatske, *Borisa Tadića* i *Ive Josipovića*.

D. B. P.

HDPU »BELA GABRIĆ« POZIVA NA UVJEŽBAVANJE VJEŠTINA KOMUNIKACIJE IZ POZICIJE SAMOPOŠTOVANJA I POŠTOVANJA DRUGIH

Asertivni trening za 20 polaznika

Hrvatsko društvo za pomoć učenicima organizira u subotu, 19. studenog, besplatni asertivni trening za 20 polaznika. Riječ je o uvježbavanju vještina komunikacije iz pozicije samopoštovanja i

poštovanja drugih. Na njemu polaznici uče kako aktivno zastupati sebe, da se ne povlače iz komunikacije, a da u isto vrijeme ne ugroze druge, tj. da se ne ponašaju agresivno. Uče kako konstruktivno izražavati svoje mišljenje i želje i kako na konstruktivan način pristupiti rješavanju konfliktnih situacija u komunikaciji s drugima.

Trening je namijenjen svima koji žele poboljšati svoju komunikaciju, ovoga puta studentima i starijim srednjoškolcima. Način rada je interaktivan i uključuje prezentacije, diskusije, davanje povratnih informacija, brainstorming, mnogo praktičnog rada u formi grupnih i individualnih vježbi, igranja uloga i sl. Polaznici dobivaju i radne materijale.

Trening traje jedan dan, od 9 do 17 sati sa stankama za osvježenje i ručak.

Voditeljica treninga je *Marija Skala*, diplomirana pedagoginja, praktičarka transakcijske analize i asertivna trenerica, s certifikatom za asertivnu komunikaciju od strane Psihopolis instituta. Ima dugogodišnje iskustvo u radu kao menadžerica za odnose s javnošću i kao trenerica iz oblasti komunikacijskih i menadžerskih vještina.

Zainteresirani se mogu javiti *Nikoli Bašiću* na mobitel: 063/290 234.

Asertivni trening će biti održan u prostorijama udruge, u Ulici Bele Gabrića, broj 21.

VEČERAS, U PETAK 4. STUDENOGA, SJEDNICA HNV-A O kulturi, informiranju i obrazovanju

Sedamnaesta redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća bit će održana večeras (petak, 4. studenoga) u sjedištu Vijeća u Subotici. Među ostalim, na dnevnom će se redu naći prijedlog odluke o raspodjeli sredstava udrugama i ustanovama hrvatske nacionalne zajednice po natječaju HNV-a raspisanom u listopadu ove godine, prijedlog odluke o rebalansu financijskog plana NIU »Hrvatska riječ« za 2011. godinu, prijedlog odluke o kriterijima za izbor urednika na hrvatskom jeziku radijskog i televizijskog uredništva na RT Vojvodine, te informacija o stanju, problemima i prijedlozima za rješavanje pitanja u svezi s predmetom hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u AP Vojvodini. Početak sjednice je u 19 sati.

SKUPŠTINA HKC-A »BUNJEVAČKO KOLO« NIJE ODRŽANA NITI IZ PONOVLJENOG POKUŠAJA

Bez kvoruma i drugi put

Druga zakazana skupština Hrvatskoga kulturnog centra »Bunjevačko kolo« iz Subotice, koja je trebala biti održana prošloga petka, otkazana je, poput prijašnje, zbog nedostatka kvoruma. Okupila su se 34 člana, što nije bilo dovoljno da se održi skupština najveće hrvatske kulturne udruge u Vojvodini. Naime, za održavanje skupštine trebalo je biti nazočno 70 članova, a nakon pola sata čekanja pojavilo se njih 50. Ovom prigodom glasanjem je odlučeno da se sljedeća sjednica održi u petak, 18. studenoga, u 19 sati.

Predsjednik HKC-a »Bunjevačko kolo« *Ivan Stipić* kaže za naš list da mu nisu poznati razlozi slabog odziva na skupštinu udruge. »Je li u pitanju nezgodan termin ili loše vrijeme, nije nam poznato. Na skupštinu su došli ljudi koji su i inače aktivni u 'Kolu', koji Centar osjećaju svojim. Ukoliko na idućoj skupštini ne bude bio nazočan dovoljan broj članova, donijet ćemo odluku o održavanju izvanredne skupštine, za koju važe posebni uvjeti, pa bismo tako pokušali riješiti ovo pitanje. U svakom slučaju, poduzet ćemo određene korake kako bismo 18. studenoga imali kvorum«, kaže Ivan Stipić.

OKRUGLI STOL »U SUSRET PETOGODIŠNJICI USVAJANJA USTAVA«

S ovim Ustavom ne možemo u EU

Status AP Vojvodine najbolji je primjer koliko taj tekst nije dobar, smatra potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine Maja Sedlarević

U Skupštini AP Vojvodine 1. je studenoga održan okrugli stol pod nazivom »U susret petogodišnjici usvajanja Ustava«, u organizaciji Komiteta pravnika za ljudska prava - JUKOM. O potrebi i mogućnostima promjene Ustava i ustavnih odredbi kritiziranih od strane Venecijanske komisije i stručne javnosti, njegovim manjkavostima tijekom petogodišnjeg postojanja s motrišta položaja AP Vojvodine, zaštite ljudskih prava i potrebi usuglašavanja s ustavima zemalja Europske Unije, na okruglom stolu su govorili potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine mr. Maja Sedlarević, ravnatelj JUKOM-a Milan Antonijević, profesorica ustavnog prava prof. dr. Marijana Pajvančić i predstavnici nevladinih organizacija iz Vojvodine.

Otvarajući skup potpredsjednica Maja Sedlarević je ukazala da se danas, kao i prije pet godina, kada je Ustav donijet, jasno vide njegovi brojni nedostaci koji predstavljaju prepreku u ostvarivanju ljudskih prava, suštinske decentralizacije i europskih integracija.

»Koliko sadašnji Ustav ne valja pokazuje i to da su različite

odredbe nedorečene ili su čak i proturječne. Imamo situaciju da Ustav Republike Srbije čak ne poštuje ni različite europske standarde. Ukoliko pričamo s stajališta Autonomne Pokrajine Vojvodine iznevjerena su očekivanja građana kada je Ustav donesen, što su građani jasno pokazali svojim 'ne' na referendumu za donošenje Ustava. Mislim da primjer statusa AP Vojvodine u Ustavu najbolje svjedoči koliko taj tekst nije dobar, jer autonomija Vojvodine nije zajamčena Ustavom Republike Srbije, nego se i izvorni prihodi i imovina određuju donošenjem zakona u Narodnoj skupštini i upravo radi toga moramo reći, pet godina kasnije, da jedino što možemo očekivati jest da odmah po završetku izbornih procesa, koji nas čekaju 2012. godine, Srbija mora krenuti u postupak izmjene Ustava kao najvišeg pravnog akta, da bi bila u prigodi konačno započeti proces suštinske decentralizacije koji je neminovan, odnosno da nastavi put europskih integracija«, kazala je potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine Maja Sedlarević.

Marijana Pajvančić bila je skeptična u pogledu promje-

ne sadašnjeg Ustava. »Ono što mi, kao stručna javnost, poslije pet godina postojanja ovog Ustava možemo reći o njemu je već rečeno i prije no što je donijet. Druga ključna stvar je da mi s ovakvim Ustavom ne možemo ući u EU, jer se njime ne poštuju određeni standardi, što jasno ukazuje da on mora biti promijenjen. Treća stvar je što smo imali veliki problem s izborom sudaca i ja bih rekla da je to problem koji je napravio upravo ovaj Ustav, koji se i dalje komplicira, jer smo svjedoci da se jedna tako važna grana vlasti na taj način i dalje ljulja. Posljednja stvar koju ću reći jest da ovaj Ustav neće biti lako promijeniti, s obzirom na srazmjerno proporcionalne izbore i strukturu koja će svakako morati rezultirati koalicijama i plašim se da, ako se u postupak preinake Ustava

uđe u jednoj ovako kompliciranoj političkoj situaciji, on neće izgledati mnogo bolje nego što je to sada slučaj«, rekla je prof. dr. Marijana Pajvančić.

Ravnatelj JUKOM-a Milan Antonijević je naveo da se prioritete ustavnih promjena odnose na ljudska prava, ukazujući i to da pojedina prava, kao pravo na privatnost ili pitanje decentralizacije i regionalizacije, nisu primjereno riješena u tekstu Ustava, o čemu treba povesti ozbiljnu javnu raspravu. I drugi sudionici okruglog stola su se složili da pojedine odredbe Ustava pokazuju veliki stupanj nedosljednosti, najčešće u načinu na koji promoviraju zaštitu ljudskih prava. Sudionici skupa su na kraju upozorili da bi odlaganje ustavnih promjena moglo ugroziti daljnje reforme, kao i demokratski i ekonomski razvoj zemlje.

Inače, za drugu, neuspjelu skupštinu Centra bilo je podijeljeno oko 150 poziva, a uvjet za sudjelovanje bila je plaćena članarina za proteklu godinu.

SVM POZDRAVLJA UTVRĐIVANJE PRIJEDLOGA ZAKONA O REHABILITACIJI

Neophodno ispuniti tri ključna uvjeta

Savez vojvođanskih Mađara smatra ohrabrujućim korakom utvrđivanje Prijedloga zakona o rehabilitaciji na sjednici Vlade Republike Srbije 28. listopada. U priopćenju za javnost SVM navodi kako je za tu stranku »nepromjenjiva polazna osnova da se u postupku restitucije ne može primjenjivati princip kolektivne krivnje«.

»Budući Zakon o rehabilitaciji mora ispunjavati tri ključna uvjeta. S jedne strane, mora osigurati svim osobama koje tijekom

ili nakon Drugoga svjetskoga rata nisu proglašene krivim za ratne zločine (kao i njihovim nasljednicima) pravo da bez ikakvih ograničenja sudjeluju u procesu vraćanja oduzete imovine, bez obzira jesu li bili pripadnici okupacijskih snaga. S druge strane, neophodno je stvoriti zakonski mehanizam da se vojvođanski Mađari, koji su po principu kolektivne odgovornosti proglašeni ratnim zločincima, po sili zakona budu rehabilitirani. S treće pak strane, osobe čija je krivnja u ratnom i poslijeratnom periodu utvrđena odlukama donijetim na osnovi individualne odgovornosti, moraju imati pravo na pokretanje postupka rehabilitacije, tijekom kojega će teret dokazivanja snositi država«, kaže se u priopćenju SVM-a, te se dodaje kako ta stranka očekuje da se zakonski tekst na kraju skupštinske procedure usvoji u formi koja je usuglašena između Saveza vojvođanskih Mađara i Ministarstva pravde, a koja ispunjava gore navedene uvjete.

MEĐUNARODNA PETICIJA ZA SPAS CENTRA SUBOTICE

»Obiteljsko blago« i pred UNESCO-m

Peticija je naslovljena na: Borisa Tadića, predsjednika Srbije, Sašu Vučinića, gradonačelnika Subotice, Viktora Orbana, premijera Mađarske, Joséa Manuela Barrosa, predsjednika Europske komisije, te Irinu Bokovu, generalnu ravnateljicu UNESCO-a. U njenom tekstu se konstatira da potpisnici protestiraju protiv nedavno objavljene razvojne koncepcije Subotice, koja zahvaća i stari dio grada.

»Plan detaljne regulacije dijela grada Centar 1, zona 1« Skupština Grada Subotice prihvatila je 18. ožujka 2010. godine, ali je on još prije toga izazvao burne reakcije javnosti. Prije svega zbog činjenice da je njime predviđeno rušenje velikoga broja objekata u najužoj gradskoj jezgri, mjestimice gotovo čitavih blokova, ali i zbog toga što među zgradama predviđenim za rušenje ima i onih koje uživaju različite oblike zaštite, dok je centar, upravo zbog njih, neponovljiva i veoma vrijedna ambijentalna cjelina.

Zagovornici plana su ga branili na sve moguće načine, pa su se u nekim medijima pojavili i gotovo lirski intonirani tekstovi o budućem, modernome izgledu gradske jezgre, s gotovo potpunim inventarom objekata koje nije vrijedno čuvati i održavati. Čitava ideja je uvijena u oblantu navodno neumoljivih potreba razvoja, ma što se pod tim podrazumijevalo.

NEREGULIRANO PODRUČJE

Brojne su bile i reakcije onih koji su tvrdili da bi se realizacijom plana nanijela neprocjenjiva i nenadoknadiva šteta, da centar Subotice nikada više ne bi bio ono što je danas, da bi izgubio svoju privlačnost, građansku atmosferu i duh koji ga (još) karakterizira.

Bilo je tu obraćanja građana nadležnome ministru i resornoj komisiji, dostavljene su primjedbe na plan, udruga Protego se uoči sjednice gradske skupštine otvorenim pismom obratila odbornicima i pozvala ih

da ne prihvate takav plan, no nije vrijedilo. Građani su ostali bez odgovora, primjedbe su odbijene, mada je pitanje koliko bi one, čak i da su sve prihvaćene, doprinijele popravljaju jednoga nepopravljivog plana, a vijećnici su ignorirali poziv iz otvorenog pisma.

»Nigdje se u Europi ne provodi ovakva praksa kao kod nas, ovo što se radi je anarhija. Svjesno stvaramo uvjete kakvi su vladali u gradovima Europe krajem 19. stoljeća. Koncepcija zaštite se totalno promijenila posljednjih 20 godina, fantastične stvari se rade u svijetu, a mi smo stigli do toga da osim rušenja ne znamo ništa, nećemo se niti truditi, a nemamo ni znanja«, kaže bivši glavni gradski arhitekt dr. Zsombor Szabó, te ističe kako je u Srbiji zaštita građane kulturne baštine zakonski neregulirano područje, jer premda država posebnim

odlukama stavlja pod zaštitu pojedine objekte, grupe objekata ili središte grada, kao u slučaju Subotice, ona ne osigurava novac za njihovo održavanje. Naprotiv, ako vlasnik zaštićenog objekta želi raditi bilo kakvu intervenciju, Zavod za zaštitu spomenika će dobrano naplatiti svaku svoju suglasnost, savjet, projekt.

Njegova izjava objavljena je 5. ožujka 2010. godine upravo na stranicama »Hrvatske riječi«. Szabo nije spominjao Jane Jacobs, američku spisateljicu i aktivisticu, čija je knjiga »Smrt i život velikih američkih gradova« (Death and Life of Great American Cities), prvi put objavljena prije ravno pola stoljeća, donijela pravu revoluciju u zaštiti ugroženih gradskih sredina. Za njezinu je knjigu »The New York Times Book Review« napisao da je »vjerojatno najutjecajnije pojedinač-

no djelo u povijesti planiranja gradova«. Uzgred, zahvaljujući i njezinim akcijama, dio Greenwich Vilaagea je spašen i očuvan.

URBANO SJEĆANJE BLIJEDI

Kritizirajući moderne urbane planere, Jacobsova im je zamjerila da »oni odbacuju grad, jer odbacuju ljudska bića koja žive u zajednicama koje karakterizira slojevita kompleksnost koja podsjeća na kaos.« Prema njezinim riječima, modernistički planeri koriste deduktivno razmišljanje kako bi našli principe na osnovi kojih bi planirali gradove. »Među tim politikama najraširenija je razdvajanje funkcija (rezidencijalna četvrt, industrijska, trgovinska itd.), dok je najrazornija urbanistička obnova«, tvrdi autorica.

Prepoznamo li se? Takva

nastojanja, objašnjavala je ona, razbijaju zajednice i inovativne ekonomije, stvarajući izolirane, nepravilne urbane prostore. Njezina estetika, suprotno modernistima, podrazumijeva suvišnost i treperavost, životnost nasuprot redu i efikasnosti. Nema nikakve dvojbe da bi mnogi naši urbani planeri trebali pročitati ovu knjigu. Uostalom, eno je na »Amazonu«, korišteni primjerici mogu se dobiti i za pet, šest dolara...

»Pogrešne odluke iz prethodnog perioda, kojima se favorizirao kratkoročni interes, rezultirale su nestajanjem nekih bitnih elemenata tradicionalne arhitekture grada. Urbano sjećanje je postupno počelo blijediti i slobodno možemo reći da Subotica definitivno gubi svoj karakter i identitet. To nije uobičajena praksa u svijetu. Oni kojima je stalo do očuvanja vlastitog identiteta i povijesti, ulažu značajne napore da se stare urbane jezgre očuvaju, makar u obliku vanjske fasade, a da se unutarnje uređenje realizira sukladno suvremenim tehnološkim i poslovnim zahtjevima«, napisala je 23. travnja 2010. godine *Natalija Jakovljević*, precizno dijagnostizirajući stanje.

Svojevremeno sam napisao kako izgleda nikako da svla-

damo poduku da se obiteljsko blago ne rasipa »budzašto«, da se vrijednosti poštuju i čuvaju. U slučaju nekoga grada, to obiteljsko blago je njegovo kulturno, urbanističko, povijesno, arhitektonsko i svako drugo naslijeđe, ono što su prethodnici stvorili i ostavili nam u naslijeđe da brinemo o tome. Ne onako loše, muzejski shvaćeno da zakvačimo na zid pa se povremeno divimo onomu što imamo, već da to ugradimo u korpus grada, poštujući pritom potrebe njegovih stanovnika, ali u okviru načela koja propisuju principi očuvanja i zaštite takvih vrijednosti. Vodeći, naravno, računa i o tome što nam donose nova vremena, potrebe razvoja i sl.

Dobrih primjera na ovu temu u Subotici ne nedostaje, ima ih, ali, nažalost, lista loših mnogo je duža. Spomenutim planom, i tu me nitko ne može razuvjeriti, ugroženo je naše »obiteljsko blago«, radi nekih sitnih interesa, pošto je izvjesnim - kako to gordo zvuči - investitorima, oko zapelo za taj prostor, na kojemu njihove oči vide nešto drugo: bezlične višekratnice s desetina stambenih stanova i nešto lokala, na kojima će dobro zaraditi. Profit je, svakako, legitiman interes, ali je od njega mnogo važniji neki drugi, opći interes.

GLUHI ZID VLASTI

Nemojte slučajno pomisliti da se u Subotici događa nešto osobito, nepoznato i neviđeno na drugim mjestima. »Događaju se istovjetne stvari kao i u drugim gradovima, da se pred našim očima, u pravom smislu te riječi, barbarski uništavaju javni prostori i zajedničko bogatstvo koje pripada svima nama. U pitanju je ista matrica po kojoj interesi privatnoga kapitala, bez ikakvih skrupula, reduciraju svaki oblik društvenosti i međuljudske komunikacije (a grad je, u povijesnoj perspektivi, povlašteno mjesto i paradigma povijesnog napretka, razvoja kulture i civilizacije) na prostu robu, favorizirajući uskogrude materijalne interese pojedinaca na račun interesa cjelokupne zajednice. Zbog toga dolazi do otuđenja i posljedičnog slabljenja solidarnosti među građanima, koji se povlače pred primitivizmom i nasiljem i tako se udaljavaju jedni od drugih. Kao građani, skupa, kolektivno se moramo oduprijeti novim oblicima eksploatacije i barbarizmu.«

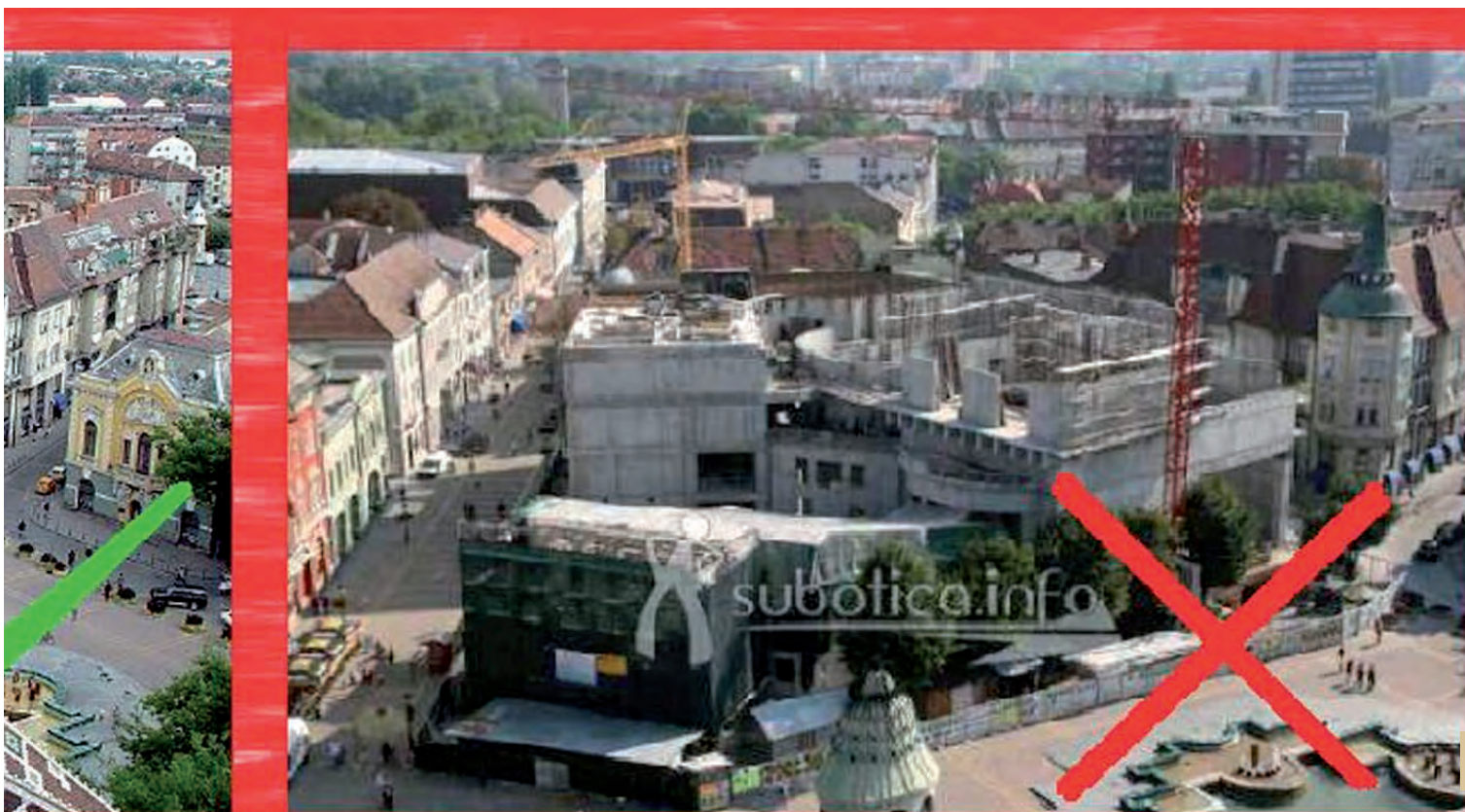
Jane Jacobs? Ne, već *Milan Rakita*, u svom prilogu na stranici facebook grupe »Dosta više rušenja značajnih zgrada po Subotici!!!«. Osim ove, spon-

tano su (a kako bi drugačije?) nastale i grupe »Nem akarunk / Nećemo tržišni centar na mjestu BOSS-a i STARE PIZZERIJE«, te »Secesija«. Možda postoji još neka za koju ne znam...

Rakita smatra da se nezadovoljstvo mora prelići na ulicu, kada se kroz sustav ništa ne može pokrenuti ni postići: »Pred gluhim zidom vlasti građani se osjećaju nemoćnima. Istodobno vide da je za političke i financijske moćnike i njihove interese sustav vrlo prohodan«, ocjenjuje on.

No, nezadovoljstvo se nije prelićilo na ulice, ukoliko pod ulicom ne podrazumijevamo i okupljanje građana u virtualnim skupinama, koje omogućava današnja tehnologija. Tako se borba za očuvanje povijesne jezgre grada, koja se institucionalno, nakon usvajanja već spominjanog plana, činila okončanom, nastavila nekim drugim putevima. Subotičani nisu odustali od građanskog otpora i nastojanja da sačuvaju pravo na svoj grad, jer će jedino tako »duh urbaniteta Subotice opstati i održati se«, smatra Rakita.

Nije teško biti suglasan s konstatacijom da ukoliko se građani Subotice sami, otvoreno ne usprotive bilo kakvom uzurpiranju javnih dobara u vlastitom gradu, neovisno o tome radi li

se o materijalnim ili nematerijalnim općim dobrima, nitko to neće učiniti umjesto njih. Ali... Moderna vremena donijela su nam nove tehnološke mogućnosti i sasvim nove načine organiziranja i zajedničkoga djelovanja. Sjetimo se samo arapskih twitter-revolucija, ili okupacije Wall Streeta, koja se na talasima Facebooka i Twittera preko noći raširila po čitavom svijetu.

Subotičani su svoj prosvjed protiv devastacije gradske jezgre već prenijeli u virtualni svijet, a onda im se, sredinom listopada, iznenada pridružila udruga »Váralja« (Podgrađe) iz Budimpešte, osnovana prije samo nekoliko godina, koja je već postigla izvjesne uspjehe u zaštiti vrijednih zgrada u mađarskoj prijestolnici koje su bile predviđene za rušenje, a na svojoj je internetskoj stranici pisala i o ugroženosti centra Subotice. Onda je, na inicijativu članova iz Subotice, nakon najave 18. listopada, 21. lansirala peticiju protiv rušenja centra Subotice, kojoj se nevjerojatnom brzinom pridružilo (do ovog trena, 29. listopada, ujutro) 24.517 osoba, među njima i tisuće Subotičana, a potpisivanje se nastavlja...

Peticija je naslovljena na *Borisa Tadića*, predsjednika Srbije, *Sašu Vučinića*, gradonačelnika Subotice, *Viktora Orbana*, premijera Mađarske, *Joséa Manuela Barrosa*, predsjednika Europske komisije, te *Irinu Bokovu*, generalnu ravnateljicu UNESCO-a. U njezinom se tekstu konstatira da potpisnici protestiraju protiv nedavno objavljene razvojne koncepcije Subotice, koja zahvaća i stari dio grada.

»Ukoliko bi se planovi ostvarili, nestao bi kulturni centar Subotice, diljem Europe poznat zbog svojih arhitektonskih vrijednosti«, stoji u peticiji, u kojoj se navodi da bi to dovelo i do promjene etničkih odnosa u centru grada. »Ovakav mentalitet smatramo neprihvatljivim od strane države koja nastoji ući u Europsku Uniju. U duhu zaštite kulturnog naslijeđa i međunarodne

suradnje, molimo vas da preduzmete korake prema zaustavljanju već započetog rušenja grada, u cilju zaštite povijesnog centra Subotice. Ne može biti članica Europske Unije država koja dopušta uništavanje svog kulturnog naslijeđa i nasilno mijenja etnički sastav svojih višenacionalnih gradova«, konstatira se u peticiji.

SUKOB NA NGO SCENI

Pokretači ove inicijative uvjereni su da će peticija imati međunarodni odjek i doprinijeti da se pozornost zabrinute javnosti usmjeri na ovu situaciju, jer, kako kažu, nikako ne mogu biti zadovoljni time što rušenja trenutačno nema, jer za to nema novaca. Ako je netko pomislio kako će oni koji su zabrinuti za sudbinu subotičke gradske jezgre biti zadovoljni što se još netko (masovno) pridružio njihovoj borbi, koja se trenutačno odvija

na više fronti – djelomice kroz institucije, u virtualnom svijetu interneta, ali i akcijama u realnoj stvarnosti – prevario se. Samo nekoliko dana nakon što je počelo potpisivanje peticije, na site-u grupe »Dosta više rušenja...« objavljeno je pismo u komu se, nakon detaljnog nabrojavanja akcija preduzetih u cilju zaštite subotičke gradske

manje nije razumljiv ni zahtjev da se borba za zaštitu subotičke gradske jezgre delegira isključivo jednoj organizaciji. U svijetu u kome internet prevladava mnoga stvarna ili umjetno uspostavljena ograničenja takav zahtjev doista djeluje kao da je zalutao iz nekih prošlih vremena.

»Jedini cilj pokretanja peticije bilo je očuvanje kutije s draguljima koju je mnogonacionalna Subotica sačuvala do danas«, odgovorila je udruga »Váralja« 28. listopada, odbijajući optužbe za izazivanje tenzija i generiranje etničkih pitanja. »Bilo tko može pogledati peticiju, u njoj Suboticu jasno navodimo kao višenacionalni grad, a na svojoj internetskoj stranici dosljedno, uz tradicionalno mađarske gradske objekte donosimo i sliku pravoslavne crkve, jer se zalažemo za univerzalne vrijednosti«, stoji u odgovoru.

U njemu se kategorički odbija i, kako kažu, klevetnička tvrdnja da je sve organizirano protiv subotičkog gradonačelnika srpske nacionalnosti. Tužni su što im se u usta stavljaju riječi koje nisu izgovorili. »Mi od subotičkog gradonačelnika tražimo samo jedno: povlačenje plana rušenja grada i u tom smislu, smatrajući čelnika grada partnerom, peticiju smo naslovili i na njega«, kaže »Váralja« u odgovoru.

Udruga drži kako nije jasno na koji način peticija može škoditi zaštiti Subotice. »Najveće mogućnosti vidimo upravo u društvenim pritiscima. Pomislimo samo na pritiske investitora, što sve mogu postići – možemo to i mi, obični ljudi, pritom jedino moramo surađivati.« Tu suradnju utjelovljuje peticija Udruge »Váralja«, navodi se u odgovoru inicijatora peticije.

Njezino potpisivanje se nastavlja. Do momenta kada je završen ovaj tekst, peticiju je potpisalo 24.675 osoba, 158 više nego u momentu kada je tekst započeo.

Đ. Dragojlović

U OSIJEKU ODRŽANA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA LIBERALNIH DEMOKRATA JUGOISTOČNE EUROPE

Čedomir Jovanović je konstatirao kako su danas sve države u regiji manje-više u sličnoj situaciji i da je svijet u stvari talac dviju demagogija – desne, koja nas vuče u prošlost i nacionalizam, i lijeve, koja nas vraća u vrijeme komandnog gospodarstva, a obje su već doživjele krah

Osijek je u srijedu, 26. listopada, bio domaćinom međunarodne konferencije liberalnih demokrata Jugoistočne Europe (Liberal Leaders Meeting of South East Europe), na kojoj su sudjelovali predstavnici 14 političkih stranaka liberalnog predznaka iz deset zemalja u regiji, a raspravljali su o međusobnoj suradnji u vremenu koje predstoji, u dvama panelima – prvom, koji je sadržao analizu stanja gospodarstava, i drugom, o okvirima gospodarske suradnje.

Skup je otvorio *Ivan Vrdoljak*, predsjednik osječkog HNS-a u ime domaćina, a potom je predsjednica Asocijacije lib seena *Vesna Pusić* predstavila lidere iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Grčke, Kosova, Makedonije, Nizozemske, Slovenije, Srbije i Turske.

SURADNJA U VREMENU KOJE PREDSTOJI

Uvod u raspravu o stanju u gospodarstvu dali su *Radimir Čačić*, predsjednik HNS-a, *Čedomir Jovanović*, predsjednik LDP-a, i *Ivan Veličkovski*, predsjednik makedonskih liberala. Čačić je predstavio politički program Kukuriku koalicije, nazvan Plan 21, kojim ova koalicija kreće u predizbornu utrku za parlamentarne izbore zakazane za 4. prosinca. Naglasio je potrebu snažnog gospodarskog rasta, racionalizaciju države i promjenu strukture raspodjele novododane vrijednosti, jer u ovome trenu, onome koji je stvara ostaje tek jedna trećina.

Čedomir Jovanović je konsta-

tirao kako su danas sve države u regiji manje-više u sličnoj situaciji i da je svijet u stvari talac dviju demagogija – desne, koja nas vuče u prošlost i nacionalizam, i lijeve, koja nas vraća u vrijeme komandnog gospodarstva, a obje su već doživjele krah. I Veličkovski je govorio kako u Makedoniji vladajući zamajavaju mladu generaciju idejom povratka nacionalizmu, umjesto da im stvaraju nova radna mjesta i bolju perspektivu.

U drugom panelu rasprava je posvećena međusobnoj suradnji u vremenu koje predstoji, a za polazište je uzeta osječka deklaracija usvojena u listopadu prošle godine. Istaknuto je kako je čvršća suradnja liberala neophodna baš sada kada je globalna gospodarska kriza ostavila dubokoga traga, kada je i Europa pred novim izazovima, liberalne snage su nagomilanim gospodarskim teškoćama praktički marginalizirane, a opće je mišljenje da samo liberali mogu trasirati izlaz iz krize i svi zajedno imaju interes i imperativ približavanja Europi.

HRVATI U SRBIJI PLAĆAJU DANAK KOALIRANJU S DS-OM

U podne je organizirana konferencija za novinstvo, na kojoj je uvodne napomene dala Vesna Pusić, a na novinarska pitanja odgovarali su Čačić, Jovanović i

Veličkovski, jer je novinare zanimalo mnoštvo aktualnih pitanja, od verbalnog rata stranaka pred parlamentarne izbore, do pitanja skidanja imuniteta i izglasavanja Zakona o ništetnosti zadnjih dana rada Hrvatskoga sabora, do pitanja srbijanske protutužbe i stanja na Kosovu.

Bila je prigoda da ponešto o svemu čujemo od Čedomira Jovanovića, predsjednika LDP-a Srbije, pa i o položaju hrvatske manjine koja u Srbiji, prema nekim anketama, zauzima drugo mjesto omraženih, odmah nakon Albanaca.

»Ako me pitate za probleme glede upravo završenog popisa stanovništva, prvenstveno je to slučaj s albanskom zajednicom koja je u potpunosti bojkotirala popis stanovništva na jugu Srbije. Istina, bilo je problema i u Sandžaku i Vojvodini, sve zbog činjenice da još uvijek nismo nadišli slabosti u Srbiji koja se deklarira kao država svih njenih građana. Ti su procesi u tijeku, ali svaka se manjina mora izboriti za slobode, jer to nikad nitko nije poklanjao. Uvjeren sam da hrvatska manjina, koja ima svoje predstavnike u vlasti, može postići puno više, ali imam dojam da oni plaćaju danak koaliciranju s DS-om, pa su im reagiranja u parlamentu anemična. S druge strane, sve je više pozitivnih trendova u odnosima između naših dviju zemalja, Srbije i Hrvatske, usprkos

posljednjim 'mini krizama', oko izglasavanja Zakona o ništetnosti i najave protutužbe Srbije za genocid, klima se generalno popravlja i suradnja je sve bolja. Osobno se nadam da će nakon izbora u Hrvatskoj, a dogodine i u Srbiji, doći neke nove politike i neki novi ljudi i sve će jednostavno biti još bolje«, rekao je Jovanović.

I glede kosovske krize Jovanović je bio izravan. Tvrdi kako je uzrok nesposobnost Srbije da se transformira, kako 80-ih, kada nije smogla snage za uspostavom demokratskog poretka, tako i danas kada poslije demokratskih promjena ponovno pokazuje svoju nemogućnost.

»Problem Kosova ne može se riješiti niti u Bruxellesu, niti u Washingtonu, već je rješiv na način da Srbija prizna da na Kosovu žive Albanci i da svaka politika, pa i politika koju je Srbija sustavno provodila prema njima u prošlosti, ima nekakvu cijenu, a ta je cijena danas formulirana podrškom stotinu zemalja koje su priznale Kosovo i podržale njegovu neovisnost. To je nezaustavljiv proces i nitko ga ne može vratiti nazad. Jovanović smatra da Srbija još ima šansu, a to je imperativ da prizna Kosovo i pokaže sve one vrijednosti koje su danas u drugom planu, puno kvalitetnije od onih koje Srbiju distanciraju od drugog svijeta«, smatra predsjednik LDP-a.

Slavko Žebić

MIHÁLY NOVÁK, SNIMATELJ I FOTOREPORTER U SOCIJALNOM EGZILU, U

Provokativnost je duša lomografije

Razgovor vodio: Zlatko Romić

*Mihály Novák, snimatelj i fotoreporter u socijalnom egzilu, utočište je pronašao kod »odmetnice od digitalne fotografije«**

*Riječ je o stvaralaštvu koje predstavlja dokumentiranje metamorfoze Zemljine površine kroz milijune fotografija **

*Provokativnost je duša lomo fotografije čije granice postavlja isključivo inspiracija i mašta autora * Lomografija je ipak fotografija, ali ne dopuštaš da tobom upravlja fotoaparat nego do konačne verzije željene slike dolaziš tako što promišljaš*

Za nepune tri godine Mihály Novák svoj je životni kolosijek u velikoj mjeri prebacio s konkretnih na apstraktne tračnice. Nakon četvrt stoljeća rada u novinarstvu kao snimatelj i fotoreporter od početka je 2009., kada je dobio otkaz u »Subotičkim

novinama«, precizna tehnička pravila zamijenio onim što je, kako sam kaže, oduvijek u sebi nosio: željom za eksperimentom. Odabrao je lomografiju, pokret nastao prije dvadesetak godina u Beču, i priključio se tisućama svjetskih sljedbenika koji fotografiju doživljavaju na

način koji ne priznaje davno utvrđena pravila. Za to je vrijeme održao više samostalnih i zajedničkih izložbi u Austriji, Mađarskoj i nekim mjestima Bačke, kao jedini Vojvodanin koji se bavi ovom formom fotografije. Rezultati toga su, primjerice, prošlogodišnja prva

nagrada na tematskom natječaju u Beču pod nazivom »Tramvajem oko svijeta«, koju je Mihály Novák osvojio u konkurenciji 163 svjetska lomografa ili ova posljednja, u rujnu, u Budimpešti gdje je žiri, zbog toga što nije bio siguran u izvornost fotografije, odlučio

J, UTOČIŠTE JE PRONAŠAO KOD »ODMETNICE OD DIGITALNE FOTOGRAFIJE«

da mu umjesto prve dodijeli drugu nagradu. Sporna fotografija zbog koje je žiri degradirao sebe, a ne autora tiče se naše »Dužijance« i Novákove nadgradnje onoga što je prvobitno snimila njegova kći *Rita*. Bit će zanimljivo vidjeti reakcije struke i publike nakon Novákove izložbe u Budimpešti, gdje opet nastupa s »Dužijancom« kao osnovom. Ovoga puta prateći elementi karuca su »lamborgini«, secesijska zgrada i znak banke na njoj.

poput Woodyja Allana: ili je voliš, ili je ne voliš. Što protivnici lomografije najčešće uzimaju kao argumente?

To me puno ne zanima. Bilo je, naime, pokušaja »kolega« da me savjetuju što i kako nešto treba činiti, ali ih je upravo to razotkrilo u nerazumijevanju biti, jer lomografiju pokušavaju podvesti pod okvire klasične fotografije. Provokativnost je duša lomo fotografije čije granice postavlja isključivo inspiracija i mašta autora. Recimo,

dodatku 'Magyar Szóa' i to je sve. Uključujući i časopise.

Ipak, osim Austrije i Mađarske, imali ste i izložbe u Staroj Moravici, Bačkoj Topoli i Kanjiži. Jesu li to naznake da se stvari u lomo pokretu kod nas ipak mijenjaju na bolje ili je riječ o običnom korištenju poznanstava uspostavljenih s ranijih likovnih kolonija?

Svakako ovo drugo. Lomo fotografijom na ovim prostorima, na žalost, bavim se jedino ja, a

da se fotografije mogu praviti i na ovaj način, ali kada sam naveo svrhu bio sam odbijen. U svakom slučaju osnutak nevladine organizacije nije loša ideja jer prostora za takvo što ima u okviru Umjetničke kolonije »9+1« u Staroj Moravici, gdje bi se mogli organizirati kampovi. Uostalom, osnutkom bih možda naišao na bolje razumijevanje kada je riječ o nekim drugima, makar i inozemnim natjecajima. Subotica i Vojvodina su na dobrom mjestu, blizu su nam bivše zemlje Jugoslavije, kao i Mađarska.

HR: Je li, čak i uz korištenje lonca, lomo stvaralaštvo poštenije u odnosu na digitalnu fotografiju, čiji je sastavni dio foto shop?

Može se i na taj način promatrati stvar. Lomografija je ipak fotografija, ali ne dopuštaš da tobom upravlja fotoaparat nego do konačne verzije željene slike dolaziš tako što promišljaš. Rad na foto shopu je ipak samo strojarski, a naslućivanje onoga što želiš je slađe, napose ako ti od 36 snimki uspiju tek dvije.

HR: Koliko je bavljenje lomografijom skup hobi?

Čak i u situaciji kakva je naša, a ona ekonomski nije sjajna, ipak se ne može reći da je skup. Potrebno je imati najjeftiniji fotoaparat i uz jeftin film, jeftino razvijanje i skeniranje za jeftine novce može se dobiti dobar proizvod, koji opet nije skup.

HR: Kolika je cijena aparata i ima li među njima i onih koji se po skupoci mogu ravnati s najsuvremenijim digitalnim?

Cijena im uglavnom nije velika i kreće se između 5 i 10 eura. Naravno, to su obični fotoaparati marke »lomo«, »smena« i slično, ali ukoliko je riječ o raritetu cijena im je viša. Primjerice, nedavno je jedan fotoaparat plaćen 7.000 eura, ali je tu ipak riječ o japanskoj tvrtki i aparatu s početka proizvodnje. U svakom slučaju, do njih se može doći strpljivijom šetnjom po 'buvljaku' ili odlascima na internetske dražbe.

HR: S obzirom da lomografija nema preciznu definiciju i pravila, mislite li da je bliža dokumentarnom ili umjetničkom stvaralaštvu?

I jednome i drugom. Lomografija je dokumentiranje metamorfoze Zemljine površine kroz milijune fotografija. S druge strane, izražajna forma je takva da ne poštuje pravila klasične fotografije. Otuda i sloboda da slika ne bude oštra, da se pravi dupla ekspozicija, po potrebi išara, ofarba ili čak i skuha film. U prvom slučaju lomografija kao osnovu ima dokument, a u drugom očito umjetničku nadgradnju.

HR: Zbog toga vjerojatno i volite reći da je lomografija

skuhati li film, dobit ćete ne samo izgužvan materijal nego i takvu fotografiju na njemu. Primjerice, zamislite lik nekog predsjednika s pola glave, ili svoj lik. Pa tko voli, neka proba.

HR: Ima li, onda, takvoj fotografiji mjesta u medijima?

Naravno, samo ne kod nas. To se uveliko radi u Španjolskoj gdje je uz potporu države napravljen turistički vodič. Beč je također svoj turistički vodič napravio uporabom lomo fotografije, a slično je i s Berlinom, u Engleskoj, Švedskoj, Kini, Maleziji, Indoneziji, SAD-u. Ali, to su ipak zemlje s razvijenim lomo pokretima. Kod nas su neke od mojih lomo fotografija objavljene u kulturnom

izložbe u spomenutim mjestima uslijedile su zbog toga što su mnogi umjetnici upoznati s onim čime se bavim pa su tražili da se predstavim domaćoj javnosti kojoj je stalo do nečega novog.

HR: Jeste li razmišljali o institucionalizaciji lomo pokreta u Vojvodini, bilo u vidu osnutka nevladine udruge ili neke druge forme koja bi za cilj imala edukaciju i popularizaciju lomo pokreta?

Razmišljao sam o tome, ali očito za to nemam dovoljno hrabrosti, a još manje zaledine pošto nemam komu pokucati na vrata. Primjerice, konkurirao sam u Subotici za održavanje samostalno izložbe kako bih pokazao

HR: Skuplja li se prašina na digitalnim aparatima koje ste koristili dok ste bili zaposleni kao fotoreporter u »Subotičkim novinama« i »Subotičkim«?

Činjenica je da rijetko koristim digitalni aparat, ali mi je ipak potreban s obzirom da pravim foto dokumentaciju za umjetničku koloniju u Staroj Moravici, o čemu svake godine svjedoči i prigodni katalog. Osim toga, ne sjećam se kada sam posljednji put koristio digitalni fotoaparat za vlastite potrebe. Za svaki slučaj imam dvije torbe koje nazivam 'interventnim brigadama', tj. kada mi je potrebna brzina. U jednoj se nalazi aparat koji sam prepravio da može slikati i bez objektiva, poput »pinhole« aparata, odnosno kao »camera obscura«. U drugoj torbi tog tipa imam tri-četiri aparata kako mi ipak ne bi nešto bitno promaklo kada idem na teren.

HR: Blizu četvrt stoljeća proveli ste u medijima kao snimatelj ili fotoreporter. Kako iz perspektive čovjeka koji je ne

svojom voljom napustio ovaj posao gledate na novinarstvo kod nas danas?

U svakom slučaju, nemam visoko mišljenje, bez obzira o kojoj vrsti medija je riječ. Profesija se jednostavno ne poštiva, a slična je situacija danas i u fotografiji - svatko tko ima fotoaparat može postati fotoreporter, tako da svatko može postati i novinar. Ne znam skupljaju li te ljude s ulice, ali po radu mnogih tako djeluje. To, naravno, vide i njihovi nadređeni pa se prema njima tako i ponašaju, plaćajući ih kad hoće i koliko hoće. S druge strane, i nad gazdama postoje gazde, uglavnom iz sfere ekonomije i politike, pa mediji sve više ovise o reklamama i političkoj propagandi. I u jednom i u drugom slučaju, o eventualnoj pokvarenosti njihovih proizvoda uglavnom se ne priča. To je danas naša slika, riječ i zvuk.

HR: Znači li to da više nemate želju vratiti se poslu koji vam je ispunio najveći dio radnog staža?

Očito je da sam ja za medije prestao postojati pošto se nitko nakon otkaza kojega sam dobio u »Subotičkim novinama« nije niti zanimao za mene, niti je pitao za moje zdravlje. Lagao bih kada bih rekao da zbog toga nisam razočaran, ali bih lagao i kada bih rekao da se s time nisam pomirio. Uostalom, tako je i s bivšim brakovima: nakon rastave malo koga od bračnih drugova zanima sudbina onoga drugoga. Tako je i sa mnom i sa »Subotičkim novinama«.

HR: Vidite li perspektivu u lomografiji, tj. može li se od bavljenja ovim pokretom živjeti?

Može, ali negdje drugdje. Ovdje je sve ruinirano i ne može se od armije nezaposlenih, ljudi bez prihoda, očekivati da kupuju tamo neke lomo fotografije. Čak i oni koji rade i primaju plaću, teško žive, a takva situacija umnogome utječe i na stjecanje navika kupovine slika, knjiga i ostalih umjetnina. Da ipak nije svugdje tako, uvjера me vlastiti primjer prija-

telja iz Njemačke, koji živi u Nizozemskoj, i koji me je pitao jesam li zainteresiran svoje lomo fotografije prodavati u Njemačkoj. Očito je da tamo ljudi razmišljaju čak i o tomu, kao što bogatune ovdje muči gdje će ljetovati sljedeće godine. Ali, prvih vani ima mnogo, a drugih ovdje malo.

HR: Među onima koji u svojim privatnim zbirkama posjeduju Vaše lomo fotografije našao se i predsjednik Mađarske. Kako je do toga došlo?

Prigodom ovogodišnjeg posjeta Pála Schmita Srbiji i boravka u Gimnaziji »Dezsô Kosztolányi«, darovan mu je jedan moj rad. Riječ je o fotografiji na kojoj se nalaze dva Atlasa koji podupiru balkon Gradke knjižnice, u kombinaciji sa slikama Vicitora Vasarelyja koje su bile izložene na Likovnom susretu. Eto, među mojim prijateljima i kolegama iz Stare Moravice, Subotice, i drugih mjesta našao se i netko koga osobno ne poznajem.

OBILJEŽENO 130 GODINA OD OBNOVE TEKIJSKJE CRKVE

Spomenik zahvalnosti Nebeskoj Majci

Ova je crkva ne samo spomenik oslobođenja od Turaka, ona je i spomenik zahvalnosti Nebeskoj Majci i mjesto na kome se okupljaju vjernici zahvaljivati Gospi, ne za pobjedu, jer ne živimo u povijesti – živimo u sadašnjosti gledajući prema budućnosti, rečeno je na proslavi

Na tekijskom svetištu Gospe Snježne u Petrovaradinu u nedjelju je, 30. listopada, obilježeno 130 godina od obnove crkve. Obilježen je dan kada je 1881. godine svečanom procesijom u obnovljenu crkvu unesena i postavljena Gospina slika.

Svojom monumentalnošću tekijaska crkva privlači pozornost svih koji prolaze kraj nje i dolaze u nju, ona je spomenik kojim se Petrovaradinci ponose i o čijoj se povijesti nada leko zna. Proslava obljetnice otpočela je pontifikalnom svetom misom koju je predvodio srijemski biskup mons. *Duro Gašparović* uz koncelebraciju župnika iz Iriga preč. *Blaza Zmajića*, župnika iz Indije preč. *Stjepana Klaića*, vlč. *Dušana Milekića*, župnika u Novim Banovcima, te rektora tekijaskog svetišta vlč. *Stjepana Barišića*.

KRIZA VJERE

U propovijedi je mons. Gašparović rekao: »Okupili smo se oko Blažene Djevice Marije, u njezinom i našem svetištu na Tekijama, s iskrenim molitvenim raspoloženjem čekali smo ovaj trenutak i ovo slavlje onako kako je i Crkva činila od svoga početka moleći za dar Duha Svetoga da tom snagom bude vjerna, hrabra i sveta. Okupljeni oko Marije Majke, i Gospe Tekijske, i naše Majke mi danas, braćo i sestre, molimo za duhovnu obnovu, za obnovu Crkve čiji smo mi članovi, za obnovu svakoga od nas kao člana te Crkve, za obnovu svijeta, naše i drugih biskupija, župa, naših obitelji i svakoga pojedinog vjernika. Ovdje smo

u duhu molitve za veliki povratak u očevu kuću da procvjeta snažna ljubav prema Bogu i bližnjemu da Kristovi učenici pronađu pravdu i mir, da slabim i odbačenim majka Crkva iskaže svoju naklonost i svoju ljubav. Spasenje se događa u konkretnoj povijesti, u Crkvi, u toj zajednici vjernika, u toj zajednici Boga, Oca, Sina, Duha Svetoga i u zajednici sviju nas.«

Biskup je naglasio kako kriza vjere zahvata bogate i siromašne, djecu, obitelji, a možda i naša vjera dolazi u krizu i pozvao sve vjernike da u ovom našem vremenu moramo produ-

130 godina i posvetio ga u čast Blažene Djevice Marije. Proslava 130. obljetnice poziva nas da molimo, pjevamo, tražimo zagovor od Nebeske Majke, poziva nas da joj iznesemo svoje probleme i poteškoće, a isto tako da joj zahvalimo na svemu što nam čini«, rekao je mons. Gašparović.

TEKIJSKA CRKVA NEKAD I SAD

Nakon svečane mise nazočnima se obratio i vlč. Stjepan Barišić, a poslije toga uslijedila je i svečana akademija koju

su vapile za osiguranjem mira, slobode i stabilnosti. Ova crkva nije samo spomenik oslobođenja od Turaka, ona je i spomenik zahvalnosti Nebeskoj Majci i mjesto na kome se okupljamo mi vjernici zahvaljivati Gospi, ne za pobjedu, jer ne živimo u povijesti – živimo u sadašnjosti gledajući prema budućnosti, nego je molimo da, isto kao i tada i kao i sva ova prethodna stoljeća, zagovara i moli Boga za nas, naše potrebe i za sve što nas tišti. I ova svečana akademija održana je u spomen podizanja ovako znamenitog objekta, a mislim da Gospa zavređuje ono što je najsvetije i što će omogućiti svim ljudima da ovdje dolaze i osjete tu milost i zadobiju utjehu. Ova crkva je prvenstveno napravljena na temeljima stare u ovako monumentalnom izdanju s težnjom da primi što više ljudi. *Ilija Okrugić* je rekao da sve što činimo i radimo ovdje treba da bude na veću slavu majke i Gospe tekijске«, rekao je Pifat.

Svečanu misu pratio je mješoviti pjevački zbor HKPD-a »Jelačić« pod ravnanjem prof. *Vesne Kesić Krsmanović* i Petra Pifata na orguljama. VIS »Tekije« izveo je Okrugićevu pjesmu »Nek ori«, koja je te 1881. godine u procesiji pratila Gospinu sliku, a jednu numeru izveli su skupa *Ivan Švager* na saksofonu i Petar Pifat na orguljama.

Tekijsko svetište, koje su nekada nazivali i kapijom Europe, na svom je povijesnom putu prošlo velike promjene, ali to nikada nije utjecalo na vjernike kojih je svakog dana sve više. Tako je bilo i 30. listopada, prepuna crkva kao dokaz ljubavi i poštovanja prema Gospi Snježnoj i ovom svetištu. Mnogi su otišli bogatiji za saznanje o povijesti Tekija, a oni koji su to možda i znali svakako su otišli s posebnim mirom za koji kažu da se zadobije posjetom ovom petrovaradinskom, tekijskom svetištu.

Antica Jukić-Mandić

bljivati našu vjeru razmišljajući o vjeri službenice Gospodnje.

»Crkva nije muzej, Crkva je kao stari zdenac koji daje čistu i zdravu vodu, zato se ovdje okupljamo, rado dolazimo i molimo, ne da se divimo toj ljepoti, i to je potrebno, ali ipak po ljepoti ove crkve, ovoga svetišta, dolazimo do Marije, do Isusa Krista. Upravo takav zdenac iskopao je Isus ovdje na Tekijama prije

je vodio *Petar Pifat*, voditelj tekijaskog svetišta. Kroz video prezentaciju Pifat je pokazao i uz povijesne činjenice koje su pratile prezentaciju predstavio tekijasku crkvu nekada i danas. »Tekijaska crkva u Petrovaradinu svakako je spomenik zahvalnosti Gospi Snježnoj na milostima koje nam je podarila i na presudnom zagovoru kod Boga kako bi Bog uslišio molitve koje

SUBOTIČKA VLAST ODLUČILA »OTPILITI« GORNJI KAT KAZALIŠTA I GRADITI NOVE BAZENE

Čemu služi gradska Skupština?

Jesu li ligaši u pravu kada kažu da su vijećnici gradske Skupštine svojim glasovima samo verificirali odluke koje su već donesene daleko od očiju javnosti?

Posljednjih tjedana stupce lokalnih medija puni vijest da je gradska vlast odustala od izgradnje dviju kapitalnih subotičkih investicija – kazališta i kompleksa zatvorenih bazena u Dudovoj šumi. Zapravo, s kazališta će se »otpiliti« gornji kat, a prizemlje će biti izdavano ili prodavano za poslovne prostore, dok se na bazenima neće ništa rušiti, već se gradilište jednostavno napušta, a otvara se novo na novoj lokaciji gdje će biti iznova pokušana izgradnja zatvorenog bazena.

Ove dvije točke bile su tema prošlotjedne sjednice Skupštine Grada, no i jedna i druga malo su, čini se, imale smisla, jer su obje odluke donesene davno prije.

**POSLO
I PRIJE
ODLUKE**

Naime, Vlada Republike Srbije je na sjednici u četvrtak, 20. listopada, donijela odluku kojom je sredstva u iznosu od 535 milijuna dinara iz programa za potporu građevinskoj industriji u uvjetima ekonomske krize prenamijenila sa SRC Dudova šuma na izgradnju novog kompleksa zatvorenog bazena na Prozivki. Ova odluka uslijedila je nakon inicijative subotičkog odbora Demokratske stranke i službenog zahtjeva gradonačelnika Subotice Fondu za kapitalna ulaganja. Budući da je Vladi RS projekt bazena inicirao pokrajinski Fond, to nije bila

potrebna i formalna procedura gradske Skupštine, objasnio je *Modest Dulić*, predsjednik GO DS-a. Skupštinska odluka trebala je samo da bi se gradskim službama naložilo konzerviranje i zaštita betonske konstrukcije u Dudovoj šumi. Također je već i posao projektiranja novog bazena dobila projektantska kuća Support, a bazen će biti veličine 4 tisuće četvornih metara, imat će dvije bazenske kade, jednu veličine 33x25 metara i drugu za neplivače, tribine i potrebne prostorije. »Politički je nekorektno dovoditi najviše predstavničko tijelo Subotičana pred svršen čin, dovoditi vijećnike u situaciju da svojim glasovima verificiraju odluke koje su donesene daleko od očiju javnosti«, komentira se, među ostalim, u priopćenju Lige socijaldemokrata Voivodine.

Ipak, o ovoj točki u gradskoj Skupštini vodila se četverosatna rasprava, nakon koje je inicijativa usvojena glasovima vladajuće koalicije (DS, URS, DSHV, DSS, dok je DSVM bio suzdržan). Razlog da se uđe u novi posao je taj što osiguranih 535

milijuna dinara nije dovoljno za završetak bazena u Dudovoj šumi, ali jest za novi projekt na Prozivki, a Subotica će time, kako kaže vladajuća koalicija, nakon 15 godina čekanja konačno dobiti zatvoreni bazen, čije otvaranje DS najavljuje do sredine sljedeće godine.

Za bazen u Dudovoj šumi, čiju je izgradnju prije 15 godina započeo Savez vojvodanskih Mađara, DS tvrdi kako je megalomanski i trenutčno drugi najveći bazen u izgradnji u Europi, poslije onoga koji se gradi u Londonu za potrebe Olimpijskih igara, te da za njegov završetak treba još više od jedne milijarde dinara. Međutim, početkom 2008. upravo su zajedno DS i SVM izmijenili projekt koji je s prvobitnih oko 8.000 četvornih metara proširen dodatnim komercijalnim sadržajima na skoro 12.000 četvornih metara, jer je procijenjeno da bi objekt tako mogao sam sebe održavati. Ondašnji gradonačelnik *Géza Kucsera* (SVM) smatra da se i sada projekt mogao smanjiti i učiniti financijski izvedivim.

»To jest bilo dosta veliko projektirano, još prije mene, ali mi smo radili neke izmjene da se

proširi komercijalnim sadržajima, bez kojih danas vjerojatno takav objekt ne bi mogao opstati. Drugo, u vrijeme projektiranja zahtjevi građana su bili možda drugačiji u odnosu na welnes sadržaje. Ipak, sigurno se i sada moglo napraviti nešto slično, kao što su to naši susjedi napravili u Mórahalomu, ali u manjem obujmu. Meni se čini da je ovo predizborna kampanja DS-a, a Prozivka je mnogo veće izborno mjesto», kaže Kucsera.

Upitan što danas misli o tome što je od početka investiciju pratila sumnja u trošenje novca koji je ulagan u izgradnju, Kucsera kaže: »Jednu stvar znam: dok sam ja upravljao proračunom, stvarno sam nadzirao da sve bude potrošeno onako kako je dogovoreno na tenderskoj dokumentaciji. Ugovori su bili zaključeni s tvrtkama, bilo je kašnjenja u terminima, ali u iznosima je sve bilo pokriveno, i u to vrijeme nije bilo nikakvih dodatnih trošenja. Što je i kako bilo rađeno ranije, niti znam niti želim znati«, kaže Kucsera.

O NOVCU I PROMAŠAJIMA – MUK

Od 1995. godine, kada je donesena odluka o izgradnji bazena i utvrđena vrijednost investicije na približno 10 milijuna maraka, prvi radovi započinju tek rujna 1998. godine. Tri godine kasnije (2001.) zbog sumnji u financijske malverzacije ondašnja Skupština Općine formira Anketni odbor koji se bavi preispitivanjem rada Zavoda za urbanizam putem kojeg se financira i izgradnja bazena. Samo jedan

detalj iz nalaza Anketnog odbora pokazuje na koji je način gradski proračun oštećen kada je, primjerice, izvođaču avansno isplaćeno 1,5 milijuna njemačkih maraka u inflatornom razdoblju, od '95. do kraja '99. godine, za koje je vrijeme marka s 2,5 dinara skočila na 30,5 dinara, pri čemu je potpisani protokol koji je predviđao izvjesnu revalorizaciju uplaćenog avansa ostao samo mrtvo slovo na papiru.

»Anketni odbor je bio formiran radi preispitivanja rada Zavoda za urbanizam, a onda je DS, kako bi parirao SVM-u, formirao odbor za pročistač i Vodovod. I onda su održali jednu sjednicu, dogovorili se i nikad se više ništa oko toga nije događalo. Nikad se nisu sastali

najmanje je riječi bilo o novcu, kako od strane DS-a tako i od SVM-a.

»I DS i SVM ovoga su puta o svojim promašajima i novcu šutjeli. Vjerujem da, zamišljajući tako velike projekte, računaju koliko će novca uzeti u džepove. I onda kad završe s džepovima idu na manje projekte, pa se zadovolje manjim dijelom kolača. Ali se pokazalo obrnuto – kad su već uzeli, onda žele sve više«, komentira Radić.

Inače, demokrate su do sada stalno tvrdile kako će završiti projekte koje je započeo SVM, potpisivani su ugovori, te s pokrajinskim Fondom za kapitalna ulaganja, te s Ministarstvom omladine i sporta, a još do prije nekoliko mjeseci tvrdili su kako

njivali megalomaniju toga nego smo procjenjivali koliko je i je li za ta sredstva projekt ostvariv, i oni su mi rekli da je ostvarivo«, rekla je Samardžić-Marković, dodajući kako je poslije došlo do političke odluke da se investicija radi preko Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje, te istaknula: »Tko god da ga gradi dobrodošao je, važno da se bazen izgradi, jer je cilj da bude što više sportske infrastrukture i za sportaše i za djecu.«

Međutim, niti neki oporbeni vijećnici u Skupštini, kao niti izvanskupštinske stranke poput LSV-a, Srpskog pokreta obnove i Saveza bačkih Bunjevaca, nisu zadovoljni time što DS nije ponudio prihvatljivo objašnjenje i računicu zašto 5,3 milijuna eura nije dovoljno za završetak radova na započetom bazenu, a jest za izgradnju na novoj lokaciji. SBB i GO SPO zahtijevaju od Skupštine Grada da poništi odluke o gradnji bazena u naselju Prozivka i izmjene o nastavku gradnje Narodnog kazališta, jer je na taj način država amnestirana obveze daljnjeg financiranja kapitalnih objekata u gradu.

Nesumnjivo je Gradski odbor Demokratske stranke procijenio da bi predizborno »čaćavanje« bazenima moglo popraviti rejting stranke na lokalnu, međutim, sudeći po količini negativnih reakcija u javnosti, pitanje je hoće li glasači u očekivanoj mjeri doživjeti kolektivnu amneziju do sljedećih izbora.

I PREPROJEKTIRANJE KAZALIŠTA POČELO?

Na već spomenutoj izvanrednoj sjednici gradske Skupštine bilo je dovoljno svega sat vremena da se obustavi rekonstrukcija Narodnog kazališta. Za ovu odluku glasovali su svi nazočni vijećnici, osim vijećnika Srpske napredne stranke koji su bili suzdržani. Svi su se složili da ova investicija previše košta te da stoga neće moći biti završena u dogledno vrijeme. Predsjednik Povjerenstva za planove i pomoćnik ministra

u Ministarstvu životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja *Nebojša Janjić* kaže:

»Prijedlogom se predviđa redukcija postojećeg prostora, usklađivanje s prevladajućim visinama u okruženju zaštićene gradske jezgre, prije svega na Korzu i Trgu slobode, smanjivanje broja dvorana s tri na dvije – jednu veliku u središnjem dijelu i komornu scenu. Podrazumijeva povećanje površine pod poslovnim, odnosno komercijalnim prostorima prema Korzu i Trgu slobode, što će biti novina u odnosu na staru zgradu i predviđa uz minimane troškove uklanjanje dijelova betonske konstrukcije na Korzu i Trgu slobode. Središnji dio kazališta bi svakako morao ostati nadvišen budući da kazališna tehnologija zahtijeva binsku kulu.«

Janjić podsjeća kako je prije četiri godine visina zgrade prema Korzu već smanjena za jednu etažu, te dodaje kako je tada DS imala brojne amandmane koji su podrazumijevali komercijalne sadržaje i preispitivanje visine. On dodaje kako za sada još ne postoji idejno rješenje, već gradonačelnik treba formirati radnu komisiju koja će definirati radno-projektni zadatak za prijedlogom idejnog rješenja.

Međutim, da se na preprojektiranju uveliko radi rekao je *József Kasza* još 30. rujna u intervjuu za Press:

»Na ideju ministra *Dulića* pristupilo se drugačijem osmišljavanju projekta, kako bi bilo više slobodnog prostora za komercijalizaciju. To je ovih dana završeno i očekujem da će uskoro biti javno prezentirano. Uspjeli smo svesti troškove s 22 milijuna na 15 do 17 milijuna eura. Još se razmišlja da u istom objektu bude smještena i Gradska knjižnica, pa ta zgrada može postati kulturni centar, ne samo Subotice, nego regije«, rekao je Jozsef Kasza, predsjednik Upravnog odbora Narodnog kazališta.

Čemu je dakle služila izvanredna sjednica Skupštine grada?

Slavica Mamučić

Kazalište se (ne)gradi!?

anketni odbori, nikad nisu podnijeli izvještaj. I to mene uvijek tjera da im ne vjerujem kako će ono što obećaju provesti u djelo«, kaže *Gojko Radić*, vijećnik Srpske napredne stranke.

Do danas je, prema riječima aktualnog granačelnika *Saše Vučinića*, u neizgrađeni bazen u Dudovoj šumi uloženo oko 2 milijuna eura. Međutim, zapravo se ne zna točan iznos i način trošenja novca tijekomolikog niza uzaludnih godina. To je potvrdio i *Csaba Sepsei*, zamjenik predsjednika gradske Skupštine i šef vijećničke grupe Demokratske stranke vojvođanskih Mađara, koji kaže kako mu je na njegovu tražnju da Gradska uprava dostavi financijsko izvješće o dosadašnjim troškovima gradnje, odgovoreno da Služba za financije ne raspolaže tim podatkom. Tijekom skupštinske rasprave

je novac za završetak bazena osiguran. Prošle godine za Dan grada jedan od takvih ugovora potpisala je ministrica omladine i sporta *Snežana Samardžić-Marković*. Ona je nedavno, boraveći u Subotici prilikom otvorenja Trenažnog centra, prema vlastitom priznanju glasovala i za prenamjenu sredstava. Na stranu što u tom trenutku zapravo nije znala o čemu glasuje (URS se valjda zato i zalaže za decentralizaciju), ali je rekla kako je prošle godine, kada je izgradnja bazena još bila u nadležnosti njenog ministarstva, 590 milijuna dinara bilo dostatno za završetak investicije.

»Ne znam detalje kad je projekt postao megalomanski. Članovi moje radne skupine pregledali su taj projekt, zemljišnu dokumentaciju, instalacije, vlasničke odnose. Nismo procje-

ZAVRŠETAK OVOGODIŠNJIH RADOVA NA ARHEOLOŠKOM NALAZIŠTU NA KAPONJI

Tragovi daleke prošlosti na uzvišici pokraj Krivaje

*Uz srednjovjekovnu crkvu na arheološkom su nalazištu »Kaponja« dosad otkrivena 84 groba, a pretpostavlja se da ih je u obližnjim njivama i više * Predstoji iscrpnija analiza temelja i ostataka crkvice, ali će se s radovima moći nastaviti tek dogodine*

Na Kaponji, uz rječicu Krivaju, na najvišoj točki u okružju, prije 7-8 stoljeća uzdizala se kršćanska crkva uz koju se nalazilo groblje na kojemu je sahranjivano okolno stanovništvo.

Pronalaženje temelja davno srušene crkve, u jesen 2010. godine, i otkrivanje mnoštva grobova neposredno oko vjerskog objekta dokumentirano svjedoče o naseljenosti područja Kaponje u srednjem vijeku, pa i o tipu naseobine. »Crkva na uzvisini, groblje oko crkve i salaši u okružju. Ljudi su se okupljali u crkvi i oko nje«, kaže arheologinja Gradskoga muzeja iz Subotice *Agnes Szekeres* o ovome području na kojemu se traga za ostacima koji će pružiti više podataka o tom vremenu.

»Grad i naselje u klasičnom, današnjem smislu riječi ovdje nisu postojali, nego tip naselja kao i danas, i to već stoljećima.« Iskopine se vrše oko starog trigonometrijskoga stupa, nekadašnje kote pri mjerenjima za potrebe iscrtavanja karti i mapa, na najvišoj točki s koje pogled puca na akumulacijsko jezero i

okolne njive i salaše. Završava se posljednji tjedan ovogodišnjih radova na nalazištu »Kaponja« i vjetar nema milosti, sve je u prašini.

NEOPHODAN NASTAVAK RADOVA

Dijelovi priče o srednjovjekovnoj crkvi na Kaponji još nisu složeni, nastavak se očekuje dogodine. Temelj crkve, veličine 15 x 8 metara, i 11 grobova oko nje otkriveni su u jesen 2010. godine, a ove je jeseni povećana istražena površina na kojoj je pronađeno mnoštvo grobnih mjesta sa skeletima, obaju spolova, odraslih i djece.

»Dosada smo iskopali 84 groba. Nakon antropološke analize skeleta, bit će jasniji podaci o ozljedama i bolestima od kojih su bolovali, kakvu su prehranu koristili i sl. Prema onome što se za sada može reći, s obzirom da su iskapanja još uvijek u početnoj fazi, grobovi potječu s kraja dvanaestoga i iz trinaestog stoljeća. Nije do kraja istražena ni crkva, a nekropola je mnogo veća od ovoga prostora koji smo

mi zahvatili. U ovome trenutku teško je procijeniti na kojoj se površini prostiralo groblje, ali svakako nije samo na ovoj uzvisini, prostire se i dalje u njive«, kaže nam *Neda Dimovski*, antropologinja Gradskoga muzeja, napominjući da je pronađena lubanja s tragovima ozljeda nanijetih ostrim sječivom i vjerojatno izvršenom dekapitacijom. »Meni, kao antropologinji, zanimljive su grobnice oko crkve u koje su sigurno sahranjivane osobe iz viših staleža, ktitori ili imućniji stanovnici, što će biti vrlo zanimljivo istražiti s antropološkom stajališta.«

U ovogodišnjim, šestotjednim radovima na nalazištu »Kaponja« naglasak je bio na prikupljanju što većeg broja autentičnih podataka o grobovima oko crkve, nakon nemilog iskustva – nanošenja štete arheološkom nalazištu i grobovima iz daleke prošlosti od strane nepoznatih počinitelja, u stanci između iskapanja 2010. i 2011. godine. Stručnjaci okupljeni oko ovoga značajnog projekta ponavljaju da je ova vrsta nalazišta siromašna da bi bila izazov za

pronalaženje vrijednih predmeta, osim sa stručnog stajališta, a u toj beskorisnoj potrazi laici načine nepopravljivu štetu na arheološkim ostacima.

Upravo radi toga što su kršćanski grobovi siromašna nalazišta, stručnjacima predstavlja još veći izazov sagledati sve etape prošlosti ovoga područja. Nađeno je svega nekoliko novčića koji potječu od kraja 11. do kraja 12. stoljeća, no samo jedan u grobu. Tragovi u novčićima ukazuju na razdoblje u kojemu je korištena crkva, ali će dalja iskapanja i ispitivanja pokazati je li objekt, ipak, podignut ranije.

SAZNATI VIŠE O CRKVI

Pretpostavka jest da je crkva na Kaponji postojala u 12. i 13. stoljeću, ali je moguće da je na ovom mjestu bila i prije, pa je ispitivanje njezinih temelja, faza gradnje, eventualnog rušenja i ponovne gradnje i sl., ostavljeno za naredna vremena, već dogo-dine. Interes je ove jeseni bio usmjeren na grobove. Naime, pronađen je i ulomak novčića, vjerojatno iz 10. stoljeća, ali sli-jedi čišćenje i pouzdano utvrđi-vanje razdoblja iz kojega potječe.

Utvrđena je još jedna činjenica koja zahtijeva dodatna istra-živanja. Naime, na nalazištu su pronađeni i grobovi ukopani u temelje crkve za koje stručnjaci pretpostavljaju da su položeni kasnije, kada crkve više nije bilo, tj. nakon njezina rušenja. Srednjovjekovno nalazište na Kaponji među stručnjacima smatra se vrlo važnim, jer je poznato da ostataka iz srednjega vijeka ima mnogo, ali je malo istraženih.

Zvonimir Nedeljković, arheo-log Međuopćinskoga zavoda za zaštitu spomenika kulture, pod-sjeća da je prošle godine, kod Feketića, istražena crkva iz istog perioda u okviru realizacije pro-jekta autoceste, a u posljednjih dvadesetak godina na ovome području samo srednjovjekovni lokalitet »Kameniti hat« kod subotičkog pročištača i crkva u Kaponji.

Katarina Korponaić

O VRIJEDNOSTIMA KOJE NADMAŠUJU VRIJEME

Učenička bilježnica za lijepa sjećanja

Prosvjetni djelatnik u mirovini, Bela Bajić, želi poručiti svojim nekadašnjim učenicima kako i danas čuva spomenar koji su mu darovali 1980. godine

»Uspomene protokom vremena dobiva-ju na vrijednosti i značaju«, riječi su to umirovljenoga prosvjetnog djelat-nika *Bela Bajića* koji se ovim putem, posredstvom novina, želi obratiti svojim nekadašnjim učenicima i zahvaliti im na nesvakidašnjem spomenaru koji prelistava i danas, nakon trideset godina. Spomenar je izvana u obliku »obične« školske bilježnice, ali sadrži potpise i poruke učenika, i uz to po pramen kose svakog od njih. Za Belu Bajića danas je to dirljiva uspomena na trud koji su njegovi bivši uče-nici uložili kako bi u sjećanju svojega nastavnika i razrednoga starješine ostavili trag za sva vremena.

Spomenar su napravili učenici osmog »b« razre-da, Osnovne škole »Matko Vuković« i uručili ga Beli Bajiću 15. rujna 1980. godine kao oproštajni dar, u vrijeme kada je iz ove škole prelazio na mje-sto ravnatelja u OŠ »Đuro Salaj«.

PORUKE ZA PAMĆENJE

»Bilježnicu mojih nekadašnjih đaka sačuvao sam u svojoj knjižnici kao jedinstveni dar za koji imam potrebu zahvaliti im sada kada su zreli ljudi. Ne znam čija je ideja bila da se napravi ovakav spo-menar i ne srećem se danas s njima, ali im želim poručiti kako se ono što su napravili i poklonili mi, i danas čuva«, kaže Bela Bajić o školskoj bilježnici đaka koju čuva u svojoj knjižnici, uz pozivnicu od istog razreda na svečanost u završnici osmogodiš-nje škole 1981. godine.

Uz potpise, učenici su ostavili i poruke: »Mnogo hvala«, »Mnogo hvala za sve što ste nas naučili«, »Žao mi je što odlazite, nastavniče«, »Za uspo-menu i dugo sjećanje nastavniku«, »Mnogo ćete nam nedostajati, dragi naš nastavniče« i sl. Sve to su poruke koje pune srce i bude sjećanja. »Uživao sam i volio raditi u prosvjeti«, dodaje Bajić. Gledajući unatrag, smatra kako je opredjeljujući se za profesiju u školstvu odabrao najbolje i naj-bliže srcu. I danas voli komunicirati s djecom. Bela Bajić (rođen 1930. godine) radni je vijek proveo u prosvjeti, predajući povijest i geografiju, a u mirovinu je otišao 1991. godine. Radio je u osnovnim školama u Novom Žedniku (od 1955.)

i Subotici, u OŠ »Matko Vuković« i »Đuro Salaj«, a u svojoj je karijeri bio nastavnik i ravnatelj škola. Naklonjenost ka pedagoškomu radu u obitelji se nastavlja jer kćerka *Dubravka Bačlija* je odgoji-teljica, a unuk *Miran* predaje engleski jezik u OŠ »Matko Vuković«, dok je drugi unuk, *Mladen*, absolvent arheologije.

NALAŽENJE HOBIJA

Kročivši u deveto desetljeće života, pun vitalnosti i životne radosti, Bela Bajić voli ugađati obitelji, baviti se vrtom, mnogo čitati i biti u kontaktu s događanjima i ljudima. Iako su povod našem susre-tu i razgovoru uspomene, tj. sjećanje na čin i dirljiv način na koji se osmi »b« oprostio od njega kao nastavnika i razrednika, voli susresti svoje neka-dašnje učenike iz svih generacija, doznati gdje su, što rade, čime se bave... I ne samo oni koje je učio, već voli upoznati sve one koji su postigli nešto i u dolazećim generacijama, te redovito prisustvuje predavanjima i skupovima u gradu, o različitim temama. Ukratko – voli biti u tijeku sa zbivanjima i održavati društvene kontakte. Ali, povijest, poka-zalo je vrijeme, nije bila samo nastavnički poziv, ostala je i hobi.

»Dok sam bio aktivan u prosvjeti trudio sam se pružiti maksimum u poslu, a ovo što sada činim je da svoju dušu zadovoljim. Još mnogo prije odlaska u mirovinu, sedamdesetih godina prošlog stoljeća, počeo sam prikupljati literaturu o svim religijama svijeta, i sve što se objavi prikupljam i dalje, uglav-nom su to sveučilišni udžbenici. Čitam, čitam, i stalno saznajem ... Religije, kao povijest čovje-čanstva, tema su kojom se bavim za sebe i zbog sebe i veliko mi je zadovoljstvo stalno širiti svoje znanje u toj oblasti«, govori Bajić, dodajući kako je svoje vrijeme organizirao u dva dijela godine, pa tako tople dane posvećuje vrtu, cvijeću i pripremi zimnice, a zimu »ostavlja« za svoj hobi, tj. čitanje.

K. Korponaić

Počelo cijepljenje protiv gripe

U svim zdravstvenim ambulantama opće medicine u gradu i prigradskim naseljima počelo je cijepljenje protiv sezonske gripe. Sugrađani zainteresirani za cijepljenje mogu se obratiti svom liječniku i nakon konzultacija s njim primiti cjepivo koje je besplatno za sve rizične skupine i ljude starije od 65 godina. Za djecu do 18 godina cjepivo će se davati u Dječjem dispanzeru, odnosno Školskom dispanzeru (8-17 sati), a za studente u Studentskoj ambulanti tijekom čitavog radnog vremena ambulante. U ambulantama medicine rada također će se vršiti cijepljenje i to u radnom vremenu ambulanti u poduzeću.

Gradski natječaj za studentske stipendije

Grad je raspisao natječaj za dodjelu studentskih stipendija u školskoj 2011./12. godini. Bit će dodijeljeno 50 stipendija, a uvjeti su da je student državljanin Srbije, da ima prebivalište na teritoriju Grada i da upisuje bilo koju godinu studija na obrazovnim ustanovama čiji je osnivač Republika Srbija. Stipendiju ne mogu dobiti apsolventi, kao ni stariji od 26 godina. Prilikom natjecanja podnosi se i određena dokumentacija, a rangiranje se obavlja na osnovi uspjeha i deficitarnosti zanimanja. Više detalja može se naći na službenoj web stranici Grada, u rubrici »konkursi«, kao i u Službi za društvene djelatnosti, na 3. katu Gradske kuće, u sobi 305, ili na telefone 626–883 i 626–850. Natječaj je otvoren do 21. studenoga.

Platiti porez na imovinu

Služba lokalne poreske administracije šalje uplatnice za četvrtu ratu poreza na imovinu fizičkih osoba, koja se treba platiti do 15. studenog. Ovogodišnje zaduženje, na osnovi 53 tisuće poslanih rješenja, iznosi 200 milijuna dinara, a do 15. listopada naplaćeno je oko 70 posto. U tom iznosu ima i ranijih dugovanja koja su početkom godine, zajedno s kamatom, utvrđena u iznosu od oko 186 milijuna dinara. Nakon uplatnica za četvrtu ratu, dužnicima će biti slane opomene. Prema posljednjim izmjenama zakona, porez na imovinu za fizičke osobe sljedeće godine bit će isti kao i ovogodišnji.

Doplatna karta za parking je neustavna

Nakon što je Ustavni sud Srbije utvrdio da je naplata takozvane »doplatne karte« za neplaćeno parkiranje neustavna i protuzakonita, u Javnom komunalnom poduzeću »Parking« kažu da čekaju objavljivanje odluke u Službenom glasniku Republike Srbije, čime će ona postati pravosnažna. Poslije toga je u nadležnosti Skupštine grada izmjena Odluke o javnim parkiralištima, a »Parking« će postupiti sukladno zakonu i zaključcima Skupštine. Dotada, doplatna karta se i dalje naplaćuje, prenosi Radio Subotica.

Ugovori za neuposlene agronome

Predstavnici Ministarstva poljoprivrede i trgovine potpisali su u Beogradu ugovor s oko 1.500 neuposlenih agronoma o jednogodišnjem angažmanu na poslovima asistenata savjetodavaca na poljoprivrednim gazdinstvima. U Subotici je takve ugovore

potpisalo 26 agronoma od kojih će svaki biti raspodijeljen na rad s oko 200 gazdinstava. Asistenti će s radom početi 7. studenoga, a prvi zadatak će im biti da u sljedeća tri mjeseca prikupe podatke o gazdinstvima na temelju upitnika iz Ministarstva.

»Gebi« – najuspješnija subotička tvrtka

Na spisku sto najuspješnijih poduzeća u Srbiji, koji je objavilo Ministarstvo financija, od subotičkih tvrtki najuspješnija je čantavirski »Gebi« koji se nalazi na 53. mjestu. Subotička Mljekara je 61., a poduzeće za trgovinu na malo »Mek sistem« na 67. je mjestu. Na rang listi sto najuspješnijih prerađivačkih industrija od subotičkih tvrtki ponovno vodi »Gebi«, koji se nalazi na 32., i Mljekara na 38. mjestu. »Alpak« i »Forneti« su na 81., odnosno 83. mjestu. Inače, među sto najuspješnijih tvrtki u Srbiji na prvom je mjestu novosadski NIS, a odmah iza njega je »Tarket« iz Bačke Palanke.

Nagrade »Masterplastu« i Antunu Bašiću

Regionalna gospodarska komora Subotice predložila je za godišnju nagradu Gospodarske komore Srbije tvrtku »Masterplast« i bivšeg dugogodišnjeg ravnatelja »Rotografike« Antuna Bašića. Nekadašnji ravnatelj »Rotografike« Antun Bašić uspješno je vodio tvrtku u vrijeme najveće krize, investirajući u najsuvremeniju opremu koja je omogućila povećanje izvoza. Godišnje nagrade Gospodarske komore Srbije za uspješno poslovanje uručuju se na kraju godine.

Stanje na njivama

Prema podacima gradske Službe za poljoprivredu, sjetva pšenice do sada je obavljena na 15 tisuća hektara, odnosno na tri četvrtine planiranih površina. Ozimi ječam posijan je na 2300, tritikale na 340, a uljana repica na 310 hektara. Jedinu kulturu koja je zasijana više od planiranog je raž s 280 hektara, odnosno 110 posto. Istodobno, berba kukuruza obavljena je na 32.000 hektara, uz prosječan prinos od 7,3 tone po hektaru. Šećerna repa skinuta je s 1200 hektara, uz prosječan prinos od blizu 49 tona po hektaru.

Spriječeno krijumčarenje antikviteta

Na graničnim prijelazima Horgoš i Kelebija u ponedjeljak, 30. listopada, spriječeni su novi pokušaji krijumčarenja. U autobusu Laste, koji prometuje na liniji Göteborg–Beograd, pronađeno je 149 antikvitetskih predmeta među kojima je bilo nakita, escajga, novčića, šalica, svijećnjaka i drugih predmeta. Nakon stručne procjene bit će utvrđeno jesu li predmeti stari više od sto godina, kako na nekima piše, i je li riječ o srebrnini, pozlati i bjelokosti, kako se za sada osnovano sumnja. Prekršajni postupak je pokrenut protiv vozača B. L. iz Beograda, dok su predmeti zadržani radi vještačenja. Na ulaznoj strani graničnog prijelaza Kelebija, prilikom detaljne pretrage autobusa koji prometuje na redovnoj liniji Stuttgart–Beograd, pronađeno je 840 obrađenih i neobrađenih minerala, čija će vrijednost biti naknadno utvrđena ekspertskom analizom. Protiv putnika, srpskog državljanina, A.N. pokrenut je prekršajni postupak, dok su minerali privremeno zadržani, objavila je Uprava carina.

MERKATI, NOVI STANARI ZOOLOŠKOG VRTA NA PALIĆU

Samo
što
ih ne
dodirnu

Prostor za male, živahne egzotične, životinje napravljen je s tunelom iz kojega posjetitelji mogu, iz neposredne blizine, promatrati temperamentne pokrete novih i atraktivnih stanara

Merkati su egzotične životinje čije je prirodno stanište jugozapad Afrike, Kalahari, a na Paliću, u Zoološkom vrtu, nova su atrakcija od prije mjesec i pol dana kada je svečano otvoren objekt za ove živahne stanare. Projekt u kojem su osigurani uvjeti za život merkata, razigranu i dinamičnu vrstu životinja, financirao je Grad Subotica, i od kada je u svoj novi dom ušao prvi par, iz beogradskog »Vrta dobre nade«, i djeca i odrasli uživaju promatrajući ih. Za zimske uvjete sazidana je volijera u staklu s grijanjem, a vanjska volijera adekvatno je opremljena za život u podzemnim kolonijama iz čijih otvora svaki čas

izviruju glave živahnih stanara. Da bi posjetiteljima sve bilo još interesantnije, napravljen je tunel kojim se može prići u središte »vrta« merkata i promatrati ih izbliza, kroz staklo.

Znatiželja je u ovakvim slučajevima često obostrana. »Tunel kojim se može približiti životinji, a da se ona ne ugrozi, koriste i djeca i odrasli, svi koji mogu proći kroz otvor«, kaže Mirjana Alapović, koordinatorica obrazovanja u ZOO vrtu, o velikom zanimanju posjetitelja za nove i atraktivne stanare.

ŽIVOT U PODZEMLJU

Labirinte prostora namijenjenog merkatima za sada koristi

jedan par, a u narednih mjesec dana očekuju se još tri jedinke iz Budimpešte. »Žive u podzemnim kolonijama i imaju jasnu podjelu uloga, a to je čuvar koji se izdiže na najvišu točku u okruženju, u pozi prepoznatljivoj na fotografijama i 'crtaćima', zatim dadilja i lovac, a ženka je glavna.«, otkriva nam neke detalje iz života merkata Mirjana Alapović.

Merkati su izuzetno interesantni za promatranje jer su brzi, kreću se po površini i kamenitim kućicama, nestaju u trenu u tunelima da bi se u idućem pojavili na drugom kraju. Odaju dojam veselih bića, iako su u organizaciji grupe i istraivanju u biološ-

kim pravilima, kažu stručnjaci, vrlo borbeni.

DRUŽBA SA ŽIRAFAMA

U subotičkom Zoološkom vrtu za njih je izgrađen i opremljen prostor uz objekt za žirafe, pa iako nema neposrednog dodira, druže se. Zajedničko im je da su radoznali pa se pogledima »traže«. Događa se da žirafe vire preko ograde, dopadaju im se mali, temperametni susjedi, ili se merkati cijelom svojom visinom, ili dužinom, izdižu na najvišoj točki u »vrtu«, pogledima prateći prve susjede, žirafe. Kada se u tom traženju pogledima sretnu, prizor je lijep i neopisiv, te ga posjetitelji vole ovjekovječiti fotoaparatom. Zasigurno se iz te ljepote i nježnosti i pronijela priča da su se merkati i žirafe zaljubili.

Topli dani 2011. prolaze, ali sunce i dalje mami u Zoološki vrt na Paliću, oazu zelenila i uređenih cvjetnih ploha koju godišnje posjeti oko 160.000 ljudi. Sada su najčešće posjete u okviru ekskurzija, a vikendom dolaze obitelji iz mnogih gradova da bi s djecom uživali u danu provedenom u prostranstvima paličke zelene oaze.

K. Korponaić

4. studenoga 2011.

RUŽICA MIKOVIĆ ŽIGMANOV, SLIKARICA

Ideje su se jednostavno same nudile

Uživala sam radeći ilustracije Balintovih pripovijedaka

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Subotička slikarica **Ružica Miković Žigmanov** veoma je dojmljivo ukrasila stranice knjige za djecu **Balinta Vujkova** »Bogatašovo maslo« i po prvi put se okušala u ulozi ilustratorice jednog književnog djela. Promocija knjige i njezina slikarskog uratka održani su u sklopu nedavno završenih X. Balintovih dana, prošloga mjeseca u Subotici. Sve ovo lijep je povod da se autorica svojim umjetničkim radom predstavi i na stranicama našega tjednika. **Kako je uopće došlo do ideje da napravite ilustracije za knjigu Balinta Vujkova »Bogatašovo maslo«?**

S obzirom da su mi uvijek govorili da su mi slike lirične, nježne i bajkovite pomislila sam da bih mogla ilustrirati knjigu za djecu koju izdaje »Hrvatska čitaonica« povodom Dana Balinta Vujkova. Priopćila sam svoju želju **Katarini Čeliković** kako

bih mogla takvo što napraviti. Uskoro mi je Katarina javila da je načinila odabir bunjevačkih narodnih pripovijedaka, iako sam očekivala narodne bajke, jer se više možeš prepustiti mašti, no Katarina se odlučila za »pripovitke«. Pročitala sam ih na brzinu i rekla sebi – ja to mogu, ali na svoj način. Katarina mi je, moram priznati, ukazala veliko povjerenje kada mi ih je dala, jer odista nije znala kako ću to uraditi.

Kada je započelo vaše bavljenje slikarstvom?

Slikanje mi je bila omiljena aktivnost, zabava i igra u djetinjstvu. Na tu me je zabavu kasnije podsjetio moj stariji sin **Aleksandar** u vrijeme svoje dječake dobi, kada je stalno nešto crtao. Poželjela sam ga odvesti na dodatne sate slikanja, što je čula moja prijateljica **Mirjana Mesaroš**. Ona mi je jednoga dana samo rekla da odemo svi,

uključujući i njezinu kćer koja se tada spremala upisati na Likovnu akademiju, u KUD »Bunjevačko kolo« gdje je sate držao naš veliki likovni pedagog **Stipan Šabić**. Nadoknada za njegov stručni rad s nama, moram to i sada reći, bila je članarina, koja je iznosila mjesečno jedan dinar. Bilo je to 1995. godine. Tako sam dovela svog sina na sate slikanja i upitala čika Stipana mogu li ih i ja pohađati. Kasnije je **Stipan Šabić** moj slikarski početak uvijek s osmijehom prepričavao, takoreći kao anegdotu. Dobila sam, dakle, potvrđan odgovor na moje pitanje, kao i papir i olovku. Poslije urađenog portreta na kraju tog prvog sata uslijedila je pohvala, ali sam to smatrala više ohrabrenjem i dobrodošlicom, budući da sam bila najstarija, negoli nekom potvrdom talenta. Zapravo nisam imala neke ambicije, možda samo napraviti nešto za sebe, provjeriti talent...

Pohvale su nakon satova slikanja postale redovite uz konkretna objašnjenja što je dobro, što sam odlično riješila, gdje su pogreške itd. **Stipan Šabić**, kojeg do tada nisam poznavala, bio je čovjek koji je u sebi nosio nevjerojatan mir, staloženost, dobronamjernost. Bio je nenametljivog, a ugodnog glasa, spreman našaliti se, ispričati nešto zanimljivo iz života poznatih slikara, uvijek podržati i ohrabriti učenike, a osobito ukoliko je osjetio talent. Poslije godinu dana crtanja olovkom, ponudio mi je na jednom našem slikarskom izletu da radim sliku u pastelu. Iznenađila sam se jer o tehnici pastela ništa nisam znala, niti sam ih imala, no **Stipan Šabić** je odmah rekao ukoliko sliku ne završim da će mi posuditi svoje paste. Na moje iznenađenje, posudio mi je svoj komplet **Rembrantovih** pastela, vrijedan oko petsto dolara. Kada ne bih stigla u roku napraviti sliku za našu skupnu izložbu, produžio bi rok i došao osobno po sliku na moje radno mjesto. To su bile dodatne geste kojima mi je stavljao do znanja da trebam više slikati, svim srcem se zauzimao, kao i uvijek kad bi prepoznao talent, da napredujem. Kada bi nazvao telefonom poslije pozdrava bi odmah uslijedilo pitanje imam li novih slika. Ukoliko bi bilo, **Šabić** i njegova supruga **Justina**, koja je također sa zanimanjem sve to pratila, došli bi s velikom radošću vidjeti kako sam je uradila. Eto, to su divne uspomenne vezane za pokojnog Stipana Šabića, likovnog pedagoga i velikog čovjeka, koji mi jednostavno nije dopustio da odustanem. Ipak sam morala napraviti pauzu, jer sam rodila još jednog sina – **Augustina**. Ponovno sam aktivnije počela slikati prošle godine.

Je li bilo nedoumica u vezi posve nesvakidašnjeg angažmana?

Na sreću, nije! Odmah sam imala viziju kako bih to uradila – svaku »pripovitku« ću raditi na pastel

papiru određene boje, shodno njezinu sadržaju, kao i određenim pastelnim kredama kojima i inače slikam. Na taj način sam htjela postići bogatiji kolorit, ali i osnažiti samu »pripovitku«, u čemu sam, čini mi se, i uspjela. Primjerice, prvu pripovijetku »Bogatašovo maslo« radila sam na smeđem papiru, a simbolično značenje smeđe boje je odsustvo humora. »Pripovitka« je zaista teška i izbor boje papira govori onda o tome. Dominantna roza boja za pripovijetku »Baba s ružama i divojka« simbolizira naivnost i dobrotu, kakva je bila zapravo kraljeva izabranica koja je donijela kralju za »najlipše cvijeće rokvin cvit«, jer drugo, kao siromašna, nije ni imala. Pripovijetka »Ko je propio jorgan, pokriva se šešikom« je na zelenom papiru s gavranom koji simbolizira propalog čovjeka u svojoj lijenosti i poročnosti i goluba koji predstavlja vrijednoga i slobodnoga. Narančasta »pripovitka«, koja ima naslov »Iz šupljeg u prazno«, zapravo je ravnoteža u narušenim odnosima između dva brata. »Lov na taranu« je na žutom papiru, jer se vrijeme radnje odvija u vrijeme kosidbe žita. »Od linosti nema gore žalosti« je na sivom papiru, itd. Inače, puno sam vremena potrošila tražeći na raznim stranama i na različite načine predmete iz prošlosti, kako bih što bogatije ilustrirala knjigu.

Kakva je razlika između slikanja prema zahtjevu teksta i kada se slika po vlastitom interesu?

Ima dosta razlika. No, moram reći da su izabrane Balintove »pripovitke«, što se tiče likovnosti, za mene bile pravo otkriće i naprosto same su nudile ideje na koji ih način ilustrirati, tako da se nisam previše »mučila«, već naprotiv – uživala sam radeći ih, smijala se, radovala se, kao i moja obitelj koja me je podržala i bila prvi procjenitelj uspješnosti mojih ilustracija.

Koju biste ilustraciju izdvojili kao najzahtjevniju, a koju kao vama najdražu?

Ne bih ni jednu niti po jednom kriteriju osobito izdvajala. No, pripovijetke u kojima ima humora bile su mi inspirativnije, a njih je bilo na sreću više, te ih je bilo lakše i oslikati. Kako je knjiga namijenjena prije svega djeci, željela sam da im ilustracije izmame osmijeh. Po nekoliko puta sam čitala i razmišljala kako bi »pripovitku« predstavila malim čitateljima ne bi li ih zaintrigirala da je pročitaju. Najdraže su mi, dakle, ilustracije na kojima ima humora i one na kojima sam uspjela provući i naše prepoznatljive objekte kao što je crkva u Keru, Bunarička kapela ili Gradska kuća, kako bih istaknula da se radnja odvija u svijetu koji je kao naš.

Kojom ste tehnikom radili?

Pastel – njemu sam i sada bila »vjerna« i mislim da nisam pogriješila.

Tko je sve sudjelovao u izradi slikovnice?

U izradu ove slikovnice uključio se i naš poznati umjetnički fotograf *Augustin Juriga* koji

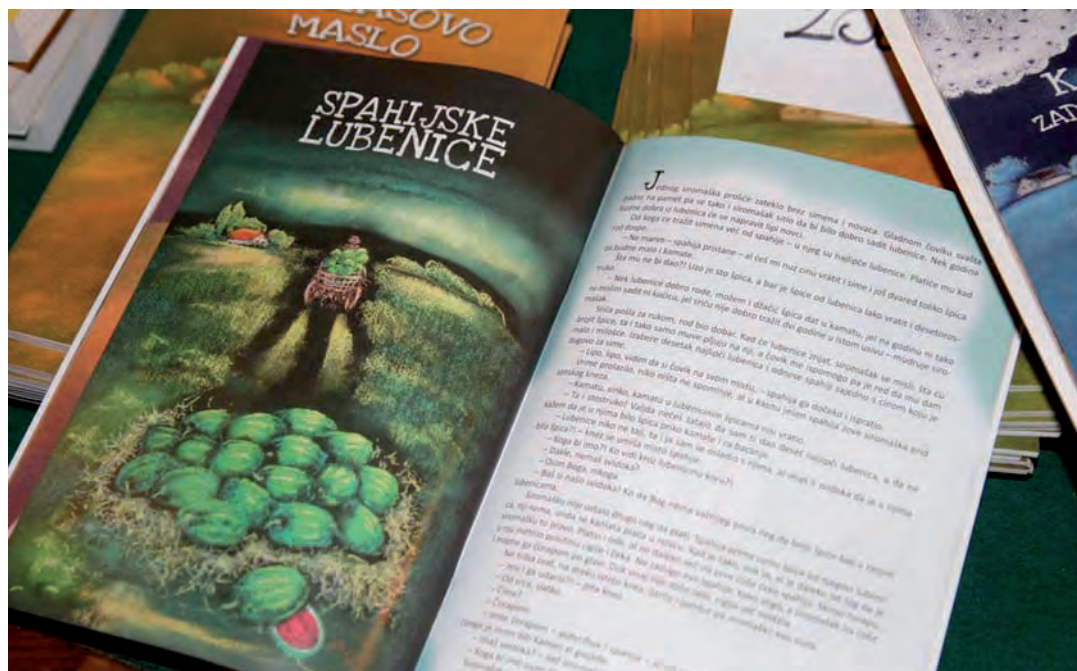

je ilustracije u nekoliko navrata morao fotografirati, jer se ispostavilo da je zbog nedostatka novca slikovnica suviše tanka, pa sam onda poslije mjesec dana izrade ilustracija dobila zadatak da napravim pet novih za pet dana, kako bi se ispunili rokovi objave. Nakon toga je knjigu trebalo konačno urediti, te smo se konzultirali s profesorom na novosadskoj Umjetničkoj akademiji *Darkom Vukovićem*. Kada je vidio ilustracije koje sam uradila, s ponosom moram reći, iznimno ih je pohvalio i odlučio knjigu grafički urediti.

No, dobila sam i novu zadaću – napraviti dodatnih tridesetak malih ilustracija. Rokovi su bili kratki, ali kako pohvale ni ovog puta od Darka nisu izostajale, tada sam već osjećala da sam povjerenu mi zadaću uspješno obavila, iako je prvo oduševljenje iskazala *Katarina Čeliković*. Napokon, konačno »ruho« i izgled slikovnice dao je *Darko Vuković*. Tehnički prijelom koji se radio, moram napomenuti, od večeri pa do ranih jutarnjih sati u domu obitelji Čeliković obavio je *Ervin Čeliković*.

Pripremate li slične projekte ili radite na nekim privatnim djelima?

U slikarstvu je puno toga već viđeno, puno toga je rađeno, tako da je odabrati i imati neku originalnu ideju, a što svakog slikara treba najviše fascinirati, teško i traži puno promišljanja. Ovakav način slikanja potaknut nečim napisanim možda nudi veće mogućnosti. Nastavit ću slikati, a ovaj mali iskorak možda doneše još novih. Uglavnom, treba se koristiti Božjim darovima, njih usavršavati, uživati u radu, rado-vati se, drugima darovati lijepo...

KNJIŽEVNA VEČER U BOĐANIMA POSVEĆENA DUHOVNOM LIKU DR. JOSIPA ANDRIĆA

U službi vlastitoga naroda

U predavanju su osvijetljena tri aspekta Andrićeva djelovanja – rad dr. Andrića na duhovnom polju, dr. Andrić kao urednik jeronimskih izdanja, te Andrićeva uloga u širenju kulta bl. Nikole Tavelića

U sklopu trodnevne, uoči posvete temeljito obnovljene crkve sv. Ilije, u Bođanima je nakon svete mise u petak, 28. listopada, održana književna večer.

Program je osmislio i vodio Josip Dumendžić Meštar, pjesnik iz Bođana, koji je interpretirao nekoliko duhovnih pjesama iz svojega poetskog opusa. Tema književne večeri bila je »Duhovni lik dr.

posvetio borbi za istinu, te je ovo bio zgodan uvod za osvjetljavanje duhovnoga lika ovoga velikana koji je bio aktivan na mnogim područjima i služio vlastitome narodu, ostavljajući pritom sebe po strani.

Andrić je bio glazbenik, književnik, javni i kulturni djelatnik, novinar, urednik Književnog društva sv. Jeronima, organizator i, prije svega, uzorni kršćanin i vjernik. Govoreći o svojoj lite-

urednik jeronimskih izdanja, te Andrićeva uloga u širenju kulta bl. Nikole Tavelića.

U okviru ove teme publika je imala prigodu čuti gotovo nepoznate stihove u ovome kraju Jakova Kopilovića, Augusta Đarmatija, stihove Andrića, te ulomak iz pozdravnoga govora pokojnog slikara Josipa Benaka iz Bođana na Simpoziju o dr. Josipu Andriću, 1969. godine, koje je recitirala i čitala Tonka Šimić.

Voditelj književne večeri Josip Dumendžić je ljubav prema svome zavičaju i vjeri kojoj pripada iskazao recitiranjem nekoliko svojih pjesama na ikavici: »Hrvatski velikani«, »Feniks ptica (Vukovaru)«, »Ostani mi ponosita (Vajskoj)«, »Negdi u nutrimi srca«, »Dok sam kadar«, »Suza zahvalnica (U povodu Velike Gospe)«, »Jezik materinji«, »Tračimo svoje ime«, te »Dragi zvonik«, pjesma koja se publici najviše dopala, a posvećena je crkvi u Bođanima.

Trodnevnicu pod nazivom »Obnovimo našu živu Crkvu, obnovimo svoja srca« vodio je gost iz Zagreba p. Mirko Nikolić. Prvoga je dana priređena Biblijska večer, a završne je večeri održan koncert komornog zbora »Zvony« iz Selenče. Domaći župnik, vlč. Josip Kujundžić, izrazio je zadovoljstvo književnom večeri kao i popratnim događajima, a samim načinom organiziranja i pripreme za posvetu crkve pokazao je lijep primjer kako se vjera, duhovnost i kultura prožimaju, te uzajamno obogaćuju vjerski i duhovni život mještana u malim župnim zajednicama.

Pater Nikolić je bio ugodno iznenađen bogatim i sadržaj-

nim programom, te je na koncu književne večeri naglasio: »Kao što je bilo i u crkvi lijepo, tako se i ovdje ljepota nastavila kulturnim programom. Kao urednik Glasnika Srca Isusova i Marijina želio bih da se u njemu objavi reportaža ili bar neki od zanimljivih priloga s ove večeri.«

Prema najavi, crkvu će u nedjelju, 30. listopada, pod svečanom svetom misom blagosloviti i posvetiti apostolski egzarch za grkokatolike u Srbiji i Crnoj Gori biskup mons. Đuro Džudžar.

ZNAČAJ POETSKIH VEČERI

Budući da je već iza nas Međunarodni beogradski sajam knjiga s krilaticom »Knjige spajaju ljude«, a da je Mjesec hrvatske knjige još u tijeku, književna je večer u Bođanima svojevrsni prilog ovim manifestacijama. Ovakve duhovno-poetske večeri mogle bi privući ne samo vjernike, nego i šire slojeve čitatelja i ljubitelja književnosti.

»Za pohvalu je što hrvatske institucije, pa i Crkva, uočavaju krizu čitanja i duhovnosti i što ovaj problem rješavaju na najbolji način«, kazala je sudionica programa Tonka Šimić te dodala: »Na našim udrugama je velika zadaća educiranja i animiranja članstva i stvaranja čitateljske publike. Knjige hrvatskih autora trebaju dospjeti i u ruke pripadnika drugih naroda i vjera. Za mene su ovakve večeri vrlo zanimljive i višestruko korisne.«

OVOME možemo dodati da puna vjeronaučna dvorana svjedoči mogućnostima ostvarenja ovakvih ideja, a otvaranje crkve za kulturna događanja u malim sredinama i njezina misija inkulturacije dobar su putokaz za obnovu duhovnih vrijednosti, a samim tim i vraćanju knjizi i čitanju.

Z. P.

Sudionici književne večeri u Bođanima

Josipa Andrića«, a izložio ju je Zvonimir Pelajić, uz odabrane stihove duhovne lirike u interpretaciji Tonke Šimić, voditeljice literarnog odjela HKUPD-a »Matoš« iz Plavne. U programu je svoje pjesme recitirala učenica šestog razreda osnovne škole Emilija Kovač iz Bođana.

»Do smrti se bori za istinu, i Gospod će se boriti za te« (Sir. 4.28), bilo je geslo predavanja o duhovnom liku dr. Josipa Andrića. Boraveći u ovome kraju dr. Andrić je imao običaj govoriti: »Nemoj nikada reći ono što nije!«, a cijeli je život

rarnoj orijentaciji, Andrić je sam ustvrdio: »U mom književnom i publicističkom radu posebna su ljubav Sveta Zemlja, Slovačka, Irska i moja rodna Bačka«, a poznato je da je njegova književna produkcija bila okrenuta ponajviše seoskim temama.

PROŽIMANJE VJERE, DUHOVNOSTI I KULTURE

U predavanju su osvijetljena tri aspekta Andrićeva djelovanja – rad dr. Andrića na duhovnom polju, dr. Andrić kao

U SRIJEMSKOJ MITROVICI OBILJEŽENA SVETKOVINA SVETOG DIMITRIJA, ĐAKONA I MUČENIKA

Proslavili svoga zaštitnika

Prije 200 godina ova je katedralna crkva posvećena svetom Dimitriju, đakonu i mučeniku, koga zapadna i istočna crkva časte kao svetog zaštitnika svojih vjernika

Pri godom svetkovine svetog Dimitrija, đakona i mučenika, zaštitnika Srijemske biskupije, katedrale, istoimene župe te drevnog grada Sirmiuma – Srijemske Mitrovice, u srijemskomitrovačkoj prvostolnici održano je svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio nadbiskup Orlando Antonini, apostolski nuncij u Republici Srbiji.

Na početku slavlja domaćin, biskup srijemski, Đuro Gašparović je rekao:

»Ova župna zajednica, katedrala, Srijemska biskupija i grad Srijemska Mitrovica slavi danas svoga zaštitnika, svetog Dimitrija, đakona i mučenika, a katedrala ove godine slavi dvijestotu obljetnicu posvete. Dijelimo radost ovoga dana sa svima vama koji ste došli iz naših župa i drugih biskupija, pridružili se slavlju i tako izrazili zajedništvo vjere i poštovanja prema euharistijskom otajstvu i srijemskim mučenicima. U toj radosti i nadi sve vas od srca pozdravljam.«

PUT KOJI TREBA PREVALITI

U homiliji nadbiskup Antonini je na početku rekao: »Prije 200 godina ova katedralna crkva posvećena je svetom Dimitriju, đakonu i mučeniku, koga zapadna i istočna crkva časte kao svetog zaštitnika svojih vjernika. Zamislite koliko ja, kao Papin predstavnik u Srbiji, osobno mogu biti radostan što sam s vama, kad vam kažem da se moja rodna općina u Italiji upravo zove Sveti Dimitrije!«

Donoseći primjer iz života svetog Dimitrija nuncij je rekao da je taj svetac, poslije iscrpnih ispitivanja te fizičkih i psihičkih tortura, osuđen na smrt. Ali, zasut

uvredama i pogrdnim optužbama, on je osjećao veliku radost, upravo kao i apostoli koji nakon što su bili izbičevani, otiđoše »ispred Vijeća radosni što bijahu dostojni podnijeti pogrde za ime Isusovo« (Dj 5,41). »Veliko svjedočanstvo u III. stoljeću«, nastavio je nadbiskup, »koje je Gospodin zatražio od đakona Dimitrija, dogodilo se po njegovu mučeništvu ovdje u Sirmiumu – Srijemskoj Mitrovici. Ono je dalo sjaj i slavu kroz stoljeća ovoj Crkvi, Crkvi koja je prošla razne dogodovštine, proslavu i tragedije, duboke preobrazbe, ali je još uvijek ovdje, te se vjerni puk danas nastavlja spominjati svetog Dimitrija i zazivati ga da pomogne, da ga utješi, osnaži u vjeri i u životnim i povijesnim situacijama.«

»A sada, na kakvo svjedočanstvo Gospodin Isus poziva nas?«, zapitao se predvoditelj slavlja. »Možda ne više ono po krvi, poput svetog Dimitrija, iako prolijevanja krvi nije nedostajalo u ovim našim krajevima i u nedavnoj prošlosti. Vjerujem da On danas od nas traži ovu vrstu svjedočanstva«, poručio je nadbiskup Antonini dodavši kako kao kršćani, ovdje i sada, samima sebi, ovom društvu i cijelome svijetu pokažemo da različiti narodi mogu živjeti skupa u miru, i to ne samo živjeti jedni pokraj drugih, nego čak i udružiti vlastitosti svojih kultura na obogaćenje svih. Čvrsto vjerujem da je to naše poslanje, osobito poslanje katolika u Srbiji.

»Danas ovdje u Srijemskoj Mitrovici«, nastavio je nadbiskup, »zahvaljujući pastoralnoj osjetljivosti vašeg biskupa Gašparovića, vidim sada divnu sliku jedinstva u različenosti ove Crkve u Hrvata s drugim narodima u ovom drevnom Sirmiumu koji slavi svog svetog zaštitni-

ka. To je svjedočanstvo koje od vas traži opća Crkva, Sveti Otac i cjelokupno društvo koje živi u Srbiji. Neka tako bude, dragi moji, pod okriljem Marije Kraljice Mira i po svjedočanstvu svetog Dimitrija koji je za Isusa prolio svoju krv. Živite zajedno u skladu, te svoje vlastite potencijale učinite zajedničkim na dobrobit svih«, završio je nadbiskup homiliju.

VELIČINA PO MUČENIŠTVU

Pri kraju slavlja nadbiskup Antonini je kazao kako je oduševljen ovim zajedništvom s biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama te Kristovim vjernicima laicima. Čestitajući svima svetkovinu Svetog Dimitrija, nadbiskup je zahvalio nazočnima, a osobito biskupu Gašparoviću, domaćinu ove svečanosti, koji mu je pružio mogućnost da bude u zajedništvu sa svima i dodao da svi oni kojima je ovaj svetac zaštitnik mogu biti ponosni zbog njegove veličine po mučeništvu, te u njemu imati nadahnuće za život i djelovanje. Posebice je zahvalio pjevačkom katedralnom zboru »Sveta Cecilija« i voditeljici s. Ceciliji Tomić za pjevanje mise na latinskom jeziku, te svima podijelio apostolski blagoslov.

U koncelecijaciji ovog euharistijskog slavlja bili su: domaći biskup Đuro Gašparović,

đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit, te predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Marin Srakić, beogradski nadbiskup i metropolit, potpredsjednik MBKSCM-a Stanislav Hočevar, subotički biskup Ivan Penzes, apostolski egzarh za vjernike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori Đura Džudžar, đakovačko-osječki pomoćni biskup Đuro Hranić, te Josip Devčić, prepošt požeškog Stolnog kapitola, delegat požeškog biskupa Antuna Škvorčevića.

Slavlje je započelo procesijom, a u ophodu su bili koncelebranti: generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije Enco Rodinis i njegov pomoćnik Fabijan Svalina, rektor Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu Ivan Čurić, generalni vikar u Beogradskoj nadbiskupiji Leopold Rochmes, svećenici i redovnici Srijemske biskupije i susjednih biskupija, te Apostolskog egzarhata. Među sudionicima svečanosti u katedrali bili su i srijemskomitrovački gradonačelnik Branislav Nedimović i zamjenik Srđan Kozlina, predstavnici i djelatnici Velesposlanstva i Konzulata Republike Hrvatske u Beogradu i Subotici, zatim potpredsjednik Hrvatskog nacionalnog vijećaza Srijem Zlatko Načev, kao i uprava i članstvo Hrvatskoga kulturnog centra »Srijem«, Mađarskog kulturno-umjetničkog društva i Njemačkog kulturnog centra iz Srijemske Mitrovice.

Mario Paradžik

DR. MARKO SENTE, OTORINOLARINGOLOG I SUBSPECIJALIST AUDIOLOG

Moja je profesija izuzetno zahtjevna

Liječnici, i općenito zdravstveni djelatnici nekog drugog profila, znaju dobro da medicina podrazumijeva kontinuirano usavršavanje tijekom cjelokupnog radnog staža. Naime, riječ je o znanstvenoj disciplini koja se vrlo brzo razvija, zahvaljujući napretku tehnologije, tako da gotovo svakodnevno ima novih otkrića, što znači da tijekom života stalno morate učiti i usavršavati se, kaže poznati subotički liječnik

Liječnički je poziv iznimno zahtjevna i odgovorna profesija, za koju se odluče mnogi, ali samo najuporniji uspiju završiti studij i baviti se ovim poslom. Školovanje liječnika traje 6 godina, nakon čega slijedi obvezatni pripravnički staž, potom specijalizacija, te usavršavanje u užim oblastima struke. Dakle, morate jako voljeti medicinu da bi vam se ono što ste uložili i vratilo.

Ugledni subotički liječnik prim. dr. Marko Sente, otorinolarinolog i subspecijalist audiolog u subotičkoj Općoj bolnici, oduvijek je znao da je liječnička profesija njegov životni put.

Kako ste se odlučili studirati medicinu?

Od najranijega djetinjstva znao sam da želim biti liječnik, nikada nisam razmišljao o nekom drugom pozivu. Medicina je izuzetno zahtjevna profesija koja traži puno strpljenja i rada. Liječnici, i općenito zdravstveni djelatnici nekog drugog profila, znaju dobro da medicina podrazumijeva kontinuirano usavršavanje tijekom cjelokupnog radnog staža. Naime, riječ je o znanstvenoj disciplini koja se vrlo brzo razvija, zahvaljujući napretku tehnologije, tako da gotovo svakodnevno ima novih otkrića, što znači da tijekom života stalno morate učiti i usavršavati se. Onaj tko se odluči raditi u oblasti medicine, mora biti svjestan mnogih odricanja, jer se medicina, prema mojemu mišljenju, uz elektrotehniku i strojarstvo ubraja u tri najteža studija.

Po svršetku studija neko vrijeme ne možete raditi samostalno

jer morate odraditi pripravnički staž, a potom još dvije godine morate raditi kao liječnik opće prakse kako biste mogli upisati specijalizaciju, koja traje 4 do 5 godina, a prema novim reformama neke će specijalizacije trajati i 6 godina. Sve ovo znači da liječničku karijeru zapravo započinjete tek u dobi od 35 do 36 godina, što u drugim strukama, u tim godinama, podrazumijeva već određenu stručnu zrelost.

Kasnije, tijekom rada, također predstoji naporno razdoblje jer zna biti opterećujuće

Najčešći problemi

Što se dječje patologije tiče, najčešće su u pitanju alergije nosa, krajnici i upala uha, dok su kod odraslih to najčešće bolesti uha, ali s obzirom da mi je uža specijalizacija audiologija, dolaze mi i pacijenti s problemima sluha. Ono što jako volim raditi je kirurgija ušiju. Mislim da mi to dobro ide i ne predstavlja mi napor operirati i po nekoliko sati. Naravno, postoje i rutinski zahvati, poput operacije krajnika, o čemu i ne razmišljate volite li to raditi ili ne, s obzirom da je to sastavni dio posla. Također, velik broj ljudi dolazi zbog alergija, koje su u vojvođanskom području česte, jer se ambrozija raselila vodenim tokovima. Osim toga, promijenili su se i uvjeti života, zastupljenost mikroorganizama i tko zna čega sve ne, s obzirom da još uvijek nije u potpunosti poznato što je razlog epidemije alergija.

svakodnevno slušati poteškoće pacijenata, a liječnik, da bi im mogao pomoći, mora naučiti ne nositi doma tuđe probleme. Međutim, to je ipak nemoguće s obzirom da uvijek ima stresnih situacija o kojima razmišljate sve dok se ne uspiju razriješiti. Ovo se osobito često događa kada u zdravstvu nema dovoljno novca, što ujedno znači ni mogućnosti da se pacijentu pomogne, kao što bi to bilo moguće u nekom bogatijem društvu. Takva situacija ostavlja okus gorčine koji se može akumulirati i, na koncu, rezultirati nezadovoljstvom na poslu.

Liječnici sa specijalizacijom lakše i brže dolaze do posla, međutim, do nje nije uvijek lako doći. Zbog toga se često moraju uskladiti želje i mogućnosti. Koji su uvjeti za dobivanje specijalizacije?

Svake godine raspisuje se određeni broj specijalizacija kako bi se popunila prazna radna mjesta. Može se dogoditi da nikada ne dobijete specijalizaciju koju doista želite. Dakle, tu čovjek mora biti racionalan u emocijama, jer, primjerice, ukoliko želite otorinolarinologiju, a zna se da natječaj za tu specijalizaciju neće biti raspisan u idućih pet godina, kada će se ujedno možda pojaviti i netko mlađi koji će htjeti isto to specijalizirati, onda je to uvijek neizvjesno pitanje. Potrebno je uskladiti svoje želje s onim što se trenutačno nudi. Smatram da je najbolje ustvrditi što je ono što ne želiš raditi, a onda o ostalome razmišljati na racionalan način, jer svatko tko voli medicinu može pronaći sebe u nekoj od njezinih brojnih disciplina. U svakoj struci,

pa tako i u medicini, ima atraktivnih poslova i onih koji to nisu, što znači da se čovjek treba pripremiti da će tijekom radnoga vijeka raditi ono što voli, ali i obavljati niz rutinskih poslova koji se svakodnevno moraju odraditi radi dobrobiti pacijenata.

Kako ste se odlučili specijalizirati za bolesti uha, grla i nosa, odnosno postati otorinolarinolog?

Psihijatrija i dermatovenerologija dvije su oblasti koje ne bih mogao raditi, dok sam u drugim granama medicine mogao vidjeti sebe. Nakon srednje Medicinske škole radio sam dvije godine na ušnomu odjelu, na koji sam ponovno dospio nakon specijalizacije, 1983. godine, i tu sam i danas. Iako se otorinolarinologija možda čini »mala« u odnosu na kirurgiju, pedijatriju ili ginekologiju, treba znati da je ušni odjel prilično kompleksan, da podrazumijeva kliniku, odnosno preglede i ispitivanja, potom kirurgiju, endoskopiju, audiologiju i fonijatriju, a uskoro će obuhvaćati i užu specijalizaciju za kirurgiju glave i vrata.

Primjerice, samo organom uha biste se mogli baviti cijeli život, pa tako u većim zdravstvenim centrima kolege operiraju samo uho. Također, audiologijom, odnosno bolestima sluha, moglo bi se popuniti cjelokupno radno vrijeme. Osim toga, otorinolarinologija obuhvaća i različite bolesti usne duplje i ždrijela, grkljana i nosa. Dakle, ovo područje jednako je složeno i veliko kao i interna medicina, u kojoj je malo onih

koji se bave kompletnom oblašću, pa su one podijeljene na uže specijalizacije – kardiolog, nefrolog, gastroenterolog, reumatolog i dr. Gledajući na taj način, oni, internisti, imaju uže područje djelovanja od mene. Zbog toga moram spomenuti i zanimljivost vezanu uz to kako ljudi gradiraju određene struke prema nekom osobnom viđenju, recimo znaju da će kod interniste dugo čekati, a s druge strane, kažu: »Idem kod liječnika, samo da mi pregleda uho«. Međutim, ispitivanje sluha, perifernoga dijela ravnoteže i slično, može trajati i do sat vremena. Vrlo sam zadovoljan što sam imao mogućnost specijalizirati otorinolaringologiju i kada bih ponovno mogao birati, sa svim znanjem i iskustvom

koje imam iza sebe, ponovno bih se odlučio za ovu oblast jer doista pruža nepregledne mogućnosti koje vas potiču i ispunjavaju zadovoljstvom svaki puta kada uspijete pomoći pacijentu.

Djeca i odrasli u podjednakom broju dolaze na odjel tražeći liječničku pomoć u vašoj ordinaciji. Koji su najčešći zdravstveni problemi s kojima se susrećete u praksi? Što se dječje patologije tiče, najčešće su u pitanju alergije nosa, krajnici i upala uha, dok su kod odraslih to najčešće bolesti uha, ali s obzirom da mi je uža specijalizacija audiologija, dolaze mi i pacijenti s problemima sluha. Ono što jako volim raditi je kirurgija ušiju. Mislim da mi to dobro ide i ne predstavlja mi napor operirati i po nekoliko sati. Naravno, postoje i rutinski zahvati, poput operacije krajnika, o čemu i ne razmišljate volite li to raditi ili ne, s obzirom da je to sastavni dio posla. Također, velik broj ljudi dolazi zbog alergija, koje su u vojvođanskom području česte, jer se ambrozija raselila vodenim tokovima. Osim toga, promijenili su se i uvjeti života, zastupljenost mikroorganizama i tko zna čega sve ne, s obzirom da još uvijek nije u potpunosti poznato što je razlog epidemije alergija. Primjerice, 30 posto djece koja mi dolaze istodobno imaju astmu i alergiju disajnih puteva, što ukazuje da su te dvije pojave povezane. Stoga, radi utvrđivanja dijagnoze i načina liječenja

često surađujem s pedijatrijom, dok je kod vrtoglavica i poremećaja ravnoteže neophodna suradnja s neurolozima. Otorinolaringolozi se također konzultiraju s internistima i hematolozima ukoliko postoje slučajevi krvarenja, koji su najčešće simptomi povišenog krvnog tlaka, a rijeđe lokalnog karaktera, kao što je krvarenje iz nosa uslijed nazeba.

Liječnici svoje zvanje nerijetko moraju staviti ispred obiteljskoga i društvenog života. S obzirom da, osim u Općoj bolnici, radite i u vlastitoj poliklinici, ostaje li vam uopće slobodnog vremena za odmor i obitelj?

Često se događa da je obiteljski život u nekim segmentima zapostavljen. Ukoliko, primjerice, radite prijedodne, pa ste još dežurni noću, naprosto ne stignete sve realizirati. Osim toga, i supruga i ja smo liječnici i prije deset godina odlučili smo otvoriti privatnu polikliniku i okušati se i u tom segmentu zdravstvenog poslovanja. Moja je supruga dodatno specijalizirala dermatologiju pa sam u to vrijeme, uz posao u bolnici i honorarno, pokušavao biti i mama i tata, pripremajući obroke djeci i radeći domaće zadaće s njima.

Danas je, nažalost, naš društveni život zapostavljen, a druženja s prijateljima ostaju pričekati neka bolja vremena. Međutim, promatrano s druge točke gledišta, imam kliniku koja me čini zadovoljnim. Osobno me ispunjava uloženi

trud i svjesno sam se odrekao jednog segmenta života kako bih imao drugi, i to je stvar osobnog opredjeljenja. Malo je onih koji su se odlučili na takav drastični korak koji zahtijeva puno truda, vremena i odricanja, s neizvjesnim krajnjim efektom. Mišljenja sam da čovjek treba odabrati profesiju koju voli jer se samo na taj način može biti krajnje produktivan u postizanju dva cilja – zadovoljstvo poslom koji radite i materijalna korist koja će vam osigurati pristojan život.

Marija Matković

Liječnička karijera

Po svršetku studija neko vrijeme ne možete raditi samostalno jer morate odraditi pripravnički staž, a potom još dvije godine morate raditi kao liječnik opće prakse kako biste mogli upisati specijalizaciju, koja traje 4 do 5 godina, a prema novim reformama neke će specijalizacije trajati i 6 godina. Sve ovo znači da liječničku karijeru zapravo započinjete tek u dobi od 35 do 36 godina, što u drugim strukama, u tim godinama, podrazumijeva već određenu stručnu zrelost.

Kasnije, tijekom rada, također predstoji naporno razdoblje jer zna biti opterećujuće svakodnevno slušati poteškoće pacijenata, a liječnik, da bi im mogao pomoći, mora naučiti ne nositi doma tuđe probleme.

PUTUJTE S **JP »SUBOTICA-TRANS«** NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:

SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.

POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

DR. GRGUR DULIĆ, KARDIOLOG KBO U OSIJEKU

Doktor za srce i šah

»Odlazimo često u stari kraj, mi da vidimo roditelje, a oni da vide unučad«, kaže ovaj liječnik rođen i odrastao u Subotici

Za doktora Grgura Dulića saznao sam posve slučajno. U čekalnici Odjela za kardiologiju, u podrumu KBO-a u Osijeku, dvije su gospođe pretresale vlastito zdravstveno stanje, naglas, i onda je jedna rekla – »mene je operirao dr. Grgo Dulić, a kažu da je iz Subotice«. Meni je to bilo dovoljno da krenem u potragu i vrlo brzo došao sam do podataka o dr. Duliću, uposleniku Odjela za kardiokirurgiju, a nedugo zatim i stupio u prvi kontakt, posredstvom njegovog kolege Šega. I razgovor je zakazan.

»Da, rođen sam u Subotici, tamo sam i odrastao, završio osnovnu i srednju školu, gimnaziju i odlučio se za studij u Zagrebu. Znam, pomislit ćete da sam pobjegao od aktualne situacije i ratnih zbivanja koja su se dala naslutiti, no ja sam u Zagreb otišao poštujući obiteljsku tradiciju, jer otac *Nesto* također je studirao u Zagrebu, vratio se u Suboticu i čitav radni vijek odradio kao profesor fizike na ETF-u, a mama *Kristina* je završila ekonomiju i obnašala je dužnost ravnateljice Radničkog sveučilišta u Subotici. I moja sestra *Sonja* studirala je u Zagrebu, poslije je i magistrirala, a danas je uposlena u Novom Sadu. Kada je već riječ o sestri, s njom je studirala lijepa *Lovorka* iz Ivanić Grada, tako smo se upoznali i nedugo zatim uplovili u bračnu luku«, rekao je predstavljajući se dr. Grgur Dulić

SRASTAO S RAVNICOM

Studij medicine završio je u roku, diplomirao je 1997., odstažirao svoje u Kliničkoj bolnici Merkur u Zagrebu, odužio dug državi u Hrvatskoj voj-

sci i pratio natječaje da dobije specijalizaciju. Išlo je teško, ali nije gubio nadu. Javljao se na nebrojena mjesta i dobio specijalizaciju u Osijeku. Mladi se par s djecom seli bliže Subotici. U KBO u Osijeku danas već radi 11 godina, a od prije 5 na novom i modernom opremljenom Odjelu kardiokirurgije, gdje mlada ekipa bilježi svjetski priznate rezultate. Zalisci koje oni ugrađuju pacijentima posljednja su riječ svjetske medicine, a što je najvažnije, troškove pokriva HZZO, što je jako dobro za pacijenta. Nedavno je bio na edukaciji u Zagrebu i ponuđeno mu je da ostane na Rebru, no odbio ih je jer je srastao s ravnicom, zavolio Osijek, a i Subotica je puno bliže. I djeca su prihvatila Osijek, pohađaju osnovnu školu i imaju pregršt prijatelja, Ivan trenira atletiku, Klara gimnastiku i oboje idu na engleski. On i supruga uklopili su se u novu sredinu, stekli brojne prijatelje, mada za druženje i ne ostaje baš puno vremena. Lovorka radi kao profesorica u Obrtničkoj školi u Vinkovcima i svakodnevno putuje, a on je danonoćno u bolnici i uz knjigu. Nakon specijalizacije, završio je i suspecijalizaciju, položio je sve ispite na doktorskom studiju i upravo sprema dokto-

rat. Uskoro bi mogao postati doktor medicinskih znanosti. Čestitamo!

Osim ljubavi prema obitelji i svakako prema svojoj struci, dr. Dulić ima još jednu ljubav – šah. Zavolio je šah još kao srednjoškolac u Subotici i ta je drevna vještina prijetila da bude prekretnica u životu. No, roditelji su bili mudri i inače su nastojali da djeca njihov naum prihvaćaju kao vlastite odluke i rekli su – najprije završi fakultet, a za šah uvijek imaš vremena. Tako je i bilo, naobrazbu je stekao, a šahom se bavio i tijekom studija, kao i danas. Danas je kandidat za FIDE majstora, član je šahovskog kluba »Ernestinovo« u Ernestinovu, koji se natječe u drugoj ligi, ili kako se službeno zove I-B liga. Ekipa su odličnih šahista, među 10-15 u Hrvatskoj i jednom godišnje brane boje Ernestinova na natjecanju, punih 9 dana, a vjeruje da imaju kapaciteta i za I. Ligu.

DVA RAZLIČITA GRADA

I rodna Subotica bila je i ostala ljubav dr. Dulića, odlaze k mami najmanje jednom mjesечно, mada kaže da Subotica više nije grad kojega je on poznao, grad u koji se zalju-

bio na prvi pogled. Bila je to Subotica sa srednjoeuropskim štihom i prepoznatljivim ravnicaškim duhom, multikulturalna i multietnička, što nije shvaćano kao minus, već kao plus. Danas mu je Subotica nekako otuđena, gotovo strana, grad ruralnih pridošlica koji ne prihvaćaju urbane postulate i kao da nastoje nametnuti svoj pogled i norme ponašanja. »Šteta. To su danas dva potpuno različita grada.«, tvrdi Dulić.

»Odlazimo često, mi da vidimo roditelje, a oni da vide unučad. Odlazimo i za velike blagdane, s tim da smo za Božić najčešće doma, u Osijeku, a za Uskrs kod moje mame, a onda kod njezinih u Ivanić Gradu za Novu godinu i obratno. U posljednje vrijeme nastojim odvojiti malo vremena i za prijateljstva još iz srednje škole, a odlazimo i kod rodbine, ali morate znati da mi takvih u Subotici imamo najmanje pedesetak. Dulića je u Subotici negdje oko 5 ili 6 tisuća, a kada odem na internet ima nas svugdje, u Osijeku, Zagrebu, Rijeci i Splitu, diljem Europe i Amerike. Kažu i da nismo najbrojnija obitelj, već da vode Skenderovići, a tu su odmah i Kujundžići, Kopilović, Bešlići, no možda ne baš tim redom«, pohvalio se dr. Grgo Dulić. 'Divanili' smo mi još o puno stvari, no nemoguće je sve sažeti u jednu kratku novinarsku priču o Subotičanima u Osijeku.

Slavko Žebić

Klinička bolnica Osijek

GLUMAČKA EKIPA HKUPD-A »STANISLAV PREPREK« IZVELA JE U BAČU PREDSTAVU »ATENTATORI«

Složna obitelj i susjeda koja ne umire

Dramu hrvatskog dramskog pisca *Tomislava Zajeca* »Atentatori« izveli su u subotu, 29. listopada, članovi dramske sekcije HKUPD-a »Stanislav Preprek« iz Novog Sada, u Plavoj dvorani Doma kulture u Baču.

Pred više od pedeset gledatelja u predstavi su glumili – *Dragica Ramljak* (baka), *Marijan Sabljak* (listonoša, njezin sin), *Sanja Trivić* (Vera, njezina kći), *Božana Vuksan* (Žuti, Verin sin; časna sestra Hortenzija) i *Anita Klinac* (časna sestra Miriam; Stara), a predstavu je adaptirao i režirao *Miljan Vojnović*.

Ovo je bio šesti nastup glumačke ekipe, koja je sada već potpuno uigrana. Do sada su ovu predstavu izveli tri puta u Novom Sadu, jednom u Somboru, te Srijemskoj Mitrovici, a čekaju ih ove godine još nastupi u Rumi i ponovno u Novom Sadu.

Složna obitelj, koju čine: baka, njezin sin listonoša (poštar kojem je spaljivanje

Detalj iz predstave »Atentatori«

pisama životna opsesija), kći Vera (ostarjela prostitutka) i Verin retardirani sin Žuti, nastoji se po svaku cijenu riješiti stare susjede s kojom su potpisali ugovor o dohranjivanju u zamjenu za njezin stan. Problemi nastaju kada dotična susjeda, unatoč svim bolestima, ne umire, pa autoritativna baka odlučuje uzeti stvar u svoje ruke.

Dramski tekst dobio je Nagradu za dramsko djelo Marin Držić, Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Tomislav Zajec rođen je 1972. godine u Zagrebu gdje je završio Akademiju dramskih umjetnosti. Do sada je objavio dva romana, tri zbirke poezije, autor je više dramskih tekstova, od kojih su mu na pozornicama u hrvatskoj i inozemstvu izvedena 4. Dobitnik je raznih priznanja za književno stvaralaštvo.

Za pohvalu je, osim izvrsne glume svih pojedinaca, i dobar izbor glazbe tijekom predstave (dvije skladbe znamenitog hrvatskog glazbenika *Albe*

Bio je ovo šesti nastup novosadske glumačke ekipe, koja je sada već potpuno uigrana

Vidakovića »Fantazija« i fuga za orgulje i »Descendit Jesus«) što je dalo djelu osobitu životnost, dramatiku i ozbiljnost, te održalo pozornost i raspoloženje publike. Glazbenim i svjetlosnim efektima u drami umješno je vladao *Tihomir Vezeti*.

HKUPD »Stanislav Preprek« osnovano je 10. rujna 2005. s ciljem okupljanja ljudi radi njegovanja kulture, običaja i tradicije. U posljednje vrijeme organizira književne večeri, izdaje svake godine po jednu zbirku pjesama, pospješuje slikarstvo, a najaktivnija je dramska sekcija. Predsjednik udruge *Marijan Sabljak* najavio je da ova sekcija već priprema novu dramu *Mire Gavrana* »Nora danas«.

Ono što je najvažnije, ova udruga svojim radom uspješno čuva i njeguje lik i djelo hrvatskog velikana *Stanislava Prepreka*.

Zvonimir Pelajić

ŠIDANKE U POSJETU UDRUZI ŽENA U TOVARNIKU

Poseban interes za izradu zlatoveza

Prema ranijemu dogovoru žene iz Šida i predstavnic Hrvatskog kulturnog društva »Šid« posjetili su u srijedu, 26. listopada, članice Udruge žena u Tovarniku. Predsjednica Udruge žena *Marijana Kovačić* pozdravila je i upoznala goste s radom tovarničke udruge. Ta je udruga, inače, obnovljena 2008. godine i broji oko 70 članica koje u radu kreativne radionice njeguju kulturu i običaje zavičaja, prvenstveno kroz izradu ručnih radova – zlatoveza, poplitanja, ručnog i strojnog šlinganja, narodnog veza, oslikavanja stakla i boca i sl.

U dosadašnjem radu ova udruga imala je više samostalnih izložbi i gostovanja.

Svoje radove uglavnom izlažu na manifestacijama kao što su »Dani općine«, »Festival rakije, likera i bundeva« i dr. Udruga je izdala i katalog pod nazivom »Ljubavlju i zlatnom niti čuvamo svoju tradiciju«, u kome su izloženi radovi iz radi-

onice zlatoveza. Također imaju vrlo dobru suradnju s drugim udrugama iz županije, a redovito organiziraju druženja kroz gostovanja i putovanja.

Predsjednik HKD-a »Šid« *Josip Hodak* izrazio je zahvalnost Općini Tovarnik koja je

dala financijsku potporu za rad HKD-a »Šid«, osobito u izradi nošnji. Izrazivši želju da se suradnja nastavi, predsjednik je pozvao žene iz Tovarnika da posjete Šid i upoznaju rad toga društva. Žene iz Šida posebno su zainteresirane za izradu zlatoveza, kao i izradu prandži na rupecima. Tovarničanke su spremne pomoći im u tome, kako bi upotpunile svoj rad i proširile okvire svoga djelovanja. Na prvom zajedničkom skupu dogovoreno je da se ubuduće održavaju sastanci jednom tjedno u Tovarniku, nakon čega će biti uzvraćeni posjeti i u Šidu.

Suzana Darabašić

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Kuća Tome Kujundžića Mošakova – Somborski put 32

Iznimno je važno da se kuća Tome Kujundžića restaurira, jer je već izgubila veći dio maltera na fasadnom platnu, a gubitkom dekorativnih ukrasa, koji samo što nisu počeli otpadati, izgubit će i svoje reprezentativne neorenesansne karakteristike

Parcela o kojoj je ovdje riječ bila je 1838. godine dio veće parcele pod brojem 27, u vlasništvu subotičkog građanina *Ivana Skenderovića*¹, a do danas je podijeljena na tri dijela i na njoj se nalaze kuće pod brojevima 28, 30 i 32 na Somborskome putu. Godine 1838. prema katastarskom premjeru grada na prvotnoj parceli se nalazila jedna seoska kuća, zabatom orijentirana prema ulici i jedan manji pomoćni objekt.

Do katastarskoga premjera grada iz 1878.² godine, može se uočiti da su na parceli izgrađena još dva pomoćna objekta, no prvotna seoska kuća još uvijek je ondje, na mjestu današnje kuće pod brojem 32. Uskoro je parcela podijeljena na tri dijela, a 1886. godine *Josip* je *Francisković* podnio molbu da se na maloj građanskoj kući »L« osnove, koja je u međuvremenu bila izgrađena na središnjoj parceli (danas Somborski put 30), dogradi suhi ulaz, trijem i odvod za kanalizaciju³. Već 1893. godine kao vlasnik kuće spominje se *Marton Francisković*, najvjerojatnije Josipov sin, koji je te godine podnio molbu za dobivanje građevinske dozvole za probijanje vrata⁴.

MEĐU RIJETKIM KATNICAMA

O kući na susjednoj parceli, onoj na kojoj se danas nalazi jednokatna kuća broj 32, u novinskom tekstu objavljenom 1894. godine, u osmom broju »Nevena« doslovce je zapisano: »Prvu kuću na sprat u petom krugu Subotice grada je nazido Tome Kujundžić Mošakov na somborskom

drumu u Stipić kraju.« I doista u Fondu 2, Historijskog arhiva Subotice u kojemu se čuvaju građevinske dozvole iz vremena kada je Subotica bila u sastavu Austro-Ugarske Monarhije, sačuvana je građevinska dozvola *Tome Kujundžića* s projektom jednokatne kuće koji je uradio arhitekt *Nándor Wagner*⁵.

Bitna je činjenica da se tih godina i u Petom kvartu, koji je do tada smatran predgrađem, počinju graditi katnice. Nažalost, razvoj grada prekinuo je Prvi svjetski rat, pa je kuća Tome Kujundžića do danas ostala jedna od rijetkih katnica u Petom kvartu. Njezino današnje oronulo stanje ne govori o nekadašnjoj reprezentativnosti i značaju. Prije svega, bila je izgrađena na jednom od sedam glavnih puteva koji su Suboticu povezivali sa susjednim gradovima. Ondje je prolazila, kao i danas, značajna prometnica prema Somboru, Osijeku, Zagrebu i dalje prema zapadu, Alpama i Europi.

Kuća je prema svojoj unutrašnjoj organizaciji bila izgrađena prema *Wagnerovu* projektu, odnosno ima suhi ulaz postavljen na središnjoj osi pročelja, s čije lijeve i desne strane su se u prizemlju nalazila po dva lokala za zakup. Kuća ima osnovu oblika latiničkoga slova »U«, pa je u dijelu unutarnjeg trakta kuće u prizemlju, kao i u kratkim dvorišnim krilima objekta, smješten sa svake strane suhog ulaza po još jedan skromniji dvosobni stan. Kat je bio podijeljen na dva veća trosobna stana, također namijenjena za zakup, kao i stanovi i lokali u prizemlju. Na dvorišnome pročelju kuće, na nivou prvog kata napravljena je terasa, s koje je pomoćno osoblje imalo pristup kuhinji i pomoćnim prostorijama stanova. Izlaz prema terasi imala su i četiri toaleta koja su bila smještena

na samom kraju dvorišnih krakova kuće, iza kojih se nalazilo u obama krakovima po jedno pomoćno stubište. Pomoćno stubište koristilo je pomoćno osoblje: kuharice, sobarice, pralje, služinčad, domar, konjušar, a s ovoga se stubišta odlazilo i na tavan. Glavno reprezentativno stubište je bilo namijenjeno samo za gospodu nastanjenu u stanovima na katu i njihove uvažene goste. Tako je u ovoj kući, kao i u mnogim drugim kućama i palačama izgrađenim na prijelazu XIX. u XX. stoljeće u Subotici, ali i diljem Monarhije, bila izražena staleška segregacija - putevi nižeg i višeg staleža nisu se često ukrštali, ni kada su bili nastanjeni u istim kućama.

RASKOŠNA I REPREZENTATIVNA NEORENASANSNA FASADA

Fasada nije sasvim izvedena prema projektu, iako ima nekih sličnosti s njim. Ona je, kao i u projektu, podijeljena središnjom osovinom na dva simetrična dijela. Suhi ulaz, odnosno kolska kapija, postavljena je u središtu prizemlja, a na krajevima fasade, s obje strane, nalazi se po jedan rizalit. Prizemlje je naglašeno horizontalnim lizenama, baš kao fasade renesansnih palača, ali je broj otvora dupliran u odnosu na projekt, tako se i na rizalitima,

kao i u središnjem polju fasade nalaze dva, umjesto jednog prozora. Dekorativni pravokutni okvir prozora, s imitacijom kamenih blokova izvedenih u malteru, napravljen je po ugledu na dekoraciju prozora u projektu, ali se prozori na rizalitim razlikuju. Iznad njih je napravljen trokutasti timpanon, karakteristični ukras prozora neorenesansnih palača. Ovo je jedna iznimno raskošna i reprezentativna neorenesansna fasada. U Maluševljevu adresaru iz 1906. godine Tome Kujundžić se navodi kao vlasnik kuće, kao i njegova trgovačka profesija. Tome Kujundžić je stanovao u svojoj kući, u kojoj je vjerojatno i držao svoju trgovinu, a 1906. godine je imao i telefon s brojem 235⁶.

Ovo je jedna iznimna kuća koja nedvojbeno zaslužuje da bude sačuvana, ali prije svega restaurirana. Ona svjedoči o nastojanjima s kraja XIX. stoljeća da se na prilaznim putevima gradu počnu graditi reprezentativne kuće i palače. Iznimno je važno da se kuće Tome Kujundžića restaurira, jer je već izgubila veći dio maltera na fasadnome platnu, a gubitkom dekorativnih ukrasa, koji samo što nisu otpali, izgubit će i svoje reprezentativne neorenesansne karakteristike.

6 Malusev, S., Czim és lakjegyzéke, Szabadka: Kladek és Hamburger, 1906, str. 130, 177.

1 HAS, F:272, Katastarski premjer iz 1838. godine.

2 Republički geodetski zavod, Služba za katastar nepokretnosti u Subotici, Katastarska karta grada iz 1878. godine.

3 Ép. eng. V kör 4/1886.

4 Ép. eng. V kör 13/1893.

5 Ép. eng. VI kör 8/1894.

Tomislav Žigmanov na »Galovićevim jesenima«

KOPRIVNICA – Subotički književnik *Tomislav Žigmanov* sudjelovao je na ovogodišnjim 18. Galovićevim jesenima, koji su održani prošloga tjedna u Koprivnici. Pored književnika i pjesnika iz različitih dijelova Hrvatske (*Stanislav Marijanović, Krešimir Bagić, Hrvoje Barbir, Silvija Benković Peratova, Enerika Bijač, Mirko Ćurić, Tomislav Domović, Maja Gjerek, Jakša Flamengo, Pajo Kanižaj, Božidar Prosenjak*), ove su godine u programu sudjelovali i hrvatski pjesnici iz dijaspor: *Šimo Ešić* (Njemačka), *Ljubo Krmek* (BiH), *Ana Schorlits* (Austrija), *Timea Horvath* (Mađarska).

Tradicionalna književna manifestacija u Koprivnici, posvećena književniku *Franu Galoviću* (Peteranec, 20. srpnja 1887. – Mačva, 26. listopada 1914.) afirmira Podravinu i književnu riječ, osobito kajkavsku. U nizu raznovrsnih kulturnih akcija i događaja ističe se dodjela godišnjih književnih nagrada »Fran Galović« za najbolje književno djelo zavičajne tematike.

Premинуo Radomir Konstantinović

BEOGRAD – Poznati književnik i filozof *Radomir Konstantinović* preminuo je prošloga četvrtka u Beogradu, u 83. godini.

Rođen je 1928. godine u Subotici. Na javnu kulturnu scenu stupio je 1951. godine objavljivanjem zbirke pjesama »Kuća bez krova« da bi se potom posvetio romanu. Autor je djela »Daj nam danas« (1954.), »Mišolovka« (1956.), »Čisti i prljavi« (1958.), »Izlazak« (1960.), za koji je dobio NIN-ovu nagradu i »Ahasfer ili traktat o pivskoj flaši« (1964.).

Od objavljivanja »Pentagrama« (1966.) posvećuje se eseju u kojemu se naziru ključne dionice »Filosofije palanke« (1969.) u kojoj je Konstantinović, kako navode stručnjaci, beskompromisno zasjekao po baruštini provincijske svijesti, uvriježene malograđanstva i krutog tradicionalizma.

Koncert vojvođanskih simfoničara

NOVI SAD – Svoj drugi ovosezonski koncert Vojvođanski simfonijski orkestar održao je u nedjelju, 30. listopada, u novosadskoj Sinagogi. Simfoničari su nastupili pod ravnateljskom palicom Talijana *Francesca La Vecchie*, a kao solist na violini s njima je nastupio *Marco Graziani*, jedan od najboljih i najuspješnijih hrvatskih mladih glazbenika. Prema ocjenama glazbenog kritičara novosadskog »Dnevnika«, *Graziani* je pokazao svoju virtuoznost i na ovome koncertu.

Inače, na programu su bili koncert za violinu i orkestar u D-duru Tchaikovskog i Beethovenova Simfonija br.4 u B-duru.

A. K.

Basara u Subotici

SUBOTICA – Predstavljanje novog romana *Svetislava Basare* »Mein Kampf«, dobitnika NIN-ove nagrade i prvog dobitnika nagrade Fondacije »Borislav Pekić«, održat će se večeras (petak, 4. studenog), u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće, s početkom u 20 sati. Organizator predstavljanja je Fondacija Fokus.

DVD HosanaFesta u prodaji

SUBOTICA – U produkciji CroMedie objavljen je DVD s nedavno održanog HosanaFesta 2011. DVD se može naručiti putem maila - hosanafest@yahoo.com po cijeni od 500 din + PTT troškovi. Ukoliko netko želi i CD ovogodišnjeg HosanaFesta, može ga na isti mail naručiti po cijeni od 250 din + poštarina.

Prijave za Zimsku školu folkloru u Crikvenici

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika organizira Zimsku školu hrvatskog folkloru u Crikvenici, koja će biti održana u siječnju 2011. godine. Zainteresirani trebaju popuniti prijavni listić i najkasnije do 1. prosinca poslati ga u HMI. Polaznici će biti smješteni u crikvenički hotel »Kaštel«, a na svečanoj završnoj priredbi 14. siječnja u Gradskoj športskoj dvorani u Crikvenici moći će pokazati što su sve naučili. Ove će se godine podučavati plesovi i proučavati nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga panonskog područja (narodni plesovi Baranje, Đakovštine, županijskog, srijemskog i vinkovačkog kraja, Valpovštine i Brodskog Posavlja, novogradiškog kraja, Požeške kotline, Slatine, Donjeg Miholjca, Orahovice i Našica, Bilogore, sjeverne i južne Moslavine, Posavine, Turopolja, narodni plesovi Hrvata u Mađarskoj, u Bosanskoj Posavini i Vojvodini). Uz praktična plesna predavanja održat će se i predavanja o narodnim nošnjama, pjesmama i tradicijskim glazbalima panonskoga područja, te predavanja o kinetografiji (plesnom pismu).

Prijavni listić i sve dodatne informacije možete zatražiti na adresi: Hrvatska matica iseljenika; (prof. Srebrenka Šeravić, voditeljica Odjela za kulturu); Trg Stjepana Radića 3; 10000 Zagreb; Tel. 01/61 15 116; Fax. 01/6111 522; www.matis.hr; e-mail: folklor@maticis.hr.

Ištvančićev film »Recikliranje« u Rumunjskoj

ZAGREB – Kratki igrani film »Recikliranje« redatelja *Branka Ištvančića*, nastao u produkciji Propeler filma kao dio omnibusa »Zagrebačke priče« uvršten je u selekciju i glavni natjecateljski program 19. Međunarodnog festivala kratkog filma ALTER-NATIVE, koji će se održati od 2. do 6. studenog ove godine u Rumunjskoj, priopćio je autor filma. Ovo je još jedan u nizu međunarodnih filmskih festivala na koje je ovaj film pozvan u službeni program i bit će prikazan pred mnogobrojnom publikom.

Dvodnevni izlet na zagrebački Interliber

SUBOTICA – Osnovna škola »Matija Gubec« iz Tavankuta organizira 11. i 12. studenoga dvodnevni izlet na zagrebački sajam knjiga »Interliber«. Osim posjeta sajmu knjiga, izlet podrazumijeva obilazak Zagreba, gledanje predstave »Gospoda Glembajevi« u HNK-u, posjet Muzeju krapinskih neandertalaca, obilazak dvorca Sveti Križ Začretje – Gusakovac, posjet svetištu Marija Bistrica i Muzeju Staro selo – Kumrovec. Cijena aranžmana je 8.500 dinara, a isplata se može obaviti i u tri obroka. Opširnije informacije možete dobiti od *Stanislave Stantić-Prčić*, na mobitel: 065/9767035.

ZAJEDNICA HRVATA BEOGRADA ORGANIZIRALA KNJIŽEVNU VEČER POSVEĆENU TINU UJEVIĆU

Pjesnik i »kralj boema«

Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« organizirala je prošle srijede književnu večer posvećenu *Tinu Ujeviću*, održanu na Maloj sceni zemunskog kazališta Madlenijanum. Veliki hrvatski pjesnik je znatan dio svojega života, između dvaju svjetskih ratova, proveo u Beogradu, a sve najznačajnije artefakte, vezane za to vrijeme, na najbolji način zabilježio je *Jasen Boko* u svojoj knjizi »Tin – trideset godina putovanja«, koja je ovom prigodom predstavljena

beogradskoj publici. O knjizi je govorio dugogodišnji direktor BITEF-a i veliki poznavatelj Tinova djela *Jovan Ćirilov*, a stihove poznatog pjesnika čitao je dramski umjetnik *Aleksandar Alač*.

Ćirilov je istaknuo da je Ujević zasigurno najveći pjesnik ovoga prostora, a Bokin je pristup Tinovu životu nazvao »pjesničkim«. Sam Jasen Boko govorio je o Tinovu životu, naglasivši da je Ujević bio puno više od boema koji je život proveo u kavanama, kako tvrđi

urbana legenda, riječ je o čovjeku koji je, osim velikog i dobro poznatog pjesničkog djela iza sebe ostavio i brojne knjige eseja i kvalitetnih prijevoda s desetak jezika s kojih je prevodio. Boko je posebno pričao o vezama Tina i Beograda. Dok je u svom prvom, šestomjesečnom boravku u Beogradu 1912. godine Ujević bio »politički radnik«, u svom drugom, gotovo desetogodišnjem boravku dvadesetih godina prošlog stoljeća Ujević već bio »kralj boema« i pjesnik koji je svojim boemskim

provokacijama razveseljavao i skandalizirao Beograd.

Književna večer održana je uz financijsku potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća, te hrvatskih tvrtki Badel i Podravka, kaže za HR predsjednik Zajednice Hrvata Beograda »Tin Ujević« *Stipe Ercegović*. »Naša zajednica promovira i njeguje kulturnu tradiciju Hrvata na ovim prostorima. To, naravno, čini uz punu potporu i pohvalu svih članova i simpatizera, bez obzira na nacionalnu pripadnost«, kaže Ercegović.

Prema njegovim riječima, uskoro se očekuje otvaranje prostorija ove udruge koje bi se trebale nalaziti u samom središtu Beograda. Glede predstojećih programa, Zajednica Hrvata Beograda će u drugoj polovici studenog prirediti književnu večer posvećenu *Silviju Strahimiru Kranjčeviću*, a sredinom prosinca udruga bi trebala biti suorganizator predstavljanja Motovun Film Festivala u beogradskom Domu omladine.

D. B. P.

IZLOŽBA ČLANOVA SUBOTIČKE OBITELJI TUMBAS

Tri generacije naklonjene slici

Do kraja studenoga u u dogranku Gradske knjižnice na Paliću može se pogledati zanimljivo naslovljena »Generacijska izložba« na kojoj su svoje radove izložili članovi obitelji Tumbas. Izložba je okupila pripadnike triju generacija ove obitelji: uz već dokazanu 82-godišnju slikaricu *Ružu Tumbas*, i njezina sina *Nikolu*, fotografa i

vlasnika internetskog portala subotica.info, predstavile su se i njegove kćeri *Aleksandra* i *Najda*. Na zidovima galerijskog prostora knjižnice, jedni uz druge, našli su se Ružini pejzaži i salaši; Nino je na svojim fotografijama zabilježio Suboticu i njezine građane od 1999. godine do danas; Aleksandra se predstavila pejzažima, dok je Najda, inače

studentica pejzažne arhitekture, izložila svoje grafike inspirirane animiranim filmom »Corpse Bride« *Tima Burtona*.

Pomoćnica gradonačelnika Subotice za kulturno-prosvjetnu djelatnost *Ljubica Kiselički* ovom je prigodom izložbu ocijenila »sagom o talentiranoj obitelji« čiji članovi svoje radove realiziraju u tradicionalnim, ali i suvremenim tehnikama.

»Riječ je o obitelji koja se na plemenit način ugradila u povijest grada. U sve ono što je Subotica nekad bila, unatrag 50 godina, ali i sve ono što danas jest i što bi mogla sutra biti«, rekla je Ljubica Kiselički.

O izložbi je također govorio i subotički slikar *István Török* naglasivši kako je ideja o nje-

zinom organiziranju stara 15 godina, te je izrazio zadovoljstvo što je na kraju ipak realizirana.

D. B. P.

ISPRAVAK

Nakon izlaska 449. broja Hrvatske riječi uočio sam propust u tekstu »Put zajedništva« na 32. stranici. Iz tehničkih razloga »ispao« mi je čitav jedan red teksta, pa je tako prva rečenica nepotpuna, a trebala je glasniti: Članovi UG »Tragovi Šokaca« i HKUPD »Mostonga« iz Bača, HKUPD »Matoš« iz Plavne i HKPU »Zora« iz Vajske, u suradnji s franjevačkim samostanom, organizirali su predstavljanje monografije »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.« u Baču.

Ispričavam se čitateljima i institucijama kulture s hrvatskom odrednicom s područja općine Bač.

Ivan Andrašić

KNJIŽEVNA VEČER MIRKA KOPUNOVIĆA U ZAGREBU

Izdanak subotičkog egzistencijalističkog pjesništva

»Njegovo pjesništvo je posljedica jednog ambijenta duhovnih, društvenih i svjetonazornih silnica koje određuju naš položaj, a suočenje sa zbiljom pokazuje da svijet našeg prostora življenja nestaje pred naletom globalizacije i nekih drugih procesa«, kazao je Tomislav Žigmanov

U prostorijama Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, u Zagrebu, prošle su srijede predstavljene dvije posljednje knjige subotičkog pjesnika Mirka Kopunovića »Pod slapovima sna« i »Nad raspuklinom ćutnje«.

Program predavljanja je vodio i, u ime organizatora Udruga za potporu bačkim Hrvatima i Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, otvorio glavni tajnik Zlatko Žužić, dok su o knjigama i autoru govorili Marija Hećimović, dr. sc. Sanja Vulić i Tomislav Žigmanov.

SAMOZATAJNI AUTOR

Osobni osvrt na pjesnika Mirka Kopunovića i odrastanje u Subotici iznijela je Marija Hećimović, voditeljica Odsjeka za hrvatske manjine Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu, podsjetivši da autora poznaje još od mladih, lijepih dana kada se život samo slutiti, a kasnije se pokazuje u svoj svojoj punini.

»Zapravo je Mirko prijatelj mog brata, a potom nas je život na čudan način višestruko povezao. Međutim, Mirka kao pjesnika upoznala sam slučajno. Naime, nakon jednog razgovora o poeziji – a mi smo često razgovarali i još bolje se zajednički smijali, jer je Mirkov smisao za humor neponovljiv – spomenula sam mu pjesmu ruske pjesnikinje *Ahmatove*, da bi mi ubrzo stigli nepotpisani stihovi 'Sanela 33'. Nazvala sam ga kako bih mu rekla da je pjesma dobra i upitala ga čija je to pjesma, na što mi je on odgovorio: 'Moja'. Još je samozatajno dodao kako 'tu i tamo piše', a na naše zadovoljstvo to 'tu i tamo pisanje' se nastavilo i rezultiralo s tri, do

Dr. Sanja Vulić, Mirko Kopunović, Marija Hećimović, Tomislav Žigmanov i Zlatko Žužić

sada, objavljene knjige poezije«, rekla je Marija Hećimović i dodala kako je Mirkova poezija nadahnula mnoge koji su je pročitali, pa tako i njenog brata Ivana Balaževića, akademskog slikara, koji je autor sve tri naslovnice Mirkovih knjiga i ilustracija u njima.

MISTERIJ OSAME

Doc. dr. sc. Sanja Vulić, pročelnica Odjela za kroatologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, ustvrdila je kako je Kopunović nakon prve zbirke »U iskrama nade«, koja je objavljena 2007. godine, brižno nastavio svoj pjesnički izričaj i u idućim objavljenim mu naslovima. »Zbirka pjesama 'Pod slapovima sna' počinje tematskom cjelinom 'Misterij osame', koja je čest motiv hrvatskih pjesnika u prostranoj bačkoj ravni, a velik dio i Kopunovićeva pjesništva možemo slobodno nazvati poezijom osame, osamljenosti, samotničkom poezijom. Isto tako, izvanredna je pjesnička slika dana dvočlanom sintagmom 'gnjili jesen' u pjesmi 'Crveni listovi listopada', dok je pjesmom 'Pitanje' neizravno izražen, ali zato ne manje dojmiv doživljaj tjeskobe manjinca koji je zabrinut za budućnost svoje manjinske zajednice nakon

višestoljetne njezine opstojnosti u bačkoj ravni«, rekla je dr. Vulić, zaključivši kako je pjesnička zbirka »Pod slapovima sna« i svojevrсна poezija koja kojima se obično izražavaju ili jaki kontrasti ili nijanse raspoloženja i ozračja.

Govoreći o pjesničkoj zbirci »Nad raspuklinom sna«, izdanom prošle godine, dr. Vulić je rekla kako ona izaziva pozornost već samim svojim naslovom. Naime, u prvi mah bismo možda pomislili da je riječ 'ćutnja' jedan od srpskih izraza za šutnju, ali Kopunović rabi tu riječ u značenju 'osjećaj', a upravo se u tom značenju ta riječ susreće u hrvatskom književnom jeziku kao snažnije stilski obilježena riječ. Kopunović se i u ovoj knjizi pjesama bavi tjeskobom pred budućnošću, sjećanjima, osobnim strahovima, samoće kao realnosti današnjice, a takve su pjesme, vjerojatno, bile razlogom što je recenzentica zbirke *Snežana Ilić* svrstala Kopunovićeve pjesme u egzistencijalističku poeziju«, rekla je dr. Vulić i zaključila kako Kopunovićeve pjesničke zbirke izvrsno pokazuju da se hrvatski pisci u Bačkoj stalno razvijaju u svom književnojezičnom izričaju temeljenom na normiranom hrvatskom književnom jeziku.

EGZISTENCIJALISTIČKA POEZIJA

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata u Subotici Tomislav Žigmanov govorio je o pjesništvu Mirka Kopunovića u kontekstu hrvatskoga pjesništva u Subotici, uz napomenu kako Hrvati po prvi put u svojoj povijesti žive izvan teritorija koji je državnom granicom odvojen od svog matičnog naroda, odnosno da prostor vlastitosti još nije izgrađen u svojoj punini, što je rezultiralo i egzistencijalističkom poezijom koje je predstavnik i Mirko Kopunović.

»Njegovo pjesništvo je posljedica jednog ambijenta duhovnih, društvenih i svjetonazornih silnica koje određuju naš položaj, a suočenje sa zbiljom pokazuje da nas svakim novim popisom ima oko 30 posto manje, te da svijet našeg prostora življenja nestaje pred naletom globalizacije i nekih drugih procesa kojima se ne možemo oduprijeti, jer i kod nas samih se događaju velike izdaje, ljudske prijevare, svjedoci smo odsustva korespondencije s pravdom, istinitošću u političkim sferama, tako da je negativno raspoloženje dominantno«, rekao je Žigmanov i zaključio kako je Kopunović sjajni izdanak egzistencijalističkog pjesništva hrvatskog subotičkog kruga, još uvijek relativno nepoznat u okviru toga prostora kod onih koji imaju moć objavljivanja i relativno nevidljivog kada je u pitanju prikazivanje njegovog pjesništva u Subotici.

Predavljanje je završio autor Mirko Kopunović zahvalama svima koji su došli i uveličali večer, organizatorima, te članicama Hrvatske mladeži Bačke i Srijema *Saneli Stantić* i *Mirjani Horvacki*, koje su tijekom večeri čitali pjesme iz njegovih zbirki.

Z. Ž.

KNJIŠKA PRODUKCIJA VOJVOĐANSKIH HRVATA IZMEĐU DVAJU DANA BALINTA VUJKOVA

Kvantitet bez nužne kvalitete

Produkcija je u uzlaznoj putanji, po broju knjiga (rekordnih 46 naslova) i obrađenih područja, ali još uvijek ima oblasti gdje nema nikakve naklade na hrvatskom jeziku

Piše: Bernadica Ivanković

Kvantitativno gledano, naklada knjiga i periodičnih publikacija između dvaju Dana Balinta Vujkova (listopad 2010. – listopad 2011.) u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, u odnosu na prethodne godine je u velikom porastu. Ovo je prva najplodnija godina u proteklom desetljeću, kada promatramo nakladništvo Hrvata s ovih prostora, bilo da su knjige tiskane u Vojvodini ili, pak, u Republici Hrvatskoj. Promatrajući nakladništvo u razdoblju od kada su Hrvati u Vojvodini počeli samostalno živjeti, odvojeni državnim granicom od države svojega matičnog naroda – Republike Hrvatske, protekla godina je »rekordna« jer je objavljeno 46 naslova. Zbog ograničenosti prostora u novinama izostavljen je popis djela po određenim područjima, koji ćete moći pročitati na internetskoj stranici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (www.zkvh.org.rs) i u novoj subotičkoj Danici.

Čitajući analize napravljene na prethodnim Danima Balinta Vujkova, možemo vidjeti da prvih godina knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata nije prelazila brojku od 15 knjiga, a bilo je i godina kada su objavljene tek dvije knjige (npr. 1993.) ili

četiri (npr. 1995.), no najčešće je bilo publicirano desetak knjiga. Zatim je uslijedilo razdoblje kada se nakladništvo ustalilo, te se u razdoblju od 2006. do 2010. godine broj tiskanih knjiga kretao od 23 naslova (2009.), 25 knjiga (2006. i 2010.), 29 knjiga (2008.) do tada »rekordne« godine 2007., kada je objavljeno 35 naslova. Održani kontinuitet i povećanje broja knjiga u protekloj godini svakako možemo pripisati razvoju svijesti o pripadnosti hrvatskom narodu i potrebi njegove zaštite, ali i kvalitetnom radu hrvatskih profesionalnih institucija i udruga.

CIP NA SRPSKOM

Prije daljnje analize, istaknula bih kako određene poteškoće pri objavljivanju knjiga na hrvatskom jeziku i dalje postoje. Naime, prilikom sastavljanja popisa knjiške produkcije, iako sam osobno bila upoznata s tiskanjem većine knjiga, kao knjižničarka svakako sam posegnula za bibliografsko-kataloškom bazom podataka, tzv. COBISS programom, kako bih provjerila sve podatke. Utipkavanjem odrednice kod komandne pretrage: jezik teksta – hrvatski, zemlja/regija izda-

vanja – Vojvodina, dobila sam svega 70 posto tiskanih naslova. Glavni razlog je ponovljena negativna tradicija koja jedno vrijeme nije postojala, da se kod izrade CIP-a, iako je knjiga tiskana na hrvatskom jeziku, napiše srpski jezik. Tako određene naslove nikako ne možemo pretražiti na ovaj način, nego putem naslova, imena autora ili nakladnika, što neupućenim istraživačima daje nepotpune informacije. Od ove loše prakse nije izuzeta ni naša jedina profesionalna nakladnička kuća u Subotici NIU »Hrvatska riječ«, kojoj su, za razliku od prethodnih godina, ove godine čak dvije knjige obrađene na ovaj način – zabilježeno je da je jezik knjige srpski.

Činjenica da je prosjek tiskanih knjiga gotovo dupliran prva je značajka koja obilježava knjišku produkciju Hrvata u Vojvodini.

IZOSTANAK ROMANA

Sljedeća bitna značajka je izostanak forme romana koji je nakon 2007. godine, kada je tiskano 9 romana, proteklih godina bio u opadanju, zatim treba istaknuti izdavanje povećanog broja naslova u području dječje književnosti, te objavljivanja čak 26 knjiga u području znanosti koja je do sada bila podzastupljena.

Književnost za djecu je prethodnih godina bila zanemarena. U proteklom razdoblju, između dvaju Dana Balinta Vujkova, možemo zabilježiti čak 6 naslova dječje knjige, od kojih je

četiri urađeno mjesnim snagama unutar hrvatske zajednice, a dvije su prijevodi knjiga koje su tiskane najprije na srpskom jeziku, a potom i u maloj nakladi od po svega 30 primjeraka i na hrvatskom jeziku. Obje knjige su djelo iste autorice i ponovljene su, te su četvrto, odnosno peto izdanje. Iako je povećan broj knjiga za djecu na hrvatskom jeziku, ne samo da još nije dovoljan, nego su od 6 naslova 5 slikovnice, dakle za mlađu djecu, dok školski uzrast još uvijek nije »pokriven«. Svakako se treba radovati i ovim naporima i raznim poticajnim sredstvima utjecati da se knjiška produkcija za djecu ustali, ali i razvija i na drugim razinama.

RAZLIČITA PODRUČJA

Od ukupno objavljenih 46 naslova, 18 je tiskano od listopada do prosinca 2010., a 28 knjiga od siječnja do listopada 2011. godine. Uz 13 naslova tiskanih od siječnja do listopada prošle godine dolazimo do zaključka da je u 2010. godini tiskano ukupno 31 knjiga. Pregled objavljenih knjiga po područjima: 18 knjiga tiskano je u području književnosti (5 poezije, 2 drame, 4 kratke proze, 6 dječje književnosti i 1 književne kritike), područje znanosti, koje je do sada bilo podzastupljeno, ove je godine doživjelo veliki procvat te je tiskano čak 26 knjiga (7 povijest i leksikologija, 4 književna znanost, 3 kulturno-crkvena povijest, 4 religija, 5 etnografija, i po 1 politika,

bibliografija, te opća znanost). Imamo i novo, do sada ne toliko objavljivano, područje umjetnost, u okviru kojega su tiskane dvije knjige, po jedna iz područja likovne i filmske umjetnosti. Od ukupnoga zbroja izdanih knjiga, velika većina, čak 38 je tiskana u Vojvodini, a 5 u inozemstvu, dok su 3 knjige tiskane u sunakladništvu dvije države (Vojvodina, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Mađarska). U Vojvodini glavni centar knjiške produkcije je i dalje Subotica u kojoj je objavljeno čak 28 naslova, plus 3 u sunakladništvu, preostalih deset je podijeljeno na sljedeći način: 5 knjiga je izdano u Novom Sadu, 2 u Petrovaradinu, po jedna u Sonti i Baču (od kojih je za knjigu u Baču zbog sunakladništva tiskano i mjesto Tuzla). Je li dobro što je sva »nakladnička moć« koncentrirana u Subotici pa autori ne moraju lutati tražeći gdje će objavljivati svoja djela ili je to nemotivirajuće ili možda čak i nedostižno za ostale izvan Subotice? Može li knjiška produkcija opstati ukoliko se »razbije« na više gradova? Kako razviti mrežu dostupnosti knjige na hrvatskom jeziku u Vojvodini? Sve ovo samo su neka od pitanja koja čekaju odgovore.

VEĆINOM NOVI NASLOVI

Knjige koje su objavljene većinom su novi naslovi, kod 4 autora su urađene reobjave njihovih djela (*Balint Vujkov*, *Aleksa Kokić* – reobjava njegovih rukopisa, *Ilija Okruglić Srijemac* i *Matija Poljaković*), dvije knjige su prijevodi postojećih naslova na srpskom jeziku i ujedno i IV., odnosno V. izdanje tih knjiga. Kod dvije knjige je riječ o ponovljenim izdanjima (*Ante Sekulić*, »Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata« – drugo izdanje i *Bela Duranci*, »Slikar Stipan Kopilović: 1877.-1924.« – drugo osuvremenjeno izdanje), dok je dio tekstova iz djela Ante Sekulića »Bilješke iz književnosti (1953.-1963.)« i »Prilozi povijesti hrvatske knji-

ževnosti« već ranije objavljen u periodici. Njih je objavilo 22 (su)nakladnika u Vojvodini i inozemstvu i 4 samizdat naslova. U odnosu na broj knjiga to i dalje predstavlja veliki broj nakladnika, posebice ako znamo da su po 8 knjiga tiskali u (su)nakladi NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice te Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, 5 knjiga je potpisalo Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice, 4 Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, po 3 Hrvatska čitaonica iz Subotice i Hrvatski kul-

Ustaljena periodika

Izdavanje periodičnih publikacija među Hrvatima u Vojvodini karakterizira stalnost objavljivanja postojećih. Od 15 publikacija koje su objavljene, po 3 su godišnjaka, odnosno tromjesečnika, 1 je dvomjesečnik, 5 ih je mjesečnika, 2 povremenika, a svega 1 tjednik. Većina od njih je redovito izlazila. Svi imaju, s obzirom na broj Hrvata u Vojvodini, relativno malu nakladu. Stoga se postavlja pitanje naklade hrvatske periodike, kao i njena prodaja. Jesu li periodične publikacije koje se tiskaju na hrvatskom jeziku dovoljno interesantne da bi ih čitatelj kupio ili je to nebitan trenutak danas, te je financijska nesigurnost i kriza uzdrmla i opstojnost časopisa. Hoće li oni u procesu privatizacije medija, koji je aktualan, uspjeti preživjeti, hoće li Hrvati u Vojvodini imati svoj tisak, ostaje nam vidjeti.

turni centar »Bunjevačko kolo« iz Subotice s Organizacijskim odborom Dužijance 2011., dok su ostale knjige jedinci drugih nakladnika ili pojedinaca.

MANJAK ŽENA I MLADIH AUTORA

Navedenih 46 knjiga potpisuje 32 autora a čak 9 knjiga je djelo više autora. I dalje je nakladništvo privilegij muškaraca, jer svega 7 su žene. Od njih, šest su pisale za djecu, a jedna je uradila križni put. Još uvijek žene nisu prisutne u svim područjima, posebice znanosti, te smatram da bi trebalo više poraditi na rodnoj ravnopravnosti, osposobljavanju, ali i davanju mogućnosti tiskanja njihovih djela i ženama. Sustavno bi trebalo raditi na tomu, ali i na pomlađivanju, jer u knjiškoj produkciji nisu dovoljno zastu-

pljene nove, mlade snage. Od objavljenih autora 6 je već preminulo, svega 2 su u dobi do 40 godina, svi ostali su stariji. Jedan je čak preko 90 godina – Ante Sekulić, a on je ujedno i najizdavaniji autor za proteklo razdoblje. Njemu su tiskane čak četiri knjige a odmah za njim je Balint Vujkov, koji nije među živima, a objavljena su čak 3 njegova djela, od kojih je jedan Zbornik radova s Dana Balinta Vujkova. Samo po sebi nameće se pitanje – zbog čega nema mladih u nakladništvu? Je li to posljedica nedovoljne motiviranosti, nemogućnosti probi-

sakrament svete ispovijedi« (1.000 primjeraka) – sve religijskoga sadržaja. Neke su tiskane i u manjoj nakladi od 500 primjeraka, te je 5 knjiga tiskano u nakladi od 300 primjeraka, a čak 2 knjige u maloj nakladi od 30 primjeraka. Pogledamo li, pak, broj stranica pojedinih objavljenih knjiga, ističe se knjiga Hrvatske čitaonice Dani Balinta Vujkova: dani hrvatske knjige i riječi: zbornik radova sa znanstvenih skupova 2006.-2010., koja ima 495 stranica.

Bitni detalj u tiskanju knjiga svakako je njena tehnička opremljenost. Primjećuje se uzlazna putanja i u ovom području, što je konstatirano i prošle godine. Likovna oprema knjige i prijelom morao bi uvijek biti bitan zadatak, jer ukoliko knjiga nije prijemčiva za oko neće privući čitatelja, a još manje kupca. Tada se gubi osnovni cilj knjige, da bude čitana. U proteklom periodu objavljeno je nekoliko knjiga koje zaslužuju pohvalu u ovom segmentu.

Rezimirajući analizirano, zaključujemo da je knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata u uzlaznoj putanji po broju knjiga i obrađenih područja, ali još uvijek ima oblasti gdje nema nikakve naklade na hrvatskom jeziku. U proteklom razdoblju, između dvaju Dana Balinta Vujkova, nije tiskan niti jedan roman, nedostaje književnosti za školsku djecu, književna kritika i bibliografija je tek u tragovima, a neophodni su nam novi, mladi autori. I dalje ostajemo bez odgovora na pitanje od prošlih Dana Balinta Vujkova - kako prezentirati široj društvenoj zajednici ono što je objavljeno, kako doći i zainteresirati i druge čitatelje koji nisu hrvatske nacionalnosti?

Ostaje nam vjera i nada da će i ovi odgovori doći na red, da će hrvatska zajednica smoći snage, ali i pronaći adekvatni kadar koji bi se njima pozabavio, te da će kvantiteta koja je zamijećena u proteklom razdoblju ići rame uz rame s kvalitetom koja je nužna.

janja na scenu od postojećih autora? Svakako, i financijski moment igra značajnu ulogu te bi trebalo razmisliti i o stvaranju novih kadrova, mladih akademskih snaga kako bi se osvježila znanstvena scena, ali i ostvarila opstojnost hrvatske zajednice.

BROJ PRIMJERAKA

Kada je riječ o nakladi pojedinih knjiga, većina od spomenutih 46 knjiga tiskana je u nakladi od 500 primjeraka. U najvećoj nakladi objavljena je knjiga »Leksikon podunavskih Hrvata - Bunjevaca i Šokaca« (10) I (1.500 primjeraka), zatim slijede knjige: Jasna Crnković - »Božji smiješak: blažena Marija Propetog Petković«, Josipa Dević - »Križni put mladih župe Uskrnuće Isusovo« i Gerard Tomo Stantić - »Križni put i

U SUBOTICI OTVOREN NOVI STUDIO RADIO MARIJE

Bolji uvjeti za Božji glas u svakoj kući

Unazočnosti mnogih slušatelja u petak je, 28. listopada, otvoren i blagoslovljen novi studio Radio Marije u Subotici. Radio Marija svoj područni studio u Subotici ima od 2006. godine, ali je radio u neadekvatnim uvjetima. Nove prostorije je osigurala Subotička biskupija, a preuređeni su u roku od četrdesetak dana dobrotom donatora i prijatelja Radio Marije iz Subotice i okolice. Radove su izveli volonteri Radio Marije i učenici Politehničke škole u Subotici, koji su sa svojim profesorima imali praktičnu nastavu u sklopu ovog projekta.

Studio je otvorio i blagoslovio *mons. dr. Ivan Penzeš*, biskup subotički. Goste i dobročinitelje su pozdravili *vlč. dr. Ivica Čatić* i *vlč. Istvan Palatinus*, ravnatelji programa Radio Marije, a bili su nazočni i predstavnici Svjetske obitelji Radio Marije i to predsjednik *Emanuele Ferrario*, koordinator za Europu *g. Bernhard Mitterutzner* i *vlč. Francisco Palacios*, glavni urednik. Svojom nazočnošću su

uveličali slavlje i ravnatelj Radio Marije Hrvatske *o. Stjepan Fridl* i ravnatelj Radio Marije Bosne i Hercegovine *mons. Ivica Božinović*, kao i predstavnici diplomacije, gradskih vlasti i uglednici iz društvenog života. Zahvalnice donatorima i svima koji su pomogli oko novog studija podijelio je predsjednik Svjetske obitelji *g. Emanuele Ferrario*.

Otvaranje i blagoslov novog studija Radio Marije bio je povezan i s otvaranjem izložbe »Subotički slikari u pomoć Radio Mariji«, pošto u svojim novim prostorijama Radio Marija želi dati svoj doprinos i kulturnom životu Subotice.

Podsjetimo da je Radio Marija jedini katolički radio u Republici Srbiji, da ima svoj program na hrvatskom i mađarskom jeziku, kao i na još nekoliko jezika manjina u Vojvodini. Program je veoma dobro prihvaćen od strane slušatelja, a osim vjerskih

učenja i prijenosa misa i liturgijskih slavlja, ima i emisije ekumenskog karaktera, kao i emisije za poboljšanje ljudskog života, tj. s društvenim i socijalnim temama. Opći je princip da ima mali broj zaposlenih, a veliki dio posla rade volonteri koji pomažu poslanju ovog radija da nosi »Božji glas u svaku kuću« i pokazuju time veliku gestu humanosti, jer svoj rad daruju slušateljima – svojim bližnjima.

DUHOVNA OBNOVA U ŠIDU

Kako prevladati nagon za spiritizmom

Održavanje duhovne obnove u crkvi Presvetog Srca Isusovog u Šidu postalo je već uveliko tradicionalno događanje posljednjega dana u mjesecu, a koje je započelo na inicijativu *vlč. Nikice Bošnjakovića*. Naime, predstavnici zajed-

POSLEDNJI POZDRAV NAŠOJ TINI

VALENTINA KUJUNDŽIĆ
1992.-2011.

Bila si naša ljepotica, naša pametnica. Uvijek si znala što želiš, uvijek svoja. Puna želja i planova. Nasmijana i draga. Sada si najljepši anđeo na nebu – naša svetica. Ponosni smo što smo te takvu imali.

Hvala svima na izrazima sućuti i pomoći u najtežim trenucima. Sveta misa, na šest tjedana, održat će se 4. prosinca 2011. godine u 9,30 sati, u crkvi Isusova uskrsnuća u Subotici.

Tata **Tomislav**, mama **Sandra**, braća **Dario** i **Mateo** i sestra **Kristina**

POSLEDNJI POZDRAV VOLJENOJ TINI

VALENTINA KUJUNDŽIĆ
1992.-2011.

... Ovo nije više tvoja briga,
tvoja vesla su na vodi,
i kuća ti je puna svitla,
puna ljudi koje voliš.

Jer, kad' ti nebo dušu sinja,
pa te svome krilu vuče,
ja skrivam te iza stiha,
jer je tamo sve moguće ...

VEDRAN

nice »Mir« iz Osijeka, na čelu s gospođom *Marijom Krivić*, već treći mjesec zaredom održavaju predavanja Šidanima o različitim temama, čiji je cilj izlječenje duša kršćanskih vjernika. Ovoga puta tema je bila nadvladavanje ljudskog nagona prema čaranju, gatanju, odlasku vidovnjacima, spiritizmu, magiji, reiki; kako pobijediti sotonu, silu koja zarobljuje čovjekovu dušu, te koji dolazi u čovjeka samo onda kada ga sam pozove. Kako je i sama gospođa Krivić rekla, neophodno je biti stalno u ljubavi gdje ćemo gledati Oca licem u lice, potrebno je uspostaviti ravnotežu tako da naučimo s Bogom razgovarati, jer mi bez Boga ne možemo funkcionirati, bez sklada smo nesretni, a zlo želi uništiti čovjeka pod krinkom dobra, dok Božje svjetlo prosvjetljuje i daje nam mudrosti. »Nama treba Krist, Isus je došao zbog slabih, a najgore nam je ako nam je srce zahladnjelo. Zaboravljamo da nas Bog čini velikima, a moja sloboda je da se odlučim za radost. Vrhunac kršćanske molitve je euharistija, sveta misa gdje se cijela zajednica okuplja i gdje svi slave Boga. Čovjek jedini hoda pognute glave i stenje pod teretom života, zato je crkva (eklezija crkva) najljepše mjesto gdje smo pozvani služiti jedni drugima kao Isus, mjesto gdje ćemo pozvati Isusa k svomu srcu.«

Drugu večer duhovne obnove upotpunili su mladi iz Županje, vokalno-instrumentalni sastav, koji su se svim prisutnima, među kojima su bili vjernici kako katoličke tako i pravoslavne vjere, predstavili svojim skladbama u kojima slave Isusa - »Mi želimo uzdići Isusa«, »Bože, tebi pjevam ja«, »Evo ti sina«, »Silan Bog« i mnoge druge. Zahvaljujući svećeniku župe mučeništva sv. Ivana Krstitelja iz Županje ovim mladim ljudima je osiguran prostor u kojem redovito vježbaju svoje skladbe, a snimili su i CD koji su Šidani, nakon nastupa, mogli kupiti. Pjesme koje su izveli mladi iz Županje oduševili su nazočne, osobito nastojanja ovih mladih ljudi da na ovakav način slave Krista. Može se sa sigurnošću reći da su Šidani tijekom dvije večeri prethodnoga vikenda mogli mnogo toga čuti i naučiti, osobito o izlječenju duše čija bolest je, nažalost, u velikoj mjeri rasprostranjena. Ovo je zasigurno jedinstvena prigoda da se vjernici, tijekom predavanja, prepuste meditaciji, hagiote-rapiji, koja pomaže u iscjeljenju rana, a svoja iskustva da nadalje primjenjuju kako u crkvi, tako i u svojim domovima. Kao što se u psalmu 150 kaže: »Hvalite Boga u svetišću njegovu, slavite ga u veličanstvu svoda nebeskog! Hvalite ga zbog silnih

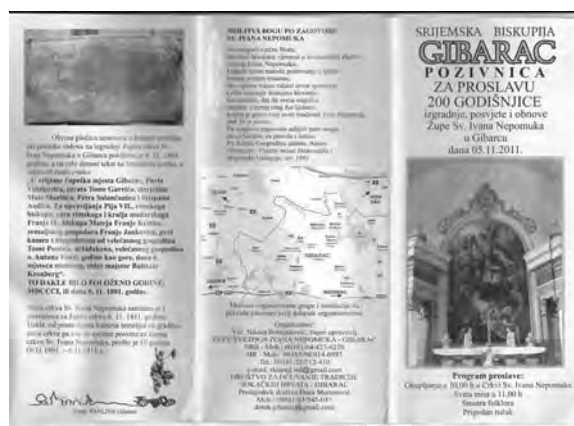
djela njegovih, slavite ga zbog beskrajne veličine njegove!« Ponovni susret zakazan je za mjesec dana s novim temama, koje će pripremiti gospođa Marija Krivić s novim gostima.

Suzana Darabašić

PROSLAVA 200. OBLJETNICE IZGRADNJE, POSVETE I OBNOVE ŽUPE SV. IVANA NEPOMUKA U GIBARCU

Crkva će svjedočiti i budućim pokoljenjima

Nova crkva sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu sazidana je i posvećena za

župnu crkvu 6. studenoga 1811. godine. Dakle, od postavljanja kamena temeljca za gradnju nove crkve, pa do njezine posvete za župnu crkvu sv. Ivana Nepomuka prošlo je 10 godina. Prema arheološkim nalazima, naselje Gibarac je bilo poznato još u mlađe kameno doba na potezu Mijajlovac, o čemu svjedoči keramika i drugi predmeti nađeni na širem području. Na potezu Selište utvrđeno je postojanje rimskog dijela s grobljem, o čemu svjedoči građevni materijal. U vizitacijama *Petra Masarechija*, iz 1623. godine, Gibarac se spominje među 10 sela s oko 1500 katolika starosjedilaca uz - Ilaču, Gradinu, Malu Vašicu, Adaševce, Kukujevece, Komarovac i Bačince. Godine 1637. u Ilok i Šarengrad dolaze franjevci iz Bosne Srebrene i Olova i u to doba ilački samostan ima duhovnu pastvu u: Sotu, Pakledinu, Ljubi, Berkasovu, Gibarcu, Moroviću, Županji, Rajevom selu, Drenovcima i Otoku. Župna crkva u Gibarcu popravljena je 1880. godine, ali je stradala u žestokoj oluji 11. srpnja 1902. godine. Župnik je tada bio *Josip Bertić* iz Ilače, zaređen u Đakovu, a upravitelj je župe u Gibarcu od krizme 1902. Prekrasno je vlč. Bertić obnovio crkvu u Gibarcu, krovšte je zamijenjeno, oko crkve su podignuti stupovi i jake željezne sponke, tako da s krovštem vežu zidove, krov i svod.

Poslije 107 godina vlč. *Nikica Bošnjaković* zatiče župnu crkvu sv. Ivana Nepomuka u prilično lošem stanju, ali i bez naroda i vjernika. S vjerom u Boga i uz pomoć naroda započinje obnovu 2009. godine. Uz svesrdno zalaganje župnika Bošnjakovića i prikupljanjem milostinje u brojnim župama Đakovačko-osječke nadbiskupije i u inozemstvu, kao i prilozima Gibarčana, uspješno dovršava obnovu uoči proslave 200. godišnjice izgradnje i posvete crkve sv. Ivana Nepomuka, koja ostaje svjedočiti u budućim stoljećima. Proslava povodom 200. godišnjice izgradnje, posvete i obnove župe sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu održat će se 5. studenoga okupljanjem u 10 sati u crkvi, nakon čega je u 11 sati sveta misa, a potom smotra folkloru i prigodni ručak. Ovim putem pozivaju se svi koji žele nazočiti proslavi ove značajne obljetnice da se odazovu, a organizirane grupe i institucije se mole da pismeno potvrde svoj dolazak organizatorima - vlč. Nikici Bošnjakoviću, župnom upravitelju ili predsjedniku Društva za očuvanje tradicije šokačkih Hrvata Gibarac *Đuri Martinoviću*.

Suzana Darabašić

MISA ZAHVALNICA U SONTI

Ukoliko želimo naprijed, ne smijemo se osvratiti

Sončani su usrdnom molitvom i skladnom pjesmom zahvalili Bogu za jesenske plodove misom zahvalnicom u crkvi svetog Lovre u nedjelju, 30. listopada. Misu je služio privremeni župnik župe Sonta vlč. *Karoly Orcsik*, koji zamjenjuje iznenadno oboljelog vlč. *Dominika Ralbovskog*. U nadahnutoj propovijedi vlč. Orcsik je govorio o bogatstvu duha i čvrstini vjere koje bi u svakom momentu trebale odnijeti prevagu nad trenutačnim poteškoćama materijalne naravi.

»Osvrnimo se na život prije 60 godina. Je li tada ljudima, možda, bilo lakše nego nama danas? Koliko god im je bilo teško, zahvaljivali su Bogu. Zahvalimo mu se i mi, zahvalimo se zbog zdravlja, zbog svoje djece, zahvalimo se što nismo gladni. Prije svega, zahvalimo se Bogu na bogatstvu duha i čvrstini naše vjere, koju smo stekli krštenjem. Ukoliko se budemo znali iskreno zahvaliti, već sutra ćemo zaboraviti na probleme koje imamo danas, jer ne zaboravimo, ukoliko želimo ići naprijed, ne smijemo se osvratiti na ono što je prošlo«, rekao je, između ostaloga, vlč. Karoly Orcsik.

Ivan Andrašić

ISLANDSKI KOLAČ OD JABUKA*Potrebni sastojci:*

2 šalice mrvica kruha / $\frac{3}{4}$ šalice šećera /
 $\frac{1}{2}$ šalice maslaca / 2 šalice kaše od jabuka /
 $\frac{1}{2}$ šalice voća ili džema od brusnica /
 $\frac{1}{2}$ šalice tučenog vrhnja

Priprema:

Šećer i mrvice kruha pomiješaju se i lagano prže na maslacu. U staklenu zdjelu za serviranje stavljaju se naizmjenice slojevi mrvica i slojevi kaše od jabuka. Tanki sloj džema može se po želji upotrijebiti između ovih slojeva ili na vrhu. Servira se toplo ili hladno sa slatkim vrhnjem!

SARMA NA ISLANDSKI NAČIN*Potrebni sastojci:*

1 velika glavica svježeg kupusa
 vrela voda
 750 g mljevene govedine
 $\frac{1}{2}$ šalice brašna
 $\frac{1}{2}$ šalice maslaca
 1 sitno kosani luk
 1 šalica mlijeka
 sol, papar,
 3 tučena jaja

Priprema:

Glavica kupusa kuha se 10 minuta u vodi. Zatim se izreže i svaki list kupusa odvoji tako da bude oko 12 listova. Mljeveno meso, brašno, kosani luk, maslac, mlijeko, sol, papar i jaja dobro se promiješaju. Od te mase stave se 1-2 žlice u svaki list kupusa. Ovaj se omota oko mase i pričvrsti čačkalicom. Nadjeveni listovi stave se u posudu s preostalim kupusom i jedan sat kuhaju na blagoj vatri. Jelo se servira s kuhanim krumpirom, koji se kuha zajedno s kupusom ili odvojeno.

KARAMELIZIRANI KRUMPIR*Potrebni sastojci:*

1 kg krumpira - manjeg
 50 g šećera
 80 g maslaca
 50 ml vode

Priprema:

Krumpir dobro operite, očistite i skuhajte u ljusci u slanoj vodi. Ogulite i pustite da se malo ohladi. Veće krumpire pre-režite na pola. U posudu stavite šećer i zagrijavajte na laganoj vatri neprestano miješajući. Kad šećer dobije svijetlosmeđu

boju dodajte maslac i miješajte dok se maslac ne rastopi i dobro poveže sa šećerom. Uklonite s vatre, dodajte ohlađeni krumpir i lagano ga miješajte kako bi se šećer ravnomjerno rasporedio po krumpiru.

Pustite 2-3 minute da se šećer malo stvrdne pa poslužite uz pečenje, umak od pečenja i salatu!

ISLANDSKA KUHINJA

Trolí, zlobni patuljci

Kuhinja Islanda, koja se prvenstveno temelji na vikinškom naslijeđu, izvorna je, vrlo jednostavna i vrlo zanimljiva

Islandska kuhinja se odlikuje jelima i namirnicama koje nisu za svačiji ukus te se na njih treba priviknuti. No, unikatna te pomalo i bizarna kuhinja u isto je vrijeme vrlo zanimljiva ljubiteljima neobičnih specijaliteta i okusa koji u ovom podneblju mogu uživati u sirovom mesu lososa, punjenim ovčjim želucima, kuhanoj ovčjoj glavi, prženim obraščićima i jezicima bakalara, perajama tuljana i drugim nevjerojatnim stvarima.

Od pamtivijeka su na jelovniku Islandana mlijeko i mliječni proizvodi, te sirevi. Posebno je omiljen kruh od cjelovitih žitarica, primjerice raženi kruh

rugbraud koji se tradicionalno satima peče na vrlo niskoj temperaturi na toplom kamenju ugrijanom termalnom vodom.

Kako Islandani imaju vrhunski kvalitetne namirnice i najviše vole njihov izvorni prirodni okus, za spravljanje jela se koriste samo najosnovniji začini i to u vrlo malim količinama – sol, papar, češnjak i luk. Islandani još vole slatko, pa za pečenje, a potom i još za posipanje deserta, kolača, keksa i peciva, koriste velike količine šećera. Štoviše, šećer se koristi i kao začini te se dodaje gotovo svakom jelu, pa se stavlja i u juhe i u pire od krumpira, a specijalitet je i karamelizirani krumpir.

Na Islandu se rado i mnogo jede. Doručak je vrlo obilan, poslijepodne je obvezan bife koji podrazumijeva kavu posluženu s različitim kolačima. Večera je rezervirana za obitelj.

Osim što vole jesti, Islandani vole i piti. Pritom je kava nacionalno piće broj jedan, koje se pije u svakoj prilici, u svako doba i u raznim varijantama, primjerice s vrhnjem, a navečer s konjakom ili likerom. No, kava se uvijek pije s mnogo šećera.

Na Islandu su za svečanosti i blagdane stolovi posebno bogati hranom i napitcima. Za božićne se blagdane tradicionalno jedu jela koja su nekad bila rijetka, te za većinu ljudi isključivo svečarska, primjerice pečenje od svježije janjetine i ribe.

Za Božić se rado pije *jola-ol*, mješavina limunade ili narančade i *malz* piva od slada. Adventu i Božiću, koji se temelje ne samo na vjerskoj, već i na folklornoj tradiciji, posebno se raduju djeca koju daruje ne jedan, već čak trinaest svetih Nikola, koji im trinaest adventskih večeri stavljaju male darove u čizmice ostavljene na prozoru.

Jolasveinamiri i *jolasveinari* nemaju ništa zajedničko sa sv. Nikolom i Djedom Božićnjakom. Oni su trolí, zlobni patuljci. U vrijeme adventa silaze s planine kako bi ljudima zagorčavali život, ali i darivali djecu. Oni vole jesti i krasti hranu, a i obilato darivati djecu.

Branka Dulić

Bakina škrinja savjeta:

- Dodavanjem vina poboljšava se okus mnogim jelima. Vino ne mora biti provoklansko, kuhanjem vino isparava, ali okus ostaje.
- Bijelo vino se obično dodaje u svijetle juhe, jela od peradi, teletine ili ribe, dok crno vino ide u juhe s brašnom, krem juhe, jela s šunkom i dimljenim mesom, jelima od junetine, svinjetine, divljači.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskoplja, Laboratorij, Alergotest
 Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Ellman-Radiotalasna kirurgija
 Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Biopton, Magneti i ostalo...

NOVO U POLIKLINICI ! doc.dr sci.med. Stamenko Šušak - Kardiohirurg - Sremska Kamenica

Poliklinika za vašu obitelj

20 godina sa vama

001	ODBIJANJE OD PODLO- GE SKO- KOM	SVIRAČICA U KLARINET	AUTOHTO- NI VOJVO- ĐANIN	OBLATITI (... OBRAZI)	KATOLIČKI SVEČENIK	NORVEŠKA	ZGRIJATI SE	ALPINIS- TIČKA "POSTELJA"	DUGAČKA SIBIRSKA RIJEKA	GLUMAC EFRON	IVO U ZAGORJU	UČITELJ MAČEVA- NJA U STAROM RIMU	KNJIŽEV- NIK PAZ
TENK ILI VOJNI TRANS- PORTER													
MALJA ILI VLAS						ČOVJEK S GRBOM RAZNOŠAČ AVIZA							
POSUDE ZA SALATU									STOTI DIO EURA DRUGI, OSTALI				
KRALJEV SIN (MNOŽ.)									SHUMA ILI PRIDE ZEMLJIŠNA POVRŠINA				
"OTOCI"			GLUMICA I PJEVAČICA CULINA SPOJINI ZLIJEB								"SVETI" CIRKUSKI VRATO- LOMCI		
PISAC HAMŠUN					KLONITI SE ČEGA PRST DO PALCA (MNOŽ.)								
NALJEPNICA NAŠ NAJBOLJI ENIGMATSKI TJEDNIK									EMILIJA KOKIĆ VLASNIK AGROKO- RA, IVICA			OKRUGLO SLOVO HVASTA- VAC	
"KONTO"				GRČKI AS- TRONOM "AUTOMA- TIC SERVO PLOTTER"									RASTAVNI VEZNIK
ZRAKOP- LOVNA AK- ROBACIJA (VIRAGE)						MUŠKI I ŽENSKI ... (MNOŽ.) PJEVAČ AJRA							
ISLAND			PJEVAČICA O'CONNOR PRUŽANJE OTPORA							SVEČANI PLES NAKUPINE SNIJEGA NA STABLU			
TALIJANSKI GLUMAC, PAOLO (anagram: PAS+TOP)						SAMOG- LASNICI VRSTA PJESME ILI SKLADBE							
STATUA				BAVITI SE RIBAR- STVOM									EPSKA POEZIJA
OČEVI (GRADSKI ...)				POSTATI MANJI OBIRANJE S POVRŠINE									
SUSTAV GATANJA IZ KARATA						ZAUZETI LEŽECI POLOŽAJ PRAOTAC DORANA					AL PACINO SLIČNA JE PČELI		
"ENERGIJA"		ABIDOVA IMENJAKI- NJA OLAF THON						B, NJ	SREDIŠTE VINODOLA POČETAK LJETA				
VRANAC I LIPICA- NAC					ODSJAJ ITALIJA								
PRIZEM- LJIVANJE LETJELI- COM										ACIJA ODMILA			

spolovi, is, sinead, bal, stoppa, vokali, kip, ribariti, oci, smanjiti se, tarot, leći, ap, e, abida, novi, konji, odbijesak, ateriranje, aca, oklopo vozilo, diaka, grbavac, salatare, cent, kraljevići, kia, ol, ariana, sv, knut, zazirati, etiketa, ek, o, kto, aristarh, viraž, RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTOR: Vladan Čutura

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Kad braća zasviraju

Obiteljski album *Kate Jakšić* iz Sonte čuva pravo malo blago u obliku starih fotografija. Svaka od njih svjedoči o segmentu prošlosti koja nigdje nije zapisana, osim u baka Katinom srcu i sjećanjima. Svaka od njih dio je bogate tradicije sončanskih Šokaca. Listanje ovoga albuma vraća nas u događanja koja su po godinama tako blizu, a tako daleko. Pogled nam se nesvjesno zaustavlja, a prsti prestaju dalje prebirati po listovima.

S fotografije nas zagonetno promatraju petorica bečara s glazbalima u rukama.

»Ovo su moj otac i stričevi. Neposredno prije, u vrijeme i poslije Drugog svjetskog rata bili su najpoznatiji i najpopularniji orkestar u Sonti. Nisu imali neki poseban naziv, ljudi su ih zvali jednostavno Mrvicini svirači«, priča baka Kata i toplim pogledom, punim ljubavi, miluje fotografiju.

BIRCUI

Pisac ovih redova imao je osobito zadovoljstvo poznavati jednoga od članova ovoga

orkestra, baka Katinog oca, *Ivana Gladića – Mrvicinoga*. S njim je u razgovoru znao provoditi sate i sate, a puno toga i pribilježiti. Pokojni dida Ivan bio je prava enciklopedija pripovijedanja o društvenom životu Sonte polovicom XX. stoljeća. Omiljene priče bile su mu vezane upravo za ovaj orkestar.

»Svirali smo u bircuzima, najdulje kod bač Đure i kod Volfa. Svirali smo i na svadbama, balovima, a poslije velikoga rata i u Omladinskom domu na igrankama. A najljepše smo se zabavljali kad smo svirali na čošu. Mladež bi se okupila, pjevalo bi se, igralo, bile su to zabave za pamćenje, zabave koje su ostavljale toplinu u duši. Upravo na čošu nastajali su bečarci koji se i danas pjevaju, oni koji su ih smišljali nisu baš uvijek striktno poštovali deseterac, no u melodiju bi se bez problema uklopio i stih sa slogom-dva više ili manje. Isto tako, kad bi došlo do malo žešćeg natpjevavanja cura i momaka, šokačko kolo smo znali besprekidno

svirati i po sat vremena«, pričao je prije desetak godina danas pokojni Ivan Gladić.

LIJEPA SJEĆANJA

Osim Ivana, orkestar su tvorila još trojica njegove rođene braće, *Stipan, Marko i Antun*. Oni su svirali prim, bas-prim, kontru i bas, a s njima u orkestru svirao je i tada harmonikaš na glasu, njihov brat od strica Stipan.

»Danas smo razasuti na svim stranama. Ostala su nam lijepa sjećanja na naše pretke, pokoja fotografija i puno priča koje smo od svojih roditelja slušali od malih nogu. I danas među

potomcima Mrvicinih svirača ima vrlo dobrih glazbenika i pjevača s glasom poput slavjuskog. Velika je šteta što sva ta događanja nisu svjedobno zapisana, što nam taj dio naše prošlosti nije precizno opisan. Sve te pripovijesti koje se prenose s koljena na koljeno ne moraju biti sasvim točne. Netko nešto zaboravi, netko ponešto i doda i tako možda pomalo veliča i sebe, a ono što se zapiše zapisano je i tu promjena više nema. Eto, meni su dovoljne i ove fotografije, pa se tako u dugim zimskim večerima često sjetim svojih najmilijih«, kaže baka Kata zatvarajući album i odlazeći ga u starinsku škrinju.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

DESET GODINA VRTIĆA »MARIJA PETKOVIĆ« U SUBOTICI

Crkva se orila dječjom pjesmom

telja i simpatizera. Svi su se okupili s jedinom željom - zahvaliti Bogu na svemu. Crkva se orila dječjom pjesmom, a na kraju mise mališani su priredili kraći program za sve prisutne. Nije izostalo ni zajedničko fotografiranje sve djece koja su sada ili nekada bila u vrtiću.

Slavlje je potom nastavljeno u vrtiću gdje je ujedno bila postavljena i izložba fotografija aktivnosti vrtića u ovih proteklih deset godina. Bilo je interesantno gledati kako su ove slike pokrenule lavinu emocija i prisjećanja brojnih anegdota, mnogi su se i prepoznali na nekoj od slika.

Kao i na svakom rođendanu bilo je i torte, i to nekoliko, pjevala se rođendanska pjesma i puhale se svijeće.

Već prvog radnog dana sljedećeg tjedna sve se vratilo na staro. Djeca su s roditeljima dolazila ujutro, pripremali su se za doručak, potom rad s materijalima, igra tišine... i tako do nekog novog jubileja.

»Kad sam bila jako mala cijeli moj svijet bio je moj dom i ukućani. Vremenom se moj svijet širio. Najprije sam krenula u vrtić, pa u školu, a sad sam već u srednjoj školi. Razmišljam o svom budućem pozivu te koji bih fakultet trebala upisati. Danas sam odlična učenica i učenje mi ne predstavlja nikakav problem. Kao mala pohađala sam Vrtić 'Marija Petković'. Tamo sam stekla prva znanja i vještine. Nikada neću moći dovoljno zahvaliti svojim odgojiteljicama iz vrtića koje su me tomu naučile, ali prvenstveno na njihovoj velikoj ljubavi, požrtvovanosti i strpljenju. Danas im želim čestitati X. rođendan vrtića. Nek ih čuva i prati dobri Bog!«

Ovaj tekst je mogao izgovoriti bilo tko iz prvih generacija Vrtića »Marija Petković«, koji je proteklog vikenda obilježio X. obljetnicu postojanja i rada.

»Pokaži mi kako da uradim sam«, glavna je misao vodilja u radu Vrtića »Marija Petković« u kojem se rad odvija na hrvatskom jeziku, po Montessori programu. Ovo je ujedno i jedini vrtić u Subotici gdje se djeca odgajaju u vjeri Katoličke crkve. Glazbeni odgoj - zbor i orkestar, folklor i engleski jezik dodatne su aktivnosti ovog vrtića.

Proslava desetog rođendana je započela duhovnom obnovom i stručnim sastankom djelatnica vrtića koji nose ime **Marije Petković** u samostanu kod sestara Kćeri milosrđa u kojem su sudjelovale časne sestre i odgojiteljice iz Subotice i Hrvatske.

Potom je uslijedio program za sve. Sveta misa zahvalnica bila je u subotu, 29. listopada, u crkvi svetog Roka koja je toga dana bila puna djece i roditelja, bivših i sadašnjih članova vrtića, kao i dobročini-

4. studenoga 2011.

U SUBOTU POKRAJINSKA SMOTRA RECITATORA NA HRVATSKOM JEZIKU U SUBOTICI

»Čitajmo pjesnike« – recitirajmo pjesnike

Hrvatska čitaonica u Subotici radi na očuvanju, njegovanju i razvijanju hrvatskog jezika. Kako? Postoje brojni načini. Jedan od njih je i izražajno, lijepo kazivanje poezije. Zato svake godine ova hrvatska udruga organizira Pokrajinsku smotru recitatora. Deseta, jubilarna bit će održana u subotu (sutra) u prostorijama čitaonice Gradske knjižnice u Subotici, s početkom u 9 sati.

Znam da će mnogi od vas i sudjelovati sutra na ovom prekrasnom natjecanju gdje će se krasnosloviti stihovi pjesnika na standardnom hrvatskom jeziku, kao i na bunjevačkom i šokačkom narječju. Radujem se što se bar jednom godišnje na istom mjestu okupe ljubitelji poezije, djeca i mladi iz cijele Vojvodine koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, fakultativno izučavaju ovaj predmet ili su članovi neke hrvatske udruge te kulturno-umjetničkog društva koje njeguje hrvatsku riječ.

Žiri će kao i svake godine imati, sasvim sam sigurna, ni malo lak posao da na tri razine - niži (učenici od I. do IV. razreda osnovne škole), srednji (učenici od V. do VIII. razreda osnovne škole) i stariji uzrast (učenici srednjih škola i mladi) - odredi najbolje koji će za nagradu putovati na nagradni izlet u Osijek gdje će, između ostalog, pogledati kazališnu predstavu.

Pokrajinska smotra recitatora doprinos je Hrvatske čitaonice u obilježavanju Mjeseca hrvatske knjige koji se po preporuci Knjižnica grada Zagreba ove godine proslavlja pod motom »Čitajmo pjesnike«. Sjećate se kako smo rekli da je cijela 2011. godina u znaku brojnih jubileja pjesnika. Podsjećam, Kviz »Vesele zamke« je bio posvećen Grigoru Vitezu i 100. obljetnici od njegova rođenja, odnosno 45. obljetnici njegove smrti.

Ovako »okruglih« datuma vezanih za pjesnike u 2011. godini ima petanestak, ali o tomu ćemo drugi put.

Svima koji recitiraju sutra, puno sreće, siguran glas i vidimo se, a vi ostali, koji ne možete prisustvovati ovom prazniku lijepe riječi, očekujte izvješće u sljedećem broju »Hrvatske riječi« na vašim »Hrckovim« stranicama.

Do tada pročitajte neki lijepi stih i uživajte u njemu.

Za sunčanu jesen života

Mališani iz Vrtića »Marija Petković« su ovih dana imali pune ruke posla. Priredbe su se nizale jedna za drugom. Proteklog tjedna našli su vremena i snage obradovati i svoje najstarije majke i dide, bake i djedove priredivši mi bogat program u povodu Mjeseca starih. Priredba »Za sunčanu jesen života« održana je u prostorijama obnovljene vjeronaučne dvorane župe svetog Roka u srijedu, 26. listopada.

Nizale su se pjesme, recitacije i ples, a mališani su se pokazali i kao vrsni glumci odigravši im kraću predstavu. Uloženi trud se isplatio, što su majke i dide, bake i djedovi nagradili pljeskom, a kasnije i velikim toplim zagrljajima i poljupcima.

4. studenoga 2011.

KALENDAR BITNIH DATUMA
KALENDAR za idući tjedan

- 4. studenoga - Dan klimatskih promjena
- 6. studenoga - Međunarodni dan urbanih regija
- 6. studenoga - Međunarodni dan za prevenciju eksploatacije životnog okoliša u ratu i oružanim konfliktima
- 7. studenoga - Europski dan znanosti
- 8. studenoga - Svjetski dan urbanizma (urbana ekologija)
- 8. studenoga - Internacionalni dan urbanih regija
- 9. studenoga - Svjetski dan borbe protiv fašizma i antisemitizma
- 9. studenoga - Svjetski dan izumitelja
- 10. studenoga - Svjetski dan znanosti u službi mira i razvoja (UNESCO)-UN
- 10. studenoga - Svjetski dan mladeži

**PETAK
4.11.2011.**

06:09 Najava programa
06:14 Trenutak spoznaje (R)
06:44 TV kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Kralj vinograda 2, serija
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Pogled u budućnost: Svemirska utrka, dokumentarna serija
10:35 Pogled u budućnost: Bolnica sutrašnjice, dokumentarna serija
11:10 Oprah show
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:15 Drugo mišljenje
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Adamovečki Farkaševci, emisija pučke i predajne kulture
16:05 Skica za portret
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:15 Globalno sijelo
17:45 Putem europskih fondova
18:00 Iza ekrana
18:30 Od Lark Risea do Candleforda 2, serija
19:30 Dnevnik
20:10 Hrvatski kraljevi, dokumentarno-igrana serija
21:00 Premijera tjedna: Nešto novo, američki film
22:50 Dnevnik 3
23:15 Vijesti iz kulture
23:20 Peti dan, talk show
00:15 Filmski maraton: Rosemaryna beba, američki film
02:25 Filmski maraton: Svjetioničar, francuski film (R)
04:05 Skica za portret
04:15 Peti dan, talk show (R)
05:05 Kralj vinograda 2, (R)

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
07:05 Patak Frka, crtana serija (R)
07:30 Kućni svemirci, crtana serija

07:50 Mala TV
--:-- TV vrtić: Gumbi
--:-- Patuljkove priče, crtani film
--:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Matilda i duhovi (R)
08:20 Plesne note, serija
08:45 Školski sat: Što radimo nakon škole
--:-- Puni krug
09:30 Četvero protiv Z, serija za djecu
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:45 Ptica za zbogom, američki film (R)
12:15 Paralele (R)
12:45 Svijet profita
13:15 Sadio Pavle vinograd, dokumentarni film (R)
13:45 Drugi format (R)
14:30 H2O Uz malo vode! 2, serija za mlade
14:55 Edgemont 3, serija
15:20 Školski sat: Što radimo nakon škole (R)
15:50 Puni krug (R)
16:05 Rupert, crtana serija
16:20 Mala TV (R)
--:-- TV vrtić: Gumbi (R)
--:-- Patuljkove priče, crtani film (R)
--:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Matilda i duhovi (R)
16:50 crtana serija
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 Briljanteen
19:15 Crtani film
19:35 Glazba, glazba... pop
20:05 Lord of the Dance, glazbeno-dokumentarni film
21:00 Prljavi seksi novac 2, serija
21:50 Labirint pravde, serija
23:25 Na rubu znanosti: Remote viewing
00:15 Vrijeme je za jazz: Gerald Clayton duo (1.dio)
01:10 Retrovizor: Stari dečki, humoristična serija
01:40 Retrovizor: Monk 6, (R)
02:25 Noćni glazbeni program

07:00 Bakugan, crtana serija
07:25 Roary, crtana serija
07:40 Bumba, crtana serija
07:55 Tomica i prijatelji
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija

16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Uхвати i ostavi, film
00:00 Pandemija, igrani film
02:55 Ezo TV, tarot show
04:25 Odsjaj tame, film
05:55 IN magazin R
06:10 Kraj programa

06:15 RTL Danas, (R)
06:55 Dragon Ball Z, animirani film (R)
07:20 PopPixie, crtani film
07:35 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
09:40 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
10:25 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11:20 Imperatriz, telenovela (dvije epizode)
13:10 Krv nije voda, serija (R)
14:05 Cobra 11, akcijska serija (tri epizode)
16:55 RTL 5 do 5, informativna emisija
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 TV PREMIJERA: Muško-ženske stvari, igrani film, romantična komedija
21:50 Noć let, film, triler
23:25 Delta force 2, igrani film, akcijski
01:30 Astro show, emisija uživo
02:30 RTL Danas, (R)
03:05 Noć let, film, triler

**SUBOTA
5.11.2011.**

05:50 Najava programa
05:55 Drugo mišljenje (R)
06:45 Iza ekrana (R)
07:15 Adamovečki Farkaševci, emisija pučke i predajne kulture (R)
07:45 Hrvatska kronika BiH
08:00 Vijesti
08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: These Thousand Hills, američki film
09:40 Skica za portret
09:50 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Kućni ljubimci
10:45 To je Europa (R)
11:15 Normalan život, emisija o obitelji

12:00 Dnevnik
12:30 Veterani mira, emisija za branitelje
13:15 Prizma
13:57 Duhovni izazovi
14:30 Eko zona
14:55 Prirodni svijet 4, dokumentarna serija
15:45 Jelovnici izgubljenog vremena
16:05 Euromagazin
16:30 Potrošački kod
17:00 Vijesti
17:20 Reporteri: U opasnosti
18:25 Lijepom našom: Darda
19:15 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Ples sa zvijezdama
21:55 Vijesti
22:15 Večernja premijera: Transsibirska pruga smrti, britansko-rusko-kinesko-španjolsko-francuski film
00:05 Filmski maraton: Noć s Walterom Hillom - Jahači na duge staze, američki film (R)
01:40 Filmski maraton: Noć s Walterom Hillom - Ratnici podzemlja, američki film
03:15 Skica za portret
03:40 Reporteri: U opasnosti
04:40 Eko zona
05:05 Jelovnici izgubljenog vremena (R)
05:25 Potrošački kod (R)

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
08:00 Najava programa
08:05 Patak Frka, (R)
08:30 Djevojčica iz budućnosti, serija
08:55 Mala TV (R)
09:25 Trolovi, crtana serija
09:50 ni DA ni NE: Financiranje profesionalnog sporta
10:50 Filmska matineja: Duh s interneta, kanadsko-američki film
12:50 KS automagazin
13:20 4 zida
13:55 Rugby - kvalifikacije za EP: Hrvatska - Latvija, prijenos
15:45 Osijek: Svjetski kup u gimnastici, prijenos
17:25 Magazin nogometne lige prvaka
17:50 Rukometni Kup četiri nacije: Srbija - Hrvatska, prijenos
19:25 Glazba, glazba... rock
19:55 Košarka, ABA liga: Zagreb - Crvena Zvezda, prijenos
22:00 John Adams, serija
23:05 Glazbeni salon

Gvozdanović: Monika Leskovar
00:20 Fringe - Na rubu 1, serija (R)
01:10 Rukometna Liga prvaka (Ž): Krim - Podravka, snimka
02:30 Noćni glazbeni program

06:15 TV izlog
06:30 U sedmom nebu, serija
07:20 Peppa, crtana serija
07:40 Beyblade metal fusion
08:05 Lego Ninjago
08:20 Winx, crtana serija
08:40 I tako to..., serija
09:10 Smallville, serija
10:10 Frikovi, serija
11:10 Larin izbor, serija R
14:00 Uхвати i ostavi, film R
16:00 Provjereno, R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Supertalent, show R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Zapovjedna odgovornost, igrani film
21:45 U ime kralja, igrani film
23:55 Blade: Trojstvo, film
01:50 Ezo TV, tarot show
03:20 Pandemija, film R
06:10 Kraj programa

06:30 RTL Danas, (R)
07:05 Crvene kapice
07:30 PopPixie, crtani film (dvije epizode) (R)
08:05 X-Men, animirani film
08:35 Učilica, kviz za djecu
09:10 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
11:25 Velika namještaljka, igrani film, triler
13:35 Stvarajući gospodina Pravog, igrani film, romantična komedija
15:15 Muško-ženske stvari, film, romantična komedija (R)
17:00 Na visokoj nozi, serija
17:55 Zvijezde Ekstra: Michael Jackson - Gdje je novac?, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:05 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
20:00 Step up, igrani film, romantični/ glazbeni (R)
21:55 Kraljević i ja 2: Kraljevsko vjenčanje, romantična komedija
23:45 Bolje ostati samac, romantična komedija (R)
01:35 Astro show, emisija uživo
02:35 RTL Danas, (R)
03:10 Delta force 2, igrani film, akcijski

**NEDJELJA
6.11.2011.**

05:50 Najava programa
05:55 Duhovni izazovi, (R)
06:20 Euromagazin
07:00 Patak Frka, (R)
07:25 Mala TV (R)
07:55 Vijesti iz kulture (R)
08:10 Prijatelji 3
09:00 Vesele trojke, crtana serija
09:25 Hamtaro, crtana serija (R)
10:00 Vijesti
10:15 Poirot 1, serij
11:10 Opera box
11:40 manjinski MOZAIK
12:00 Dnevnik
12:25 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Mir i dobro
15:35 Emma, mini-serija
16:35 Na japanskom stolu: Tempura - japansko jelo portugalskoga podrijetla
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:45 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show
19:15 LOTO 6/45
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 Loza, TV serija
21:55 Vijesti
22:10 Vijesti iz kulture
22:20 Oko globusa, vanjsko politički magazin
22:55 Emma, mini serija (R)
23:55 Poirot 1, serija (R)
00:50 U uredu 4, serija
01:10 U uredu 4, serija
01:30 U uredu 4, serija
01:50 Posebni dodaci
02:20 Skica za portret
02:40 Globalno sijelo (R)
03:05 Na japanskom stolu: Tempura - japansko jelo portugalskoga podrijetla
03:25 Lijepom našom: Darda (R)
04:20 Oko globusa, vanjsko politički magazin (R)
04:50 Plodovi zemlje (R)

06:10 Najava programa
08:00 Zagrebkom: Slavenska noć
08:55 Zlatna kinoteka: Paris When it Sizzles, američki film
10:40 Skica za portret
10:48 Biblija
10:58 Split: Misa, prijenos
12:00 Skica za portret
12:10 Filmska matineja: Modrobrada, kanadsko-britanski film
15:00 Olimp

15:45 Osijek: Svjetski gimnastički kup, prijenos
17:05 Hokej, EBEL liga: Medveščak - EC Rekord-Fenster VSV, prijenos
19:50 Rukometni Kup četiri nacije: Hrvatska - Mađarska, prijenos
21:40 Posebni dodaci
22:35 Filmski boutique: Dvoboj, američki film
23:45 Noćni glazbeni program

06:35 TV izlog
06:50 U sedmom nebu, serija
07:40 Peppa, crtana serija
08:00 Beyblade metal fusion
08:25 Winx, crtana serija
08:45 I tako to..., serija
09:10 Automotiv Lifestyle
09:40 Magazin Lige prvaka
10:10 Novac, poslovni magazin
10:40 ZelenJava, magazin
11:10 Larin izbor, serija R
13:05 Izgubljena djevojčica, igrani film
14:45 Austin Powers 2: Špijun koji me hvatao, film
16:30 U ime kralja, film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 U ime kralja, igrani film, R - nastavak
19:05 INA Plave vijesti
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Supertalent - uživo, show
22:00 Red carpet, showbiz magazin
23:10 Šmokljani na faksu, igrani film
00:55 Austin Powers 2: Špijun koji me hvatao, igrani film, R
02:30 Televizijska posla, serija
03:00 Svi mrze Chrisa, serija
03:25 Najgori tjedan, serija
03:45 Red carpet, showbiz magazin R
04:45 U sedmom nebu, serija R
05:35 I tako to..., serija R
05:55 Televizijska posla, serija R
06:20 Automotiv Lifestyle R
06:45 Novac, poslovni magazin R
07:05 Kraj programa

06:05 RTL Danas, (R)
06:40 Crvene kapice, crtani film
07:05 PopPixie, crtani film (tri epizode) (R)
08:00 X-Men, animirani film
08:30 Zvijezde Ekstra: Michael Jackson - Gdje je novac?, zabavna emisija
08:55 Ruža vjetrova, serija

HRT1 05.11.2011. 00:05 JAHAČI NA DUKE STAZE, američki film (12) (THE LONG RIDERS, 1980.)

Walter Hill (Vozač, Ratnici podzemlja, Južnjačka utjeha, 48 sati, Vatrene ulice) od sredine sedamdesetih do sredine osamdesetih oblikovao je jedan od najjačih autorskih

opusa u američkoj kinematografiji tog razdoblja, a »Jahači na duge staze« jedan je od vrhunaca tog opusa. Dojam realističnog odnosno dokumentarističnog u tome filmu pojačava isticanje svih članovi bande koji se tretiraju više-manje ravnopravno. Posebna je zanimljivost da su trojicu braće Younger glumila trojica braće Carradine, braću James glumila su braća Keach, braću Miller braća Quaid, a braću Ford braća Guest, što je filmu donijelo dodatnu realističku aromu. Sjajnu glazbu za film napisao je i sa svojim suradnicima izveo glasoviti Ry Cooder, koji se i pojavljuje u tzv. cameo ulozi kao gitarist i pjevač u saloonu.
Trajanje: 96 min.
Redatelj: Walter Hill

(dvije epizode) (R)	dokumentarna serija	stane - telenovela (R)
11.00 Kraljević i ja 2: Kraljevsko vjenčanje, romantična komedija	11:40 Kulturna baština	07:00 Patak Frka, (R)
12.50 Step up, igrani film, romantični/ glazbeni (R)	12:00 Dnevnik	07:25 Kućni svemirci
14.45 Leteći Škot, igrani film, sportska drama (R)	12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela	07:50 Mala TV
16.40 Discovery: Preživjeti divljinu - Urbana džungla, dok. serija	13:20 Sve će biti dobro, serija	--:-- TV vrtić: Zračna luka vrtić
17.40 Exkluziv Vikend	14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik	--:-- Brlag: Deve
18.30 RTL Danas	14:20 Treća dob	--:-- Čarobna ploča - 7 kontinenata: Afrika
19.10 Galileo, emisija	14:50 Alisa, slušaj svoje srce	08:20 Plesne note, serija
20.00 Gladijator, igrani film, povijesna drama/ akcijski	15:35 Glas domovine	08:45 Školski sat
22.45 CSI: Miami, (tri epizode)	16:05 Kulturna baština	--:-- Ton i ton
01.30 Astro show, emisija uživo	16:25 Hrvatska uživo	09:30 Četvero protiv Z, serija za djecu
02.30 RTL Danas, (R)	17:00 Vijesti	10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
03.05 Bolje ostati samac, film, romantična komedija (R)	17:45 8. kat, talk show	10:45 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show (R)
	18:30 Od Lark Risea do Candleforda 2, serija	12:15 Vrtlarica (R)
	19:30 Dnevnik	12:40 Jelovnici izgubljenog vremena (R)
	20:10 TV Bingo	13:00 Fotografija u Hrvatskoj
	20:35 Provodi i sprovodi, humoristična serija	13:15 Dudley je zakon, američki film (R)
	21:10 Puls Hrvatske	14:30 H2O Uz malo vode! 2, serija za mlade
	22:25 Svijet profita	14:55 Edgemont 3, serija
	23:00 Dnevnik 3	15:20 Školski sat (R)
	23:30 Zvuk Hollywooda - Max Steiner i njegovi nasljednici, dokumentarni film	15:50 Ton i ton (R)
	00:25 U uredu 4, serija	16:05 Rupert, crtana serija
	01:05 Dr. House 6, serija(R)	16:20 Mala TV (R)
	01:50 Bez traga 7, serija	16:50 Crtana serija
	02:35 Žica 3, serija (R)	17:10 Hrvatski kraljevi, dokumentarno-igrana serija
	03:30 Skica za portret	18:00 Regionalni dnevnik
	03:55 Kulturna baština (R)	18:20 Županijska panorama
	04:10 Blago svjetskih tržnica, dokumentarna serija (R)	18:35 Mijenjam svijet: Centar za mirovne studije
	04:40 Kralj vinograda 2, (R)	19:05 Patak Frka, (R)
	05:25 8. kat, talk show (R)	19:30 Glazbeni specijal
		20:00 Život ide dalje 2, serija
		20:50 Traumatologija
		21:20 Dr. House 6, serija
		22:05 Bez traga 7, serija

**PONEDJELJAK
7.11.2011.**

05:39 Najava programa
05:44 Rijeka: More (R)
06:14 Mir i dobro (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:07 Kralj vinograda 2, serija
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Pogled u budućnost: Otpad - zlato sutrašnjice, dokumentarna serija
10:35 Pogled u budućnost: Genetička manipulacija, dokumentarna serija
11:10 Blago svjetskih tržnica,

06:10 Najava programa
06:15 Kad zavolim, vrijeme

23:05 Žica 3, serija
00:00 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke nakane 4
00:45 Retrovizor: Stari dečki,
humoristična serija
01:15 Retrovizor: Monk 6, (R)
02:00 Noćni glazbeni program

07:00 Bakugan, crtana serija
07:25 Roary, crtana serija
07:40 Bumba, crtana serija
07:55 Tomica i prijatelji
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Kuća na putu 2, film
00:10 Šmokljani na faksu,
igrani film, R
01:55 Seinfeld, serija
02:25 Heroji, serija
03:10 Otrovnica Ivy: Novo
zavodenje, igrani film
04:35 Ezo TV, tarot show
05:35 Nate Berkus Show R
06:10 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06:05 RTL Danas, (R)
06:40 Dragon Ball Z, (R)
07:05 PopPixie, crtani film
07:20 Cobra 11, (dvije epizode)
09:30 Ekkluziv Vikend, (R)
10:30 Večera za 5, (R)
11:25 Imperatriz, (dvije epizode)
13:15 Krv nije voda, serija (R)
14:10 Cobra 11, (dvije epizode)
16:00 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Kost, serija
21:50 Hawaii Five-O,
(dvije epizode)
23:35 RTL Vijesti
23:50 CSI: Miami, serija
(dvije epizode) (R)
01:35 Astro show, emisija uživo
02:35 Kost, serija (R)
03:20 RTL Danas, (R)

**UTORAK
8.11.2011.**

06:09 Najava programa
06:14 Treća dob, emisija za
umirovljenike (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Kralj vinograda 2, serija
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Pogled u budućnost:
Novi električni
automobil, dok. serija
10:35 Pogled u budućnost:
Motorizirano
poljodjelstvo - sljedeća
poljoprivredna revolucija,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Među nama
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Znanstvena petica
16:05 Znanstvene vijesti
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:45 8. kat, talk show
18:30 Od Lark Risea do
Candleforda 2, serija
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 To je Europa
21:35 U Europi,
dokumentarna serija
22:15 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:35 Ciklus europskog filma:
Un prophete, francusko-
talijanski film
02:10 Šaptač psima 5(R)
03:00 Bez traga 7, serija
03:40 Žica 3, serija (R)
04:35 Kralj vinograda 2, (R)
05:20 8. kat, talk show (R)

06:10 Najava programa
06:15 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela (R)
07:00 Patak Frka, (R)
07:25 Kućni svemirci
07:50 Mala TV
--- TV vrtić: Balon
--- Ninin kutak: Lutke od
plastičnih bočica
--- Neli i Cezar, crtani film
--- Danica i pijetao
08:20 Plesne note, serija
08:45 Školski sat
09:30 Četvero protiv Z, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Prizma, (R)
11:30 Glas domovine (R)

12:00 Euromagazin (R)
12:25 Skica za portret
13:05 Let 93, američki film
14:30 H2O Uz malo vode! 2,
serija za mlade
14:55 Edgemont 3, serija
15:20 Školski sat (R)
15:55 Navrh jezika (R)
16:05 Rupert, crtana serija
16:20 Mala TV (R)
16:50 Crtana serija
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 Generacija Y: Moje
male ludosti (R)
19:05 Patak Frka, (R)
19:30 Garaža: Brain Holidays
20:00 Šetnja u oblacima,
američki film
21:45 Bez traga 7, serija
23:00 Žica 3, serija
23:55 Retrovizor: Zakon i red:
Odjel za žrtve 10, serija
00:40 Retrovizor: Stari dečki,
humoristična serija
01:10 Retrovizor: Monk 6, (R)
01:55 Noćni glazbeni program

06:45 Bakugan, crtana serija
07:10 Roary, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica, crtana serija
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Navy CIS, serija
00:20 Kuća na putu 2, film R
01:55 Seinfeld, serija
02:25 Zvijer, serija
03:15 Heroji, serija R
04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Nate Berkus Show R
05:45 Seinfeld, serija R
06:10 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
06:55 Dragon Ball Z, (R)
07:25 PopPixie, crtani film
07:35 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
09:45 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:30 Večera za 5, (R)
11:25 Imperatriz, telenovela

(dvije epizode)
13:15 Krv nije voda, serija (R)
14:10 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16:00 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas,
informativna emisija
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Kost, serija
21:50 Put osвете, serija (dvije
epizode)
23:45 RTL Vijesti
00:00 Hawaii Five-O, akcijska
kriminalistička serija
(dvije epizode) (R)
01:40 Astro show, emisija uživo
02:40 Kost, kriminalistička
serija (R)
03:25 RTL Danas,
informativna emisija (R)

**SRIJEDA
9.11.2011.**

06:09 Najava programa
06:14 Među nama (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
09:07 Kralj vinograda 2, serija
10:00 Vijesti
10:10 Pogled u budućnost:
Megametropola -
arhitektura kao adut,
dokumentarna serija
10:35 Pogled u budućnost:
Nadzvučna utrka,
dokumentarna serija
11:10 Oprah show
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Riječ i život
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Alpe Dunav Jadran
16:05 HAZU Portreti
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:45 8. kat, talk show
18:20 Od Lark Risea do
Candleforda 2, serija
19:15 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Stipe u gostima 4, serija
20:50 Misija: Zajedno
21:45 Paralele
22:15 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:30 Drugi format
00:20 Šaptač psima 5 (R)
01:10 Oprah show

01:50 Žica 3, serija (R)
02:45 Prekid programa radi
redovnog održavanja
uređaja
04:45 Kralj vinograda 2, (R)
05:30 8. kat, talk show (R)

06:10 Najava programa
06:15 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela (R)
07:00 Patak Frka, (R)
07:25 Kućni svemirci
07:50 Mala TV
08:20 Connor na tajnom
zadatku 1, serija za djecu
08:45 Školski sat
09:30 Četvero protiv Z, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Teretnjak za Afriku,
kanadski film
12:15 Svijet profita
12:45 Potrošački kod (R)
13:15 Eko zona (R)
13:40 Skica za portret
13:50 Briljantreen (R)
14:30 H2O Uz malo vode! 2,
serija za mlade
14:55 Edgemont 3, serija
15:20 Školski sat (R)
15:50 Izazovi (R)
16:05 Rupert, crtana serija
16:20 Mala TV (R)
16:50 Crtana serija
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 4 zida (R)
19:05 Patak Frka, (R)
19:30 Glazba, glazba... šansone
20:00 Gavin i Stacy 2, serija
20:25 Umri muški 2,
američki film
23:00 Žica 3, serija
23:55 Retrovizor: Zakon i red:
Odjel za žrtve 10, serija
00:40 Retrovizor: Stari dečki,
humoristična serija
01:10 Retrovizor: Monk 6, (R)
01:55 Noćni glazbeni program

06:45 Bakugan, crtana serija
07:10 Roary, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica,
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV

20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Sve što djevojka može
poželjeti, igrani film
00:25 Navy CIS, serija R
02:10 Seinfeld, serija
02:35 Na putu prema dolje
03:25 Zvijer, serija
04:10 Ezo TV, tarot show
05:10 Nate Berkus Show R
05:55 Seinfeld, serija R
06:15 IN magazin R
06:45 Kraj programa

06.20 RTL Danas, (R)
06.55 Dragon Ball Z, (R)
07.25 PopPixie, crtani film
07.35 Cobra 11, (dvije epizode)
09.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.30 Večera za 5, (R)
11.25 Imperatriz, telenovela
(dvije epizode)
13.15 Krv nije voda, serija (R)
14.10 Cobra 11, (dvije epizode)
16.00 Ruža vjetrova, serija (R)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Kost, serija
21.50 CSI: NY,
serija (dvije epizode)
23.40 RTL Vijesti
23.55 Put osвете,
serija (dvije epizode)
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 Kost, serija (R)
03.20 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 10.11.2011.

06:09 Najava programa
06:14 Riječ i život, religijski
program (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Kralj vinograda 2, serija
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Pogled u budućnost:
Hrana budućnosti,
dokumentarna serija
10:35 Pogled u budućnost:
Čovječanstvo 3.0 -
budućnost informacija,
dokumentarna serija
11:10 Oprah show
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:20 Trenutak spoznaje
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Rašo i Čipa,
dokumentarni film
16:05 Fotografija u Hrvatskoj
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:45 8. kat, talk show
18:30 Od Lark Risea do
Candleforda 3, serija
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 Bitka za Vukovar:
Bolnica, dok. serija
21:50 Pola ure kulture

23:05 Dnevnik 3
23:40 Za srećom na kraj
svijeta, dok. film
00:25 Šaptač psima 5 (R)
01:15 Reprizni program
02:00 Žica 3, serija (R)
02:55 Zalagaonica,
dokumentarna serija (R)
03:20 Skica za portret
03:25 Bitka za Vukovar:
Bolnica, dok. serija (R)
04:10 Pola ure kulture (R)
04:35 Kralj vinograda 2, (R)
05:20 8. kat, talk show (R)

06:10 Najava programa
06:15 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela (R)
07:00 Patak Frka, (R)
07:25 Kućni svemirci
07:50 Mala TV
08:20 Connor na tajnom
zadatku 1, serija za djecu
08:45 Školski sat
09:30 Četvero protiv Z, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Leroy, njemački film
12:10 Alpe Dunav Jadran
12:40 Znanstvena petica
13:10 HAZU Portreti
13:20 Fotografija u Hrvatskoj
13:30 Oko globusa, vanjsko
politički magazin (R)
14:00 KS automagazin (R)
14:30 H2O Uz malo vode! 2,
serija za mlade
14:55 Edgemont 3, serija
15:20 Školski sat (R)
15:50 Kokice (R)
16:05 Rupert, crtana serija

16:20 Mala TV (R)
16:50 Crtana serija
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 Traumatologija (R)
19:05 Patak Frka, (R)
19:30 Glazba, glazba... jazz
20:00 Zalagaonica,
dokumentarna serija
20:25 Zalagaonica,
dokumentarna serija
21:00 Filmovi naših susjeda:
World is Big and
Salvation Lurks Around
the Corner, bugarsko-
njemačko-slovensko-
mađarski film
23:00 Žica 3, serija
23:55 Retrovizor: Zakon i red:
Odjel za žrtve 10, serija
00:40 Retrovizor: Stari dečki,
humoristična serija
01:10 Retrovizor: Monk 6, (R)
01:55 Noćni glazbeni program

06:45 Bakugan, crtana serija
07:10 Roary, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin

18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provjereno
23:25 Superman 2, igrani film
01:45 Sve što djevojka može
poželjeti, igrani film R
03:30 Na putu prema dolje
04:15 Sjedi i šuti!, serija
04:40 Ezo TV, tarot show
05:40 Nate Berkus Show R
06:25 IN magazin R
06:45 Kraj programa

06.20 RTL Danas, (R)
06.55 Dragon Ball Z, (R)
07.25 PopPixie, crtani film
07.35 Cobra 11, (dvije epizode)
09.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.30 Večera za 5, (R)
11.25 Empretrix, telenovela
(dvije epizode)
13.15 Krv nije voda, serija (R)
14.10 Cobra 11, (dvije epizode)
16.00 Ruža vjetrova, serija (R)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija (R)
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Kost, serija
21.50 Kućanice, humorna
serija (dvije epizode)
23.40 RTL Vijesti
23.55 CSI: NY, (dvije epizode) (R)
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 Kost, serija (R)
03.20 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrt-
kom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki
majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock
vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

Europski magazin - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom)
• Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje
dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20,00 - 20,30

U pauzi o poslu (ponedjeljkom) • Aktual-
ije (utorkom) • Otvoreni studio (srijedom) • Kul-
tur café - magazin iz kulture Radija Deutsche
Welle (četvrtkom) • Vodič za moderna vremena -
emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 Vojvodanski tjedan
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 Vjerska emisija, duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 Putnici kroz vrijeme - emisija za djecu
Hrvatskoga radija
20,00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

NOGOMET MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Favorit na koljenima

SONTA – Nogometaši sončanskog Dinama su u utakmici 11. kola Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula ugostili izrazitog favorita, jednog od najozbiljnijih aspiranata na plasman u viši stupanj natjecanja, OFK Metalac iz Sombora. Početak utakmice najavio je žestoku borbu za svaki pedalj terena. Gosti su u Sontu došli riješeni pokazati zbog čega su visoko plasirani u ovom prvenstvu, međutim, plavi su za njih ipak bili pretvrđi orah. Jednu brzu akciju domaćina zgoditkom je okrunio Kmezić nakon pola sata igre, a isti igrač je za 2 – 0 zatresao mrežu u 41.

minuti. Minutu prije odlaska na odmor Dinamo je ostao s igračem manje. Vratar Balog intervenirao je rukom izvan kaznenog prostora, spriječio siguran zgoditak gostiju, ali je zaradio i crveni karton, tako da su plavi skoro cijelo drugo poluvrijeme, sve do isključenja gostujućeg igrača Rančića u 97. minuti, igrali oslabljeni. U 52. minuti igrači Metalca koriste brojčanu nadmoć i smanjuju rezultat, no već 6 minuta kasnije, iako su zbog ozljede Kmezića plavi imali dva igrača manje, zgoditkom kapetana Tadijana postavljeno je i konačnih Dinamo – OFK Metalac 3 – 1. Na zadovoljstvo svojih vjernih navijača dečki u plavom borili su se lavovski, pa iako brojčano neravnomjerni, svojom srčanošću vrlo jakog protivnika su položili na obje plećke. Odličnom arbitražom puni doprinos kvaliteti igre dala je i sudačka trojka Manić, Jovanović i Štulić. Dinamo: Balog, Krstin, Vidaković, Bačić, Krpijan, A. Duraković (D. Duraković), Tadijan, Karajkov (O. Mihaljev), Kmezić (Barunov), I. Mihaljev, Brkin.

I. A.

GRADSKA NOGOMETNA LIGA SUBOTICE

Pobjeda HAŠK-a ZRINJSKI

SUBOTICA – Nogometaši HAŠK-a Zrinjski su u Bikovu pobijedili Poljoprivrednik rezultatom 3 – 2, u okviru desetog kola Gradske lige Subotice. Napokon su nogometaši Zrinjskog obradovali svoje navijače i vraćaju se s punim plijenom s gostovanja. Vrijeme i teren bili su idealni za igru. Sam susret proticao je u oštroj igri, a nogometaši Zrinjskog su bili puno aktivniji i napadački opasniji u drugom poluvremenu. Takva igra donijela je preokret i pobjedonosni zgoditak. To je pošlo za nogom Jasminu Muratoviću koji u 61. minuti trese mrežu domaćina za vodstvo Zrinjskog i prvu gostujuću pobjedu. Zgoditke su postigli i Stipan Milanković i Josip Buljovčić. NK Poljoprivrednik – HAŠK Zrinjski 2 – 3: HAŠK Zrinjski: Pančić (V. Horvacki), Milanković, Babičković, Tot Horgoši, M. Horvacki, Muratović, Selimović, Majlat, Buljovčić (D. Skenderović), Bašić (Vonić), Rudeš.

Na tablici Gradske nogometne lige Subotice poslije deset odigranih kola HAŠK Zrinjski zauzima deseto mjesto s deset osvojenih bodova.

Z. I.

DŽUDO

Džudisti Spartaka uspješni u Osijeku

OSIJEK – Na VI. međunarodnom memorijalu Josipa Potneka održanom 30. listopada u Osijeku, džudisti Spartaka su provjerili svoje znanje i ostvarili lijep uspjeh. Memorijal spada u jedno od većih i ozbiljnijih natjecanja u regiji, a sudjelovalo je blizu 500 džudista iz 36 klubova, iz 6 zemalja. Peta mjesta su osvojili Boris Vaci, Mihajlo Milošev i Filip Ilanković, koji su uglavnom svojim pogreškama propustili prigodu okititi se medaljama. Brončana odličja su osvojili Šašić Mihajlo i Jugoslav Kačanski, koji su mogli i više, ali je sportska sreća bila na strani protivnika. Odlični Veljko Tripunović je u iznimno jakoj konkurenciji osvojio srebrno odličje, a zlatni Srđan Jovićić je i ovoga puta pokazao kako za sada nema dostojnog protivnika na ovim prostorima. Natjecatelje su predvodili treneri Dušan Bartaloš i Milan Bogić.

KARATE

Memorijal »Dragiša Jović«

BIJELJINA – U Bijeljini je 29. studenoga održan Memorijalni karate turnir »Dragiša Jović«. Na turniru je nastupilo 16 najboljih seniora iz Slovačke, Rumunjske, BiH i Srbije. Radila se samo apsolutna kategorija i Spartakov natjecatelj Milan Poledica osvojio je 2. Mjesto. Bez obzira na to što je bio najmlađi sudionik turnira, Milan je prikazao odlične borbe i padali su redom najbolji

karatisti iz BiH, Slovačke i Rumunjske. U finalu je izgubio od Nikole Poluge, natjecatelja iz BiH. Uz Poledicu, iz Spartaka je nastupio i Milan Čopić, koji je u prvom kolu svladao natjecatelja iz Rumunjske, a u drugom kolu je izgubio od pobjednika turnira Poluge. Poledici je, uz pokal namijenjen za 2. mjesto, pripala i novčana nagrada od 700 eura.

FLASH VIJESTI

- * NOGOMET, Superliga: Vojvodina – Spartak ZV 1:1
- * NOGOMET, Vojvođanska liga Istok: Proleter – Bačka 1:0
- * KOŠARKA, B liga: Beovuk – Spartak 79:82
- * KOŠARKA, žene, Prva A liga: Proleter – Spartak 75:63
- * ODBOJKA, Prva liga: Spartak – Novi Pazar – Junior 3:1
- * RUKOMET, Prva liga: Spartak Vojput – Nova Pazova 41:23
- * HRVANJE, Prva liga: Senta – Spartak 1:6

Mini-Maxi liga Subotice

Već treću sezonu najveći grad na sjeveru Bačke jedan je od domaćina »Mini-Maxi lige«, masovnog dječjeg nogometnog natjecanja koje se organizira diljem Srbije uz sudjelovanje preko 10.000 mališana iz 27 gradova. Nedavno je startala nova sezona ovog lijepog, masovnog nogometnog projekta u kojemu se natječu momčadi u pet starosnih uzrasta, počevši od najmlađih, koji su rođeni 2004. godine, sve do onih najstarijih iz 2000. godišta. Direktor

počelo prije dva tjedna, ali još uvijek se primaju prijave i do sada je uključeno dvadesetak nogometnih klubova i škola. Svaka momčad broji petnaest članova, a kroz našu subotičku ligu, sa završnicom Vojvodine i Srbije, koju zahvaljujući odličnoj organizaciji dobivamo već dvije godine uzastopno, prođe više od 700 malih nogometaša i nogometašica, s obzirom na to da su u ovu formu natjecanja uključene i djevojčice«, kaže Pavlišin.

KARAKTER NATJECANJA

Zanimljivo je naglasiti kako je Mini-Maxi liga sportsko natjecanje u kojemu nije osnovni cilj pobijediti, jer se ovdje više cijene neke druge vrijednosti, poput socijalizacije mališana, razvijanja fair playa, pa su i sama pravila cijelog formata podešena u tom smjeru.

»Nogometni susret se igra na tri trećine (3 x10 minuta za najmlađe, odnosno 3x15 minuta za starije), gdje su dvije trećine natjecateljskog karaktera, dok u posljednjoj trećini moraju nastupiti sva djeca koja su prijavljena za određenu momčad. To se rijetko gdje događa, jer su ljudi uvijek opterećeni rezultatom i čest je slučaj da samo najbolja djeca imaju priliku igrati. Vjerujem da djeca upravo zbog ovoga i vole ovo natjecanje i

subotičke Mini-Maxi lige Jaroslav Pavlišin posjetio je našu redakciju i pobliže nam predstavio najvažnije detalje u svezi s funkcioniranjem ovog natjecanja.

»U našoj se ligi natječu momčadi s teritorija sjeverne Bačke. Uz Suboticu i njenu bližu okolicu tu su još zastupljena i mjesta iz okolice Sombora, Ade, Mola i Kanjiže. Natjecanje je

Natjecanje u kojem svi imaju priliku igrati

Tomislav Čobanski i Jaroslav Pavlišin

Facebook stranica

dolaze skupa sa svojim roditeljima, bližom i daljnjom rodbinom. Liga je započela prvim susretima sredinom listopada i planiramo je završiti početkom travnja. Utakmice se igraju svake subote i nedjelje od 9 do 15 sati u Multiplex Areni u Subotici«, pojašnjava direktor Mini-Maxi lige.

NATJECATELJSKI SUSTAV

Iako rezultat nije u prvom planu, Mini-Maxi liga ipak ima natjecateljsku draž i momčadi imaju mogućnost boriti se za naslov najboljeg u državi.

»Pobjednici u svim staro-

»Milijun« slika i ostalih detalja koje prati službeni fotograf možete vidjeti na Facebook stranici pod imenom Mini-Maxi liga Subotice.

snim uzrastima kvalificiraju se za završno natjecanje na teritoriju Vojvodine, a po dvije momčadi iz pokrajinske završnice stječu pravo nastupa na završnom republičkom turniru. Dogovaramo i sudjelovanje mađarskih momčadi, pa bi tako u budućnosti Mini-Maxi liga postala međunarodno natjecanje pod geslom 'da nogomet ne poznaje granice, da djeca ne poznaju granice'.

Dražen Prčić

Tomislav Čobanski, nogometaš škole nogometa »Dribling«

Vjerujem da ćemo proći na završni turnir

»Imam deset godina, a već dvije godine redovito treniram nogomet. Treniramo dva puta tjedno, a nastupi na susretima Mini-Maxi lige predstavljaju mi veliko zadovoljstvo i priliku za druženje s mojim vršnjacima. Igram na obrambenoj poziciji, središnjeg braniča, a omiljeni nogometaš mi je Ronaldo. U prvom susretu nove lige zabilježili smo pobjedu od 2-1, ali ove godine primjećujem kako su i druge momčadi ojačale, pa će biti velike borbe. Vjerujem da ćemo na kraju biti prvaci i plasirati se na završni turnir najboljih momčadi Vojvodine«, kaže Tomislav Čobanski, nogometaš škole nogometa »Dribling«.

RJEŠAVAMO SVE VAŠE ZDRAVSTVENE PROBLEME

Medic "MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,
GEORGI DIMITROVA 5
Tel: 024/553-959, 024/551-595

HALOTERAPIJA-SLANA SOBA

POGLED S TRIBINA

Važan naslov

Pobjedom protiv Janka Tipsarevića (6-3, 3-6, 6-2) u finalu Sankt Petersburga, najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić prekinuo je ovogodišnji »crni niz« poraza u završnicama ATP turnira. Porazi u finalima Marseillesa (Soderling), Umaga (Dolgopolov) i Pekinga (Berdich), ostavili su mladog dvadesttogodišnjeg Međugorca bez naslova još od veljače prošle godine, kada je po drugi puta uzastopno bio pobjednik PBZ Zagreb Opena. Tenisač kojemu je objektivno mjesto među 15 najboljih igrača svijeta posljednjih mjeseci »luta« između 20. i 30. pozicije, bez jačeg rezultatskog dometa, posebice na jačim turnirima. Uspjeh u carskom ruskom gradu, do kojeg je stigao odličnim igrama i značajnim pobjedama protiv Talijana Seppija, protiv kojeg je spasio meč loptu u drugom setu četvrtfinalnog duela, i uvijek neugodnog Rusa Južnija u polufinalu, dobiva na težini i završnim trijumfom nad Tipsarevićem, koji je u St. Petersburg stigao kao pobjednik prethodnog turnira u Moskvi i igrač koji nakon velikog trojca (Đoković, Nadal, Murray) ima najviše pobjeda u ovoj sezoni. Marinov uspjeh veliki je poticaj i za hrvatski tenis, s obzirom da je upravo Čilić glavna uzdanica Davis cup vrste koja je, pobjedom protiv Južne Afrike, izborila povratak u Svjetsku skupinu. Možda je, još uvijek tekuća, 2011. godina prijelazna u karijeri mladića koji ima juniorski Grand Slam naslov (Roland Garros, 2005. godine), šest ATP naslova, uz isto toliko plasmana u finala, sa skorom od 187-113 na profesionalnom touru i zarađenih gotovo 4,5 milijuna USD, a nastupajuća 2012. godina mogla bi biti i jedna od njegovih najboljih. Iako mladih godina, Marin je izuzetno staložena i smirena osoba koja plijeni jednom posve nesvakidašnjom mirnoćom u svim situacijama iznimno napetog svijeta profesionalnog tenisa. Trenutačno 20. igrač ATP ljestvice, uz, sada već bogato igračko iskustvo i najbolju dob, spreman je ponovno se vratiti gdje mu je objektivno mjesto. U top 10 najboljih od najboljih »bijeloga sporta«.

Što mu od srca i želimo...

D. P.

KOŠARKA

Bez promjena

Cedevita i Cibona nastavljaju niz pobjeda u natjecanju regionalne košarkaške ABA lige, dok Zagreb CO polagano rezultatski posustaje. U hrvatskom derbiju 5. kola Cedevita je visoko porazila s 46 poena razlike Zagrebaše (97-51) i uspjela se do trećeg mjesta na tablici s devet bodova. Isti bodovni učinak ima i Cibona, ali se zbog slabije koš razlike nalazi na petom mjestu.

HOKEJ

Preokret Medveščaka

Nakon početnih 0-2 u susretu protiv mađarskog predstavnika Alba Volana, hokejaši Medveščaka su okrenuli rezultat u svoju korist i na kraju susreta slavili pobjedu 4-2 u 16.

kolu Ebel lige. U prošlom kolu »Medvjedi« su slavili uvjerljivu pobjedu protiv Vienna Capitalsa (7-2) i sada imaju dva uzastopna natjecateljska plusa s kojima trenutačno zauzimaju 7. poziciju s 14 osvojenih bodova.

RUKOMET

Kup četiri nacije

Hrvatska muška rukometna reprezentacija igrat će ovoga tjedna na Kupu četiri nacije kojemu je domaćin Srbija. Prvi susret igran je u Nišu (3. studenoga), potom slijedi duel protiv Srbije u Beogradu (5. studenoga) i završni ogled protiv Mađarske (6. studenoga) u Vršcu.

NOGOMET

Neočekivani poraz Hajduka

Zaprešićki Inter slavio je pobjedu na gostovanju kod Hajduka (2-1) i učinio veliku uslugu susjedu Dinamu, vrativši bodovnu razliku na distancu »sedam«. Modri su rutinirano u gostima svladali Istru 1961 (2-0) i mirno se pripremali za ogled protiv Ajaxa u Ligi prvaka.

Ostali rezultati 13. kola 1. HNL: Rijeka – Cibalia 1:1, Varaždin – Lučko 0:2, Šibenik- Karlovac 4:1, Zadar – Slaven 1:3, Lokomotiva – Osijek 1:4, Zagreb – Split 0:2

Tablica: Dinamo 34, Hajduk, Split 27, Slaven 24, Inter 23, Osijek 22, Zagreb 19, Rijeka, Cibalia 17, Zadar 16, Lokomotiva 15, Šibenik, Lučko 12, Istra 1961, Karlovac 11, Varaždin 2.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem jednosoban stan na Prozivki 37 m², VI. kat, CG, KTV. Obnovljena kupaonica – tuš i svugdje laminat. Cijena 26.000 eura. Tel.: 024/ 553-571.

Prodajem kuću u Maloj Bosni – Kaponja, uz Bajmočku cestu, s etažnim grijanjem, trofaznom strujom, nusprostorijama i placem. Vrijedi pogledati. Tel.: 024/ 521- 407; 064/ 34-68-431.

Prodajem katnu kuću u Subotici od 150 m² sa svim priključcima, u mirnom kraju. Okućnica 576 m² u novogradnji, papiri su uredni. Useljiva odmah. Može i zamjena za kuću u okolici Zagreba. Tel.: 024/566-898.

Prodajem garažu u centralnoj garaži na Radijalcu, na katu. Tel.: 064/288-72-13.

Iznajmljujem apartmane u blizini mora – Crikvenica. Tel.: +385/ 51/241-053.

Izdaje se jednosoban stan na Radijalcu za jednu ili dvije osobe. Tel.: 064/ 2887 213.

Prodajem klavirnu autoprikolicu. Tel.: 024/ 566-898.

Dvorila bih starije osobe, ili vodila kućanstvo. Svaki dogovor je moguć. Tel.: 060/ 0555-907.

Tražim pouzdanu obitelj koja bi rado prihvatila skrbiti za stariju ženu kao člana obitelji. Osijek, Našice, Bjelovar, Krapina, Toplice i Koprivnica. Hitno! Tel.: +381/ 62-12-93-892.

Izdajem u Kraljevici dobro opremljen apartman s velikom terasom, 150 m od plaže. Tel.: 063 7400209

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutoj ulici, preko puta Blaškova križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Izdajem sobu za brućoša, ulica Petra Lekovića 13/13. Tel.: 024 522 794.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972.

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257.

Prodaju se razna bunjevačka ruva, svilene, sefiri, žoržet, svilene i druge marame, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za suncokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Prozivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015.

Čamci od bijelog slavonskog hrasta po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056 ; www.okrugic-camci.co.rs

Izdajem dvosoban namješten stan u centru Subotice. Tel.: 064-9699933.

Prodajem prirodne rakije od dunje, šljive i miješanog voća. Tel.: 024-532-179; 0628170152.

Prodajem stan 42 m² u Kerskom naselju. Može zamjena za poljoprivredno zemljište (okolica Starog Žednika, Đurđin, Mala Bosna, Verušić). Cijena: 20.500 eura. Tel.: 069 2355039.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daruju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer) potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnjak krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina. Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 4. do 10. studenoga

4. STUDENOGA 1776.

Bačka županija obavijestila je Magistrat Szent Márie (Subotice) da je Generalna kongregacija (skupština) županije odlučila da se ubuduće sve kuće imaju graditi od čvrstog materijala. Ujedno je ograničena prodaja konja Pesti, Győru i Szegedinu.

4. STUDENOGA 1818.

U katnom zdanju, kraj Gradske kuće, uz zvuke »Veni Sancte«, započinje nastava u zgradi novopodignute gimnazije, sagrađene od 250.000 cigala. Prva zgrada subotičke gimnazije bila je predana na uporabu 2. rujna 1771. Današnja zgrada gimnazije, na križanju ulica Sándora Petöfija i Tivarada Felegija, dovršena je 1899. po cijeni od 544 tisuća zlatnih kruna.

4. STUDENOGA 1841.

U nazočnosti članova Unutar-njega i Vanjskoga vijeća započinje misija komesara *Pála Ötvösa*, izaslanika Kraljevskog namjesništva, koji je u Suboticu upućen da pokuša srediti međuljudske odnose u Gradskom vijeću, dovedene do netrpeljivosti, što je paraliziralo rad gradske administracije.

5. STUDENOGA 1861.

Pismenom naredbom nadkancelara iz Beča sazvano je, i istom raspušteno, Okružno povjerenstvo i Gradska skupština slobodnog kraljevskog grada. Ovaj čin, koji je ocijenjen protuustavnim, još više je pogoršao političke prilike i odnose u gradu. Gradonačelnik i cjelokupni časnički zbor podnose ostavku.

5. STUDENOGA 1955.

Skupina spisatelja, okupljenih oko književnog časopisa »Rukovet«, te listova »Hrvatska riječ« i »Magyar Szó«, održala je

dvojezičnu književnu večer na Kelebiji.

5. STUDENOGA 1992.

Ugledni beogradski književnik i prevoditelj *Eugen Werber* održao je u Gradskoj knjižnici predavanje o pet stoljeća od progona Židova iz Španjolske.

5. STUDENOGA 2005.

Velikom koncertom i prigodnim umjetničkim programom obilježena je 35. obljetnica od osnutka i neprekidnog djelovanja Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«.

6. STUDENOGA 1911.

Rođena je *Mara Čović*, prosvjetna i djelatnica više katoličkih udruga, politička zatvorenica i spisateljica. Školovala se u Subotici i Zagrebu. Službovala je u Subotici, Banjaluci i Zagrebu. U montiranom procesu, uz još osmero optuženika, osuđena je na višegodišnju robiju s prisilnim radom (Požarevac). O tome je napisala, a 1996. godine objavila knjigu: »Sjećanje, svjedočenje, zvuči kao priča, a bila je istina«. Umrla je 3. prosinca 1997.

6. STUDENOGA 1992.

U uglednoj subotičkoj »City Gallery« priređena je izložba radova akademske slikarice *Ane Bukvić*, poznate likovne umjetnice, a u prostorijama »Bunjevačkog kola« izložba pastela *Stipana Šabića*, vođe Likovne sekcije ovog društva.

7. STUDENOGA 1788.

Službenik subotičkog Magistrata *Ferdinand Berger* od 1779. do 1788. godine skrbi o prijamu i otpremi pisama, te se smatra prvim gradskim poštarom. Pošiljke iz Subotice i Sombora prenosio je konjanik – ponedjeljkom i petkom. Zimi je za odlazak i povratak primao 24, a u ljetnim

mjesecima 17 krajcara. Zimska tarifa je 1788. povećana na jednu forintu.

7. STUDENOGA 1847.

Nakon provedenih izbora određeni su subotički zastupnici u Zemaljskom saboru Ugarske – *Vince Zomborčević*, glavni gradski liječnik, i *Stipan Kujundžić*, gradski nadkapetan.

7. STUDENOGA 1944.

Povlačeći se od Novog Sada prema Baji, njemačke postrojbe ubile su oko dvije tisuće Židova, među kojima i mnogo Subotičana. Preživjelih oko tisuću i pol pripadnika kažnjeničkih ili prisilnih četa oslobodili su vojnici Crvene armije.

8. STUDENOGA 1991.

U Velikoj vijećnici Gradske kuće, u nazočnosti *Florensisa Kampomanesa*, predsjednika Međunarodne šahovske federacije FIDE, počeo je Međuzonski turnir kandidatkinja za pojedinačno prvenstvo svijeta, na kojemu se natječe 35 vodećih svjetskih šahistica.

8. STUDENOGA 1991.

Na Internacionalnom bijenalu u portugalskom gradu Aveira subotička umjetnica *Diana Togyerás* osvaja III. nagradu.

8. STUDENOGA 1995.

Gost tribine »Életjel« i »Slobodnog liceja«, pri društvu »Népkör«, bio je ugledni mađarski pisatelj svjetskoga glasa *György Konrád*.

9. STUDENOGA 1991.

Na glavnom gradskom trgu, ispred Gradske kuće, otkriven je obnovljeni spomenik samozvanom caru *Jovanu Nenadu*. Prvotno je bio podignut 1927. godine, a srušen prvih dana okupacije 1941. Restaurirao ga je subotički

kipar *Sava Halugin*.

9. STUDENOGA 1991.

Otvorena je obnovljena zgrada Pošte I. s 12 pultova za poštanski i platni promet. Broj telefonskih govornica povećan je sa 6 na 18.

9. STUDENOGA 1991.

Na simpoziju »Kultura u tranziciji – tranzicija u kulturi« u Temišvaru (Rumunjska) govorio je *Tomislav Žigmanov*, zamjenik glavnog urednika dvotjednika »Žig«.

10. STUDENOGA 1918.

U gostionici »Hungaria« održan je veliki narodni zbor od preko 5 tisuća bunjevačkih Hrvata i Srba, na kojemu je izabran Narodni odbor od 40 članova koji je dobio zadaću riješiti položaj južnoslavenskog življa. Također je osnovana Narodna straža.

10. STUDENOGA 1944.

Popravkom pruge na važnijim putnim pravcima u Bačkoj započeo je željeznički promet na relacijama Subotica-Novi Sad, Subotica-Sombor, Sombor-Novi Sad i dr.

10. STUDENOGA 1995.

Članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta nastupili su u dvorcu Österstein u Bavorskoj, na proslavi 100. obljetnice rođenja glasovitoga njemačkog skladatelja *Carla Orffa*, autora kantate »Carmina Burana« (prvi dio trilogije »Trijumf«) i drugih glazbenih djela.

10. STUDENOGA 2000.

U subotičkoj je Gradskoj bolnici po prvi put laparaskopskom metodom odstranjen kamen iz bubrega koji se spustio u mokraćovod. Operaciju je uspješno provela ekipa liječnika predvođena dr. *Radovanom Markovim*.

KUPITE JEFTINO SVE ŠTO VAM JE POTREBNO!

VOJVODANSKA Svaštara
ZLATNI RUDNIK INFORMACIJA

TELESAFE
ALARMNI SISTEMI
KAMERE
POŽARNA
149€
www.telesafe.rs
024.557.157
063.529.299

NOVA AKCIJA EURO GASA
UGRADNJA ZA VOZILA
NA PLASTIČNOM LUGEROM GAZOM
od 429€

KES ZALAGAONICA ZALOGHAZ
POZAJMICE • OTKUP ZLATA
ISPLATE DOMAH
SUBOTICA • NOVI SAD
Tel: 024/ 558-487 Tel: 021/ 667-212

DA
Zajedno do novca!

Badaawi
Pohlebinha za vaše posrednici

RASADNIK "SPREMIČ"
Vrste sadnica
Lilje, jaskovica
Krušono drveće
063/577-557

VELIKA JESENJA AKCIJA
SNIŽENJE CENA DO 20%
SVIH VRSTA PRIRODNOG KAMENA
OPREME ZA FONTANE

EGZOTIČNO LETOVANJE ZA 2 OSOBE
VIŠE SA 17 GOD. MOŽEŠ POLAZITI!

PREVOZ VOZILA U ZEMlju I INOSTRAJSTVU
SVI ZEMljANI RADOVI • USLUGE DIZALICE 1600

RETORSKO GOVORE, ARMATURNJE MREŽE
PROFILNE, ŠAVNE, BESAVNE... CEVI
24420 Kanjiza, Pehara Ferenc bb tel: 024 677 740
email: vikiro.matalonpeud@gmail.com tel: 024 879 501

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u
gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

VIKEND AKCIJA

04.11-
07.11.2011.

Svinjska plečka za sušenje 1kg

**-EXTRA
CIJENA**

~~329.90din~~
309.90din

Kečap Prima Gastro 500g

-13%

1 kg 119,80 din

~~68.90din~~
59.90din

Lješnjak sirovi 1kg

**-EXTRA
CIJENA**

~~729.90din~~
689.90din

Grah Pasuljica 1kg

-13%

~~137.90din~~
119.90din

Keks Brendi 700g

-21%

1 kg 198,43 din

~~175.90din~~
138.90din

Kava Grand Gold 100g

-10%

1 kg 789,00 din

~~87.90din~~
78.90din

Prolom voda 1.5l

-15%

~~45.90din~~
38.90din

Deterdžent za rublje Merix
Gorska svježina,
Svježina vodopada 3kg

-13%

1 kg 129,97 din

~~449.90din~~
389.90din

Pelene za odrasle TENA

Medium 30/1

Large 30/1

Super Medium 28/1

Super Large 30/1

~~1299.90din~~

1069.90din

~~1539.90din~~

1279.90din

~~1199.90din~~

999.90din

~~1469.90din~~

1199.90din

DESET GODINA VRTIĆA «MARIJA PETKOVIĆ» U ŠUBOTICI

